2009. ápr. 48. 154

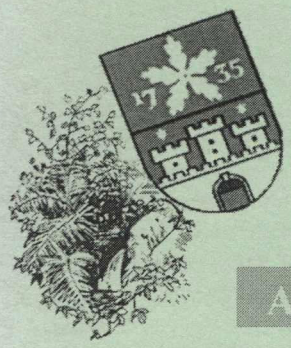

kapocs

XXXVIII évfolyam, 48. szám Vancouver, BC, 2009 április 15,

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA
Megtiszteltetések.....2

IN MEMORIAM
Gyászjelentés.....6
Megemlékezés.....6

VISSZATEKINTÉSEK
Közelmúlt.....8
Életutak/Életpályák.....12
Kimaradtak sorainkból.....17
Anekdótáink.....18
Ide és vissza.....19

IROGATÁSOK
Magunkról.....20
Magyarokról.....27
Recenzió.....30
Nostalgia.....32

UTAZÁSAINK
Hazautazók.....33
Kirándulók.....34
Világjárók.....35

KÖZÖS ÜGYEINK
Hirek/Közlemények.....39

SOPRON ALUMNI.....40

KAPOCS

Erős kapocs, keményfából faragva,
mi összetart, - s a kis diáksereg
ki akkor eljött 56-nak őszén:
hagyományt ápol, míg az idő pereg.

Hagyományt, melynek ősi nemes magvát
Selmecről hozták még elődeink.
És kiirtani Sopronban se tudták,
hiába próbálták ellenségeink.

Az összetartás, becsületes munka,
vidám kedély, és hazaszeretet:
évek múltával de sok volt diákot
a helyes életúton vezetett!

A kimentett mag óceánon túl is
gyökeret eresztett. - Ápoljuk tovább!
Mert e hagyomány szellemében élve
legalább köröttünk szebb lesz a világ!

Oct.29, 2008 *Király Ilona*

MEGTISZTELTETÉSEK

Németh Ágnes és ifj.Fodor Gyula: **Egy száz éves életút**

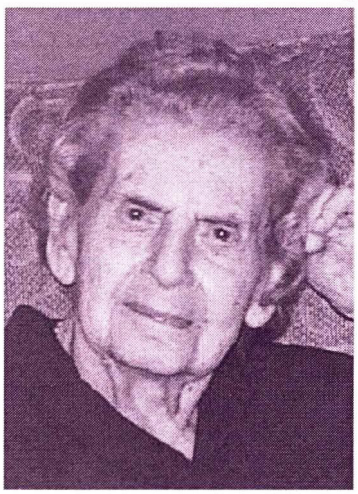

Édesanyánk, id. Fodor Gyuláné életének 100 éve az emberi történelemnek talán leggyorsabb változásokkal teli korszakát jelenti. Két világháborút élt át, kegyetlen kommunista elnyomást, az 1956-os forradalmat. Magyarországot és Európát elhagyva, Kanada lett második hazája, magába gyűjtve két világrész élményeit. A fafűtéses kályhák, olajlámpák, hosszú utazások lovaskocsival épp úgy emlékeihez tartoznak mint az utóbbi évtizedek elektromos gépeivel felszerelt konyhái, az autók, tömegszállító repülőgépek, dédunokái elképesztő ügyessége a számoló gépekkel. Az orvostusomány jelenkori csodái mellett is különleges Isten-áldásnak tulajdonítjuk hogy az ő élete mindezt magába foglalja.

Édesanyánk 1909 április 13-án született, Szegeden, Berényi István és Csikós Ágnes második gyermekeként. Korai éveit az első világháború forgataga jellemezte. Édesapja, mint katonatiszt, a fronton harcolt, mikor a családot nagy tragédia súlytotta. Anyukánk 8 éves korában elvesztette édesanyját,aki a spanyol influenza áldozata lett. A háború után a megcsonkult kis család Debrecenbe költözött, ahol Édesanyánk szigorú nevelőmama mellett nőtt fel. Bár Tibor bátyja intézetben, más városban tanult, az év nagy részében nem volt otthon, ennek ellenére nagyon szoros testvéri kapcsolat volt közöttük. Édesanyánk Debrecenben végezte középiskoláit, ahol az akkori szokások szerint akadémiai tárgyakon kívül a leányok főzni, varrni, kézimunkázni is tanultak. Legkedvesebb tárgyai a magyar nyelv és irodalom, valamint rajz és kézimunka voltak. Csinos,élénk,vidám lány volt, aki udvarlóit -csak tréfából - néha az egyik kerti fa ágai között ülve fogadta, a nevelőmama nem kis megdöbbbenésére. Húsz éves volt amikor egy szegedi rokonlátogatás alkalmával -mérnökbálon- megismerkedett Fodor Gyula erdőmérnökkel. Az ismeretségből udvarlás majd alig egy év mulva, 1931-ben, házasság lett. Az ifjú pár Szegeden vert fészket. Itt született első gyermekük, aki szintén az Ágnes nevet kapta.

1935-ben Édesapánkat a Szegedhez közeli Királyhalmi Erdészeti Szakiskola igazgatójának nevezték ki. A szép parkban elhelyezett iskolát a tanárok lakásai vették körül. Télen a tágas nagy lakás nehezen melegedett fel, így Édesanyám reggel odahozta ágyamhoz harisnyámat, ruháimat és a paplan alatt öltöztetett, hogy ne fázzak. Sokszor voltak hívatalos vendégek Budapestről vagy Szegedről, akiket érdekelte az erdészeti oktatás. Jöttek az Édesapánk által rendezett vadászatokra és Édesanyánk rendezte elegáns és finom vacsorákra is. Néha amikor más asszonyok is jöttek, Édesapánk elvitte Anyukát is a vadászatra. Nem sokszor,mert ha együtt álltak lesen, Anyuka gyakran tapsolt amikor egy szép őz megjelent. Úgy látszik ő inkább a vadakkal érzett egyet mint a vadászokkal. Édesanyánk nagy öröme a királyhalmi években második gyermekük, ifjú Gyula születése volt. Én egy szép babát kaptam, s együtt gondoztuk a csecsemőket. Édesanya nélkül felnőtt anyánk mind azt a szeretetet ami az ő gyermekkorából hiányzott reánk ontotta, megduplázva még a legjobb édesanya odaadását, önzetlenségét is.

1941-ben Édesapánkat a Gödöllői Erdőigazgatósághoz helyezték. Itt éltünk 1944 Novemberéig amikor Budapestre költöztünk, ahol egy, a Budai Vár alatti utcában szenvedtük át az ostromot. December 27-től február 12-ig a bérház pincéjében egy kis fáskamrában szorultunk össze négyen, állandó ágyuzás és bombázás közepette. Szüleink életük veszélyeztetésével szereztek ennnivalót és vizet a családnak. A belövések ellenére Anyuka sokszor felment a harmadik emeleti, félig rombadőlt lakásunkba valamit főzni. Az ostrom vége felé ez már csak vízben, órákig főzött hántolatlan búza volt.

A háború után Egerbe, Budapestre, majd végül Sopronba költöztünk. Egerben Édesapánk az Egri Erdőigazgatóság Igazgatójaként, majd Budapesten és Sopronban az Erdészi Kutató Intézet,(ERTI), tudományos kutatójaként dolgozott. Édesanyánk mindig mosolygó arcára, vidám optimizmusára nagy szükségünk volt az 50-es évek elejének sötét korszakában. Télen soproni három szobás lakásunkból csak egy szobát tudtunk fűteni. Az erdészeti tudományos kutatói fizetésből nem jutott többre.

Édesanyánk 'pótmamája' és bizalmas tanácsadója volt több egyetemista barátnőmnek, otthonról elszakadtaknak és soproniaknak is akik nem mertek szüleikhez fordulni 'fontos' szívügyi problémáikkal. A nehéz idők ellenére vidám találékonysággal még farsangi jelmezt is varrt nekem és barátnőmnek régi függönyökből, lepedőkből, amit már megfoltozni sem lehetett.

Buda hét-hetes ostromának és az azt követő szovjet bevonulásnak emléke, valamint gyermekei jövőjének bizonytalansága késztette szüleinket, főleg Édesanyánkat arra hogy 1956 november 4-én, egy-egy hátizsákkal a hátunkon, hárman gyalog elinduljunk Sopronból, a szovjet csapatok elől, Ausztria felé, a szabadság felé. Gyuszi később jött utánunk. Ő egy darabig még Sopron környékén maradt egyetemista társaival, abban a reményben, hogy meg tudják állítani a szovjet csapatokat Sopron előtt.

A Traiskirchen-i menekült táborban csatlakozott családunk a Soproni Erdőmérnöki Kar ott összegyűlt tagjaihoz, akikkel azután együtt kerültünk Vancouver-be. Édesapánk a UBC Faculty of Forestry - Sopron Division első éveiben magyarul tanította a soproni hallgatókat. Ifjú Gyula is ott folytatta első és másodéves egyetemi tanulmányait. Édesanyánk és Édesapánk segítségével és lemondásai árán mind a kettőnknek sikerült az új világban egyetemi diplomát szerezni.

1959-ben Gyuszi feleségül vette Tormássy Ersébet szintén erdőmérnök hallgatót, én pedig férjhez mentem Németh Sándor geológushoz. Anyukáék Vancouver-ben éltek 1961-ig, majd hozzánk költöztek Edmontonba. Bár mi 1964-ben Calgary-ba költöztünk, ők továbbra is edmontoni lakosok maradtak, ugyanis Gyusziék Edmontonban, majd a közeli Wetaskiwin - ben telepedtek le. Édesanyánk életének örömei ezek után az unokák voltak. Gyusziéknál Erzsike, Judit, és István, Némethéknél

Marika és Zsuzsanna.
Édesanyánk Kanadába szakadtan is mindig magyar-szivű maradt. Sokban az ő érdeme is hogy mindegyik unokája jól beszél magyarul. Sok szép ruhát varrt leányunokáinak, gyönyörű magyaros himzésekkel diszítve. Ezeket a lányok büszkén mutatták be az edmontoni divatbemutatókon. Anyuka aktivan részt vett az Edmontoni Magyar Ház és a Magyar Katolikus Templom közösségi életében, poziciók vállalásában, Dobos torta sütésben.
Úgy a Fodor mint a Németh unokák életében fontos tényező a Nagymama szeretete. Kézimunkával, sütés-főzéssel eltöltött órák és beszélgetések emléke örökké velük marad. Bár a Németh lányok nem egy városban nőttek fel Édesanyámmal, egyetemi éveik alatt és utánna is levelezéssel és olykori látogatással tartják fenn a kapcsolatot. Egyik szép emlékem ahhoz fűződik amikor Anyuka eljött Calgaryba segíteni Marika menyasszonyi ruháját megvarrni. A napsütötte konyha asztalon selymek, csipkék voltak felhalmozva. Ő minden fényes gyöngyszemmel szeretetét, meleg szivét varrta a csipkék közé.
Édesapánkat élete uttolsó nyolc évében egyre fokozódó Alzheimer betegség sujtotta. Édesanyánk saját egészségét is veszélyeztető , önzetlen szeretettel viselte gondját. Hallani sem akart arról hogy Apánkat öreg-otthonban gondozzák. Ő maga ápolta, türelemmel, fájó szivvel. Egy alkalommal Édesapánk az éjjel közepén leesett ágyárol. Anyuka nem tudta visszaemelni, így párnát , takarót vitt neki, majd maga is mellette fekve, a szőnyegen töltötte az éjszakát. Csak hajnalban telefonált Gyuszi fiának, aki hozzájuk sietve segített Apánkat visszaemelni az ágyba Édesapánk halála (1982) után Édesanyánk magában élt, önnálló kis lakásában. Családja ekkorra már dédunokákkal is növekedett. Edmontonban, Calgaryban, Vancouverben és New Zealandban elszóródva tizenegy dédunokával büszkélkedik. Edmontoni dédunokái éveken át jártak magyar iskolába. Amikor 1999-ben az utolsó 'Dédike'is kimaradt a magyar iskolából, ezt a kis versikét írta:

Elszakadt egy 'Szál'
Már halvány volt,
De élt.
Rezgését még érzem,
Bár belevész a szélben
De ha mégis csendül
A könnyem kicsordul.

Édesanyánk 97 éves koráig-Gyuszi és családja támogatásával-de önnállóan élt kis lakásában. Egy szerencsétlen esés és medencecsont-törés után kellett végül öreg-otthonba vonulnia. Onnan is élénken fenntartja a kapcsolatot a család tagjaival akik gyakran, Gyuszi szinte naponta,látogatják. Többször kiviszik otthonukba ahol unokáinak olykor segít szilvásgombócot főzni .Még tavaly is segített népi táncos ruhát varrni Michelle dédunokájának.
A jó Isten segítségével 2009 áprilisában ünnepeljük Édesanyánk 100 éves születésnapját, amire még a New Zealand-i unokája és dédunokái, valamint elhunyt Tibor bátyjának gyermekei az Egyesült Államokból is eljönnek.
Mindannyian a jó Isten bőséges áldását kérjük Rá! *(Ágnes, Gyula és családjaik)*

Tamási Miklós irodalmi emlék-délután

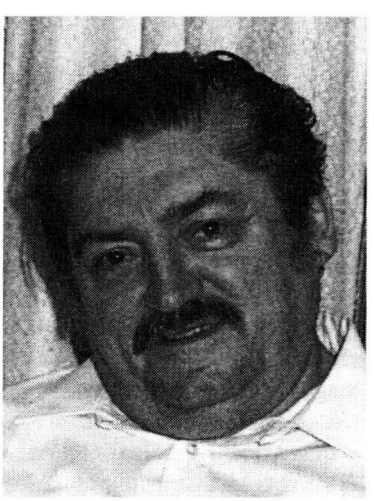

A Sopron Alumni és a Vancouveri Magyar Kulturális Egyesület közös rendezésében megemlékeztünk Tamási Miklós társunk irodalmi munkásságáról, halálának 15. évfordulója alkalmából ez év Március 21.-én. A 'Magyar Ház'-ban tartott ünnepségen szép számban jelentek meg Vancouver és környéke magyarsága és Miklós volt iskolatársai. Az ünnepség magvát Veszely Ferenc költő irodalmi értékelése tette ki (lásd mondanivalójának rövidebb változatát a Kapocs 46 és 47 számaiban) és Tamási Miklós válogatott verseinek bemutatása Hegedős Györgyi és Hajdú Csaba előadásában. Bevezetőként, Hegedős Gy, valamint Takács József és Jákóy Endre röviden méltatta Miklós munkásságát a helyi kulturális életben. A szintén költő Veszely Ferenc rokon lelket talált Tamásiban s a magyarság sorsáért való aggódást hasonlóan éli meg. Azon aggódás majd könnyre fakasztotta Veszelyt előadása végén s a közönséget pedig a Magyar Himnusz spontán eléneklésére késztette. (A Szerk.)

Hegedős Györgyi: **Emlékeim**

1972- ben röviddel Kanadába érkezésem után, apám azt mondta:
-Babika, el kell menj a Magyar Házba. -Miért?-kérdeztem.
-Mert kínaiaknak nem lehet magyarul verset mondani.
A Magyar Házban láttam egy harcsabajuszú adyendrésen dülledt szemű alakot, a csepp földszinti irodában, ami a bejárattól balra foglalt helyet, talán a lépcsőház helyén, merthogy emeletről akkor még szó sem volt. Ott gubbasztott, és alaposan megnézett magának, akkor még volt mit. Engem az akkori elnök: Dr.Csapó Imre cipelt oda, akit apám orvosaként ismertem meg.
-Ki ez az égő tekitetű nagy kún-kan?-kérdeztem. -Nem kún ez, hanem 'bíkísi'- minden okos ember az-, gyerekkorunkban egy cipőben jártunk, neve Tamási Miklós, romantikus lélek, verseket ír.
A következő rendezvényen már egy asztalnál ültünk, az akkori színjátszók előadását néztük, amin halálra nevettem magam. Csapó kapva–kapott a helyzeten mondván: -Át kell venned az irányításukat. Átvettem, szívesen fogadtak. A következő 25 év, s a megjelent 340 oldalas 'Rivaldafényben' című kiadvány igazolja.
Miklós nemcsak költő, elnök, vagy titkár volt, meg újság szerkesztő, hanem mecénás is volt. Fizetését, hazai költők, és próféták kihozatalára költötte, miközben ő maga egy gatyában járt, ami úgy nézett ki mintha abban is aludt volna. Abszolút igénytelensége csak a testi táplálékok terén szűnt meg. Hatalmas lelki étvágyát, könyvtára táplálta.
Magányos agglegényként élt, mondhatni a kis magyar vancouveri közösségért.
-Angolul nem írsz verset?- kérdeztem. -Írtam, le is hozták rendszeresen a helyi lapok, de abbahagytam. -Miért?- kérdeztem döbbenten.
-Úgy éreztem, az angolom javulása az anyanyelvem rovására ment.

Később, mint a Színjátszó-csoport elnöke, egy albummal ajándékozott meg, tudván, hogy Dajka Margit volt a példaképem. A beírás magáért beszél: H.Gy-nek, azért amit eddig tett, s ezután tenni fog.
Hozzám mint 'mondójához', több verset írt, de hát hallgató múzsára is szüksége volt. Egy vers a sok közül: Szívalakú emlék

Szép esténk lesz? Hej, ki tudja,
Hogy fordul a Göncöl rúdja.
Ma még termő Napban állunk,
Három szem krumplit kapálunk.
Krumplivirág, szegény kacat,
Sovány földön égi malaszt,
Úgy élünk mi majd a télen,
Mint hasábfa a sötétben.
Mendegélünk, mondogatjuk,
Ahogy hisszük, ahogy tudjuk,
Így érzik meg a szegények,
Hogy a dalban mindig élnek.
Szép estébe fordul az út,
Olyan furcsa, szív alakú,
Olyan első és utolsó,
Mint a bölcső és koporsó

Heltai:'A nagy nő'- című egyfelvonásosában ő játszotta a susztert, én a színésznőt. Szerepem szerint, fel kell próbálnom az általa készített cipellőmet, én az asztalon ültem, ő meg próbálta belepasszírozni a lábam a fehér magas-szárú topánkába. Nem ment. A közönség kuncogott. Miklós izzadt, és remegett a bajsza. -Húzza ki a nyelvét -mondtam a szövegtől eltérően. Mire ő:-A nyelvemet? Honnan?- Na erre aztán kitör a röhögés. Igazolta, hogy vérbeli színész, mint Petőfi, aki rögtönözni is tud.
1978 áprilisában a torontói színházban játszottam, így én hoztam haza az Eszkimó szerelem kefelenyomatát, a Vörösváry nyomdából. A repülőúton én olvastam elsőként. -Miért ez a címe? – kérdeztem tőle. -Mert mi magyarok olyan szerelemmel szeretjük hátrahagyott kopott bádoglavórunkat, mint az eszkimó az Igluját. -Ezt jobb lesz, ha a közönségnek is elmondod.
1978 május 7-én Költőavatást rendeztünk Csapó Imre ötlete alapján. A címadó vers megzenésítésére Csapó Riát kértem fel. Halgassák meg ezt a gyönyörű szerelmi vallomást.

Nézlek,
Szánon iramlik a bűvös igézet.
Látlak,
Fehér jégkunyhót épít a bánat.
Kérlek,
És csak jégen át bugyborog az élet.
Hol vagy?
Kérdezem, és Északi Fény hunyorgat.
Mért nem jössz kunyhómba, hol enyelegve
Lángja
lobog tüzemnek akár egy fáklya.
Pernye
száll erre, arra, lassan befedve
arcunk,
és olvadni kezd a félelem alattunk.

Takács József: **Emlékezés**

Miklós a vancouveri magyar közösség érdemes, tisztelt tagja emlékét ünnepeljük.
Tamási Miklós költő, irodalmár hire, megbecsülése messzire eljutott. Szeretném pár szóval Miklós csak közösségünkben ismert értékes magyarság-szolgálatát megemliteni.
1959-et irtunk akkor. Az 1956 -os magyar szabadságharc Vancouverbe került menekült családjai a második világháború előtti Magyarország cserkészetét ismerték és értékei ismeretében gyerekeik számára szerették volna ezen értékes nevelő intézményt Vancouveben is megvalósitani.
A keleti, USA és Kanadában már müködő Magyar Cserkészszövetséghez fordultak tanács és eligaziás kéréssel. A vancouveri magyar cserkészkedés önkéntes, lelkes de még nem képzett vezetők segitségével indult. Ezek egyike volt Tamási Miklós, becenevén Tabaki.
A kezdeti kirándulások, cserkésztáborok népszerű, aktiv vezető tagja volt. A továbbiakban irodalmár, szindarab-iró értékes munkájával volt minddig aktiv segitője cserkész-közösségünknek egészen 1994-ben bekövetkezett haláláig.
Szépszámú munkáiból, amelyeket ugyszólván cserkész fiúkra és lányokra szabott személyenkint mert ismerte őket, Az évek során külömböző cserkész és nemzeti ünnep alkalmakkor adtuk elő darabjait. Mese és népi háttérrel alkotott remekműveket mint a Tűzmadár, A szerelem madara, a székely móka alapú Réka meg az ördög ciműeket. Az 56-os magyar szabadságtörekvés gondolatát két darabja, az 1976-ban előadott Októberi gyerekek és az 1989-ben előadott, meneküléssel foglalkozó Eltévedtek cimű müve örökiti meg.
Vancouveri élete során a segitő, értékes jóbarátot ismertük és szerettük meg benne.
1996 nyarán a vancouveri magyar cserkészek nyári nagytábora a Tamási Miklos Emlék-Tábor nevet kapta, tisztelgésként az elhúnyt segitő jóbarát emlékének. *(2009 március 4)*

Kutakodás Tabaki költői kezdeteiről

E-mail to Bujdosó A.: Vancouver, BC, Feb.5, '09: '...Tehát kérésem az lenne, ha vannak emlékeid az otthon egy évfolyamon eltöltött két esztendőről s azokat kész lennél megosztani velünk, nagyon szivesen venném, amit felolvasnánk a megemlékezésen és meg is jelentetnénk a Kapocsban. Azért is fordulok hozzád mert tudtommal te is 'költöttél' s talán fiatalkori 'zsengéiteket' meg is osztottátok és esetleg beszéltetek is irodalomról. Ittlakó volt évfolyamtársai egyáltalán nem emlékeznek 'bontakozó' költői hajlamaira.
Persze mint Kapocs szerkesztő, akinek legnagyobb problemája 'eredeti' irományokat szerezni kiadványunkba, azt is nagyon szivesen venném ha néha hozzájárulnál valami mondanivalóval. Igaz, nagyon inszuláris lap vagyunk, az eddigi 'magunkról, magunknak' jelszó alapján, de bármi Selmec, Sopron, főiskola/egyetem, érdész, 1956, emmigráció, beilleszkedés, magyarnak-maradni téma mégis be illene lapunkba. Remélem jó egészségben vagytok s nincsennek gondjaitok a magyarság gondjai mellett. Baráti üdvözlettel, Rétfalvi László"
Válasz: Bécs, Feb.6,á09:„...Sajnos Tabakiról kevés már az emlékem. Viszont emlékszem, hogy az akkori egyetemi lapban együtt publikáltunk, verseket, meg beszámolókat ilyen-olyan eseményekről, melyeket Ti talán már jobban ismertek. Viszont van egy nagyon kedves képem, mely egy évfolyam-exkurzión készült (mellékelem, talán lehet valamit kezdeni vele), és mint látod, Tabakival együtt guggolunk a busz előtt, a többiek mögöttünk. Csak Kozák Tóni (kamarásom) könyököl a busz ablakában. Elküldöm ezt a képet, egy jókedvű Tabakit mutat. Ha akarod, mutasd meg azoknak, akiknek gondolod. ...Örülök, hogy küldöd a Kapocs-t, és alkalmasint szívesen jelentkezem ott is. Jó szerencsét, üdv az erdésznek, ölellek, Alpár"

Balról jobbra (állók): Szegő J, Balatinecz J, Kozák A, Boros Gy, Vajas J, Tengely B, Bándi P, Takács L, Bátay J, (guggolók): Bakó J, Császár R, Bujdosó A, **Tamási Miklós**

Jákóy András: **Tamási Miklós, a diáktárs**

Miklóssal ugyanabban a diákszállóban kezdtük egyetemi éveinket Sopronban, 1954 szeptemberében. Azelõtt nem ismertük egymást, hiszen kis országunk két különbözõ vidékén gyerekeskedtünk. Ő az Nagyalföld délkeleti vidékén, én meg a Dunántúlon. Abban az idõben nem volt lehetõségünk arra, hogy utazgassunk és más vidékeket látogasunk.

A diákszállóban hamar beszélgetésbe elegyedtem a nyurga, sötétbarna hajú jövõbeli évfolyamtárssal. Témánk főleg a sport volt! Miklós egy lexikon volt a sport eredmények felsorolásában. Sokat beszélgettünk fociról, kosárlabdáról és az atlétikai eredményekrõl. Sopronban a kosárlabdázás szinte fontosabb volt, mint a foci. Az Egyetemnek nagyon jó kosárlabda csapata volt, akkoriban ott játszottak a hires Bogár fivérek. Miklóssal együtt jártunk kosárlabda edzésekre, de mi, persze messze voltunk attól, hogy az elsõ csapatba kerüljünk.

Hamarosan Miklós és én tarokk partit alakítottunk, Huszár Karcsi, Matolcsy Öcsi és Bujdosó Alpár részvételével. Ide aztán Kozák Tony is csatlakozott és pár év mulva már õ akarta írni a tarokkozás nagy könyvét. Sokszor egész éjtszakátat áttarokkoztunk. Ilyenkor másról is folyt a beszélgetés, amit szerencsére az AVO nem hallgatott le, mert akkor végünk lett volna.

Érdekes, abban az idõben költészetrõl nem esett szó köztünk. Persze én nagyon gyenge társalgó partner lettem volna ezen a vonalon. Egy alkalomra viszont jól emlékszem, amikor a menzára sétálva Miklós hirtelen azt kérdezte: "Mit gondolsz, melyik a legszebb magyar szó?" Meglepetten válaszoltam: "Hát talán a 'hatalmas' vagy a 'büszke'. Te mire gondolsz?" Erre jött Miklós válasza: "a 'vér', szerintem ez a legszebb magyar szó"! Szóval a sport mellett Miklósban már bontakozott nyelvünk szeretete és megbecsülése.

Szerintem az anyanyelvünk igazi megbecsülése és értékelése Miklósban itt Kanadában teljesedett ki, hiszen a mindennapi életben mi itt el voltunk zárva nyelvünk ápolásától. Ő hõsiessen kitartott nyelvünk használata mellett, méghozzá mûvészi szinvonalon. Ebben nagy szerepet jatszott a vancouveri Magyar Hazzal valo szoros kapcsolata eveken keresztul.

Sajnos itt Kanadában elvesztettem kapcsolatom Miklóssal. Ebben közrejátszott a napi élet és a család fenttartása. Most, hogy bepillantottam Miklós életmûvébe, most értékelem igazán, hõsies és odaadó munkáját. Miklós egész életében a diktatórikus államforma ellen küzdött és az emberi szabadság oldalán tett tanuságot. Ezt egyszer volt alkalmam tapasztalni, 1968 telén, amikor Kosygin akkori szoviet nagyvezér Vancouverbe látogatott. Különböző európai szervezetek, különösen azok, amelyek anyaországai a szoviet elnyomás alatt sinylõdtek demonstrációt tartottak a Vancouver Art Gallery elõtti téren. A magyar közös-

séget Miklós képviselte szónoklatával, õ igazi forradalmi beszédet mondott, amely tanuságtétel volt az emberi jogok és szabadság mellett. Ma is helytálló lenne. A szónok annyira elragadta a résztvevõket, különesen nehány jól megtermett litván, vagy eszt embert, hogy, mikor egy kis csoport siheder ellendemonstrátor piros zászlókat lengetve felvonult, a bácsik nyakoncsiptek ezeket a gyerekeket és berakták õket a szökõkút medencéjébe.

Sokat tanultam Miklósról, amikor ez év januárjában meglátogattam Szigety Ilonkát, szép családi házában a Dunbar street mellett. Miklós ugyanis a Szigety családnál lakott 36 évig, mint igazi családtag. Nehéz felmérni, mit jelenthetett Miklósnak, hogy meghitt otthont talált itt a számkivetésben, ahol õ nyugodtan dolgozhatott életmûvén, családi megértésben és szeretetben. Ilonka korondi származású és elõször õ vitte Miklóst Korondra, amit aztán õ fogadott szülõotthonának tekintett. Az érzelmi kapcsolat kölcsönös volt, mert Korond Miklóst diszpolgárává választotta. (A videot, mely ezen alkalomkor készült megnézhetjük késõbb). Ilonka a mai napig is féltve õrzi Miklós íróasztalát. Az asztal tele van Miklós kézirataival, ami egy aranybánya lehetne a hozzáértõ érdeklõdõnek. Miklós könyvtárát Ilonka elküldte Korondba. (Ilonkától kaptam pár fényképet Miklós életérõl. Ezekrõl csináltam kis bemutatót, hogy így is emlékezzünk Miklósra). Az õ íróasztalában találtam egy számomra érdekes kis füzetet különbözõ csapat sportok taktikáiról, a füzet 'team offence és team defence' leírásokat és ábrákat tartalmaz. (Ezeket átadhatnánk a Canucks edzõjének, akkor talán még lenne valami esélyük a Stanley Cup elõmérkõzésein). Hálás köszönet Ilonka segítségéért.

Az egyéni emberi szabadság volt a legfontosabb Miklós számára, amely mellett õ tanuságot tett velünk együtt, mikor a szoviet diktatura helyett '56-ban a szabadságot választottuk. Szabadságszeretete volt talán magyarázata annak, hogy õ abbahagyta erdõmérnöki tanulmányait, a végzés és a várható kényelmes megélhetés helyett, õ a magyar ügyért és a nyelvért való harcot választotta. Amíg mi végzés után alávetettük magunkat az 'almighty dollar'-ért folytatott mindennapi küzdelemnek, addig Miklósunk anyanyelvünk rabja lett és így hagyott számunkra, de különösen fogadott szülõotthona Korond számára állandó örökséget. Õ elhagyta a szakmával járó gazdasági, technikai és tudományos lekötöttségeket; ehelyett Miklós az erdõbõl csak az erdõ lirai szépségét tartotta meg magának, hogy ezt aztán átadja a következõ nemzedékeknek.

Isten áldjon meg Miklós! És ahogy a régi nótában énekeljük: "Pajtás szerencse fel!"

IN MEMORIAM

GYÁSZJELENTÉS

2009 január 24.-én, rövid de súlyos betegség után elhúnyt Portland, OR-ban **Pataki István** elektromérnök, Sopron Alumni társunk, életének 72. évében. **Õszinte részvételünk a gyászoló családnak !**

MEGEMLÉKEZÉS

Hajdú Csaba: **Búcsú Dacsutól**

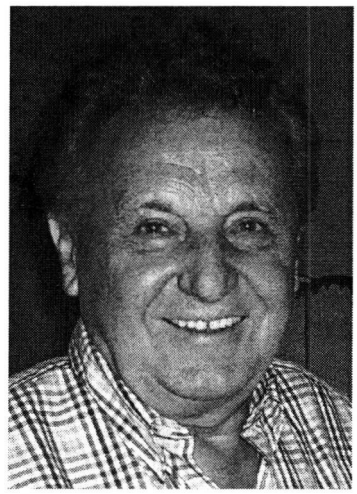

Dacsu alföldi gyerek volt, Kiskunfélegyházán született 1937 december 25.-én. A Soproni Erdé-szeti Technikumban végzett, majd Mosonma-gyaróváron kezdte egyetemi tanulmá nyait, s az ottani 1956-os vérengzések kény szerítették menekülésre; Salzburgban csatlakozott a soproni csoporthoz. Élete végéig hûséges maradt és ragaszkodott az erdészeti hagyomá nyokhoz, bár pályát váltott. Mint elektromérnök végzett Portlandban és Oregon államban dolgozott a Tectronix, majd Intel - vállalatoknál. Az Intelnél mintegy százhúsz mérnök dolgozott a keze alatt. Az utóbbi években különféle találmányain kívül – ilyen a sors iróniája – az egészséget elősegítő termékeket és vitaminokat használta és terjesztette. Egy focista barátja szerint az egészségnek olyan példaképe volt, hogy ha a rák betegsége nem történt volna tán száz évig is élhetett volna. Megjegyzendő, hogy Dacsu volt köztünk a legtehetségesebb focista. Soha nem hagyta abba, rúgta a labdát majdnem élete végéig. Felesége, két leánya, nyolc uno-kája, USA-ban és Magyarországon élő rokonai, batátai gyászolják.

Elbúcsúztattuk Dacsut Beavertonban,OR, ahol amerikai családja kérésére én mondtem el életútja fontosabb állomásait (angol szöveg csatolva)

I have the privilege of presenting a life sketch of István Vilmos Pataki – to me, forever Dacsu -- it is a meaningless childhood nickname -- who was my best friend. He was also called Kopasz, which means "bald" in Hungarian. That nickname comes from way back in 1957, when we both shaved our heads on a lark, -- that created some spectacle in Powell River – a quiet pulpmill town that hosted us as refugees, students of Sopron Forestry University from Hungary.

It is strange to be saying, he WAS, not IS, because even not seeing him in person on a daily basis, he was always present, we always talked about him in the present tense, as if he lived next

door.
All his life Steve had his feet solidly on the ground: he had balance on things. He was a practical doer, a problem solver: no challenge was too difficult to discourage him from getting on with solving it. He was perceptive, decisive, totally reliable and, always comfortable company with friends and their families. He was a wonderful guest, and always considerate of the feelings of others, having strong convictions but never imposing his ideals upon them, never requiring that they agree with him. (Oh well?) Steve treated every person exactly the same, regardless of age or background. That meant setting consistent standards and expectations for children that made them grumble at times but for which they were grateful in later years. He had the unique quality of simply accepting others as they were, and respecting their differences. You could trust him with anything, and I say this with full confidence having had the gift of Steve's friendship for more that half a century.
Steve had an exceptional, strong love and affection for his family, his wife, children and grandchildren. He took tremendous pride in the accomplishments of the Benedettos, the Dwyers and the Welches. He also cared deeply for the relatives he left behind in Hungary. He lost his younger brother to illness at an early age – that made him doubly protective and affectionate toward his parents and his two sisters and extended family in Hungary. Their love for Steve was infectious and he has invited young relatives to visit from Hungary, to stay here in the USA to learn English and learn about life on this side of the great pond. He quietly encouraged the religious and spiritual growth of his daughters. Dacsu in the past few years grew closer to and supported the Hungarian ethnic community, probably because now there was less pressure on his time from work.
In the fall of 1952, Steve left his home in Kiskunfélegyháza – if you can recite that name on first try, you are either Hungarian-born or you have an exceptional ear -- for forestry school in Sopron. That's where we met and where four years later we both graduated and from where we went on separate paths.
From an early age, Dacsu showed exceptional talent for soccer and if the opportunity had been there he probably could have become a champion soccer player rather than a forester. Neither was to be. However, both soccer and doing work involving the forest and the environment remained his passion.
The 1956 Hungarian Revolution found him a university student in Mosonmagyaróvár, where he was part of and witness to of some truly horrible events. Escaping from there as a refugee to Austria, he joined the Sopron Forestry University that also escaped as a group. The Sopron University came to Canada, and joined the University of British Columbia in Vancouver.
During those years, I was Steve's roommate. As a busy, harassed student, he particularly hated doing the dishes. He attempted to streamline the process by suggesting Lipton's chicken noodle soup every day, because that left the least dishwashing work for him to do. He dropped out of school after a year-and-half, to make his living he worked in a paper factory. Steve married Gerlind; he took an electronics correspondence course and then they moved to Los Angeles to finish his studies.
Once he became an electrical technician he got a job at Tektronix in Beaverton. Those were the Vietnam War years, and Dacsu being a healthy, robust young man, was drafted by the Air Force. But his company petitioned the government to keep him State-side because, by then, he was working on instruments of essential research for the space program. His expertise and hard work was admired and his talent for creative ideas was recognized. Those traits carried on, his creativity and curiosity for life was, and still is, inspiring.
During those energetic days Steve bought a farm in Cornelius, just a kitty-hop from here, and he built his house on it. And I mean HE built a house on it! That is quite something for a forester-cum-electronics technician. They were blessed with two lovely daughters, Juliet and Kati. Having acreage meant that Dacsu had to put the land to use, so he raised cattle, but more than that, as part time farmer he became a serious and successful Charolais cattle breeder. That led to some business with a grand champion bull as well. You may have heard about that bull – the one that charged him and pushed him into a tub, leaving him to limp back to the house black and blue.
Steve was very proud of his daughters and their accomplishments. They did everything from the 4-H Club to piano lessons. As they grew into adults, it was Juliet's strength that gave him pride, he knew that she would be rock of steadiness in his life. Kati's natural mathematical and musical gifts filled him with a sense of wonder and pride. He loved those young ladies very much.
All this work on the farm was not enough for my buddy! He enrolled in Portland State and over a number of years earned his degree in electrical engineering. His final course was to fulfill the language requirement, so he chose Hungarian – imagine his shock finding this to be his hardest course! And his marriage failed. However, all this time he managed to play a little soccer – an ageing veteran: slower and slower, as I kept telling him.
At work, he moved from Tektronix to Intel and became a senior manager of new product testing and validating, in charge of some 120 engineers! That's where he met Cher. She was his star, always on his mind, sharing his zest for life. Cher became his soul mate. She made him very happy and completed him. She added her son Scott to his family.
Steve eventually left Intel and has done several business ventures that included inventions. Of course, Cher was equally energetic. Steve never thought he would flex his cooking muscles, but got the chance to do a little when she was studying to become a pharmacist, and he decided that daily noodle soup wasn't going to cut it. They decided to'right-size' so they sold the farm and moved, ending up in Wilsonville.
Steve's family has always been the most important thing in his life. Juliet, Kati and Scott gave him eight wonderful grandchildren, and he would send a collage of photos of them at Christmas. He often spoke about the little things they did. It brought that mischievous grin to his face when he bragged about Jordy getting her driver's license on her first try, Bobby playing sports with Clayton and Aiden, or some little thing of which the kids weren't even aware. Steve loved the richness they brought to his life, and was especially proud to see so much of himself in them, so much of the same joy for life that he brought into ours.
Steve has kept busy these past few years. He initiated a 50-year reunion for our forestry school, which involved also co-writing a little book with the life stories of all the surviving classmates. He spent many hours locating and hooking up with people scattered in several countries on three continents The book and the associated class reunion were great successes. All the more so, because the class reunion was combined with our trip to the soccer World Cup in Germany and a visit with sisters and cousins in Hungary.
My friend was a quietly spiritual man. He thanked the Lord for his blessings that he shared in joyous events, he prayed for loved ones to keep their health and for eternal peace of those he lost

over the years. He felt a little awkward speaking Hungarian and seldom had the opportunity to speak it with anyone until retirement, but he always seemed to feel more comfortable praying in his native tongue. So it seems fitting that as we say farewell to our friend, at the request of his family, to read the 23rd Psalm in Hungarian (Dávid zsoltára).

Az Úr az én pásztorom; nem szükölködöm.
Füves legelõkön nyugtat engem, [és] csendes vizekhez terelget engem.
Lelkemet megvidámítja, az igazság ösvényein vezet engem az õ nevéért.
Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek a gonosztól, mert te velem vagy; a te veszszõd és botod, azok vigasztalnak engem.
Asztalt terítesz nékem az én ellenségeim elõtt; elárasztod fejem olajjal; csordultig van poharam.
Bizonyára jóságod és kegyelmed követnek engem életem minden napján, s az Úr házában lakozom hosszú ideig.

Rest in peace Steve, Viszontlátásra Dacsu barátom! Until we meet again! *(Beaverton Foursquare Church, Portland, OR)*

VISSZATEKINTÉSEK

KÖZELMÚLT

Grátzer Miklós: **Elődeink nyomában** (folytatás)

A 'Családi Értesitő' szerény célokkal indult, összekötő kapocsként a kb. két tucat Ausztriában és Bajorban élő erdőmérnökök között. Senki sem sejthette, hogy rövid időn belül egy nagy hirközpont lesz, ahol egymásra talál a '45-ös emigráció, a Trianon utánni időkben a világon szétszóródott magyar erdészek, és résztvesznek benne közvetlenül otthon a rendszerváltozást átélő barátaik. A minden irányból érkező levelek, beszámolók feldúsitották a hiranyagot, hónapról hónapra új egyének, cimek, országok tűntek fel a levelekben. Ezek egészében vagy esetenként kivonatolva megjelentek és utána egy ládában elfeküdtek az utókornak. Nemcsak generációk találkoztak, de sokszor barátok/kamarások is egymásra találtak 20-30 év után. Az otthoniak is megtalálták az 'illegális' beszámolók, levelek kiküldésének módját. Az év végére már 70 otthoni levél jött az erdészeti átszervezésekről, személyi hirekről, nem beszélve szakcikkek, tanulmányok és publikációk áradatáról. (Ezen a 'kis kapu' megoldáson nem csodálkozom, mert 1957-ben, amikor a határ és postai ellenőrzés hermetikus volt, minden probléma nélkül jött a hir Sopronból, és a waldenom is átjött utánam Vancouverbe. Remélem Szent Péter tágra nyitja a kaput a GySEV segitőinknek, mert megérdemlik).

Az otthoni beszámolók megérdemlének egy alapos, szakszerű feldolgozást, és a személyi hirek kitölthetnék ennek a kornak fehér foltjait. Természetesen az államositott erdők megszervezésének, intézményes felépitésének és új törvények létrehozásának körülményei a legfontosabb témák. Gondolom ennek felgolgozását otthoni kollegák már lelkesen végzik a sok hivatalos forrásmunka alapján. Én csupán, egy-két 'lábjegyzet' formájában szeretném az érdeklődést felkelteni.

Szeretném, ha jelen korunk méregzöld természetvédői, akik körömmel kapaszkodnak féligazságokba, és nem ismerik a magyar erdészet múltját elolvasnák a hatvan éves anyagot. A magyar erdészek már 1947-ben törvényjavaslatot készitettek (Dr.Csák Zoltán) a magyar nemzeti park rendszer felállitására, zoologiai és botanikai génrezervátumok létesitésére, és országos természetvédelmi adatbázis gyüjtésére. Sajnos az 5 éves terv ostoba nehézipari fejlesztése miatt ezek a kezdeményezések elbuktak.

Egyik levél az 'Erdészeti Lapok' problémájáról ir: „A Mallerd havonta kétszer megjelenő (16-32 oldalon) közlönye (Torday-Tauer vezetésével) komoly konkurenciát jelent a kevés támogatással élő Erdészeti Lapoknak, talán azért is mert az utóbbi annyira 'tudományos', hogy csak kevés kiváltságos koponya tudja megemészteni a közölt erdészeti kisérleteket".

Azt meglepőnek tartom, hogy a hazától már évek óta elszakadt öreg erdészek milyen érdeklődéssel, lelkesedéssel és szinte késhegyig menő vitákkal reagálnak a szakmai tanulmányokra. Szinte minden reakció a tehetetlenségben is segitő szándékú és szivből szurkolnak minden szakmai eredményért.

Az otthoni levelek szinte egyöntetűek a személyi hirek esetében, élesen elitélik a rendszer személyi politikáját és az erdőmérnök közösség pedig igen erősen egy egymásra utalt, összetartó, baráti érdekszövetséggé kovácsolódik. A tanulatlan káderekből lett igazgatók, vagy a más területről áthozott új erdészeti vezetők közutálatnak örvendenek. „A sötétből előkapott lumpenproletár lesz a legcsahosabb és az erdészet belső rákfenéje" vagy a „ligeti hintáslegény, aki erdőmérnökök felett basáskodik, inkább a zacskóját vágatja ki, és a hullákon is keresztül gázol a stallumért". Nehéz sorsa van az erdőmérnököknek, de mint szakmai közösség igen jól vizsgáznak becsületből és szakmaszeretetből. Mindenki megérti, hogy a fennmaradás érdekében tett apró kompromisszumok mellett a zömük a megadott határokon belől jó munkát akar végezni, becsületben élni és a selmeci hagyományok szerint valamilyen formában egymást támogatni. Ezt a konklúziót az támasztja alá, hogy a személyi hirek nagy adathalmazában csupán három személyről találtam kritikus véleményt és ezen esetekben több levéliró tollából. Természetesen ez a Rákosi kor kezdete és lehetnek változások később.

Az első egy fiatal tehetséges erdőmérnök „de sajnos pályafutása érdekében energiája zömét a vörös csillag csiszolására forditja". A második, szintén fiatal „gyorsan lecserélte nemzeti szocialista zöld ingét, és árvedlett vörös nyakkendős szocialistává". Lehetett valami ezekben a meglátásokban, mert mindkettő magas erdészeti pozicióban volt egész a '80-as évekig. A harmadik idős, még Selmecen végzett, nyugdijas korú egyén. Róla úgy leszedte a keresztvizet öt (!) különbötő levéliró, hogy nagyon kiváncsi lettem, milyen dolgokat irhatott. Egy-két vélemény: „öreg korára felfedezte az eddig sose ismert közgazdaságtani tehetségét, és tapos, hogy az erdészet Marx Karcsija legyen", és „Hegedűs pénzügyminiszterrel egymást nyalva irják az un. Közbaszmaságtani tanulmányaikat", vagy „fisztulás hangján énekli az 5 éves terv discshimnuszát. Veszélyes mert buta is és aljas is".

Az persze közismert, hogy szakmánk sose hódolt be a rendszernek, tüske voltunk a szemükben, talán ezért is sujtottak gyakran bennünket, és egyedül nálunk volt erős és központilag szervezett 'tisztogatás' '51-ben, hogy ezt a közösséget is be lehessen terelni a vörös akolba.

Természetesen a legfontosabb téma továbbra is befogadó országok keresése és a már külföldön élő kollegák felkutatása maradt. A bizonytalan latolgatást jellemzi: „Nekem is lenne kivándorlási szándékom, de nem gondolok fejesugrásra. Mégis itt kellene kivárni türelemmel és főleg idegekkel valami változást". Minden

új levél és hir reményt, tervezgetést és csdalódást hoz. Sok felé próbálkoznak. „Most érdeklődöm a genfi székhelyű UNASYLVA felől. Az igazgató egy Sartorius nevű erdőfelügyelő, és képzeljétek, nem tud németül az istenadta, igy angolul utasitott el. Most kellene régen boldogult Tuzson professorunk veje, az ő összeköttetéseivel" (Később derült ki, hogy Sartorius magyar, Selmecen végzett és a levelet beosztottjai válaszolták meg).

Dél-Amerika felé voltak nyitott kapuk és fokozódott az érdeklődés. „USA után magam is első helyre tenném Argentinát és csak utánna Kanadát. Már csak a nyelv miatt is, mert talán spanyolul még valahogy, de azt a bikkfa angol nyelvet sose tudnám elsajátitani. Persze az argentin erdőkről igen kevés az információm. Azt viszont olvastam, hogy Venezuelában 600 fafaj van. Kár, hogy nincs velünk Fehér Dani. Először megtanitana bennünket, aztán elbuktatna, és beszedné a pótvizsga dijjakat". (Ez a levél azt is emliti, hogy F.D. depressziós állapotban kétszer tett öngyilkossági kisérletet). Megindult a keresés. „Mindent el kell követnünk, hogy felkutassuk Dr. Kovács Ernő, Réz Bandi (Selmecen professzor volt) és May Otto cimeit. Egy argentin térképen megtaláltam azt a bizonyos Jujuy nevű helyet, ahol Ervin (Ijjász) barátunk főhadiszállása van". A kapcsolat meg is lett, de Ijjász levele igen lehangoló volt. Néhány kiragagott idézet: „Dél-Amerikában van erdő, de nincs erdészet. Ide szakember nem kell" vagy „aki ide pénz nélkül jön az szánja el magát pár évi fizikai munkára, amig mérnök lehet, mert van arra lehetőség" és „a bevándorló dolgozik, a bennszülött keres". Szidja az éghajlatot és az életstilust. „Egy európai adja fe a kulturigényt, ha jön ide. Német ujság van, de nem jut el az őserdőbe". Megadja Kovács Ernő cimét, aki Sopronban tanársegéd volt, és segitett neki a bevándorláshoz, és Réz cimét is. Réz levele biztatóbb, aki dolgozott Venezuelában is, ahol szeretik az európai szakembereket, de pocsék az éghajlat. Ott Braziliában nagyon jók a lehetőségek vasút tervezésnél és szivesen segitene néhány kollegának. Azt is irja: „Itt él már 20 éve Sterling barátom, akit még Selmecről ismerek. Vele sokszor összedugjuk fejünket. Ő is tudna segiteni, és lakást is adni. Gyertek, hogy ne kettesben tartsuk a szakestélyeket. Ráadásul az itteni bencés papok, akik a magyarok önzetlen támogatói is segitenének. Én mint öreg luteránus irom ezt le, és higgyétek el, hogy mindenben szivből adnak".

Persze más hangú levél is jött. „Isten óvjon benneteket attól, hogy elmenjetek Közép-Amerikába. A dzsungelben először a klima ölne meg bennetek, vagy úgy járnátok mint én. Munkaszerződést irtunk alá vakon, két évre fakitermelést vezetni, Erdőssy kollegámmal Guatemalában. Kivittek bennünket a dzsungel mélyébe favágónak, hónapokig dolgoztunk ingyen. A szökésbe majdnem belepusztultunk. Most 20 év mulva mint turista se mennék arra". Ehhez hasonlóan: „Farkas Csicsa aki vasfákat (Krugiodendron ferrum?) döntött a Brazil/Venezuela határon majdnem az életével fizetett a ménykű nagy mérges pókoknak".

Mindezen figyelmeztetések ellenére és más megoldás nem lévén, 8-10 erdőmérnök vágott neki egyenként a Dél-Amerikai útnak. Vadon Sándor, aki 47 éves volt, hosszú és érdekes levélben számol be útjától és az első pár hónapról az Ausztriában maradottaknak. Mikor arról ir. hogy milyen érzés volt a fedélzeten állva nézni hogyan tűnik el Európa partja, önkénytelenül is a mi búcsú pillanatunk jut eszembe, amikor 200 soproni erdész sirva és énekelve nézte a sötétben eltűnő öreg Európa utolsó csücskét. Vadont és családját az apácák segitették butorral és egy kis szobával, de rövidesen mint geodeta szakmai munkát kappott, és később jónevű mérnök lett.

Kanada is igen vonzó elődeinknek. „Végtelen kiterjedéssel, alig feltárt erdeivel, de sokkal zordabb klimájával inkább a fiataloknak való. Pedig micsoda lehetőségek nyilnának ott egy igazi jó erdőmérnök előtt". Pár évvel később, nagy keservesen nyiltak is nekünk, de nem azért mert a bevándorló hivatal bürokratáinak megváltozott a merev és negativ álláspontja, hanem azért mert mi szerencsénkre vezető politikusokkal és szakemberekkel tárgyaltunk. Elődeinket nagyon lesúlytotta az első próbálkozásuk Kanada irányában. „Az IRO utján felvettük Kanadával is a kapcsolatot. Keresnek 'erdészeti alkalmazottakat' Ontarióba, de a feltételek abszolút lehetetlenek. 40 év alatt kell lenni, csak család nélkül lehet jönni. Két évet kell aláirni, mint favágónak, és az utazási költséget 90 napon belül vissza kell fizetni. Két év után lehet kérvényezni nem az állampolgárságot, hanem a feltételes letelepedési engedélyt. Utána egy évre lehet anyagi biztositás mellett a családot is kihozatni". Ezek a feltételek tényleg drakonikusan kemények. De csak magyarokra volt érvényes, mert a háború után mi csatlós államnak voltunk elkönyvelve.

Egy fiatal mégis elvállalta az utazást és Quebecben lett favágó. Egy évre rá hosszú levélben beszámolt utazásának, munkájának és észrevételeinek pontos és nagyon humoros leirásával. Riviere-du-Loup városka leirása nem valami hizelgő. „Koravén, elnyűtt emberek" és „senki se tűri az inget a nadrágba – még egy magyar kondás is előkelőbb", de a jó az hogy „igen jó vadászpuskát már lehet venni 80 dollárért". Neve elmosódott, de igen érdekelne. Érdekes a konklúziója: „A fizikai munka nem bánt, a 30 fokos hideget is ki lehet birni, de igazán attól félek, hogy pár év múlva én is olyan leszek mint ezek". Sajnálom, hogy 30 évvel később, amikor többször átutaztam ott, nem néztem meg alaposabban a helyieket, és kerestem volna köztük egy deklasszált öreg soproni erdészt.

Három évi próbálkozás után végre néhányan el tudtak helyezkedni erdészeti munkakörben, és feleségek és felnőtt gyerekek munka alkalmai is az Ausztriában maradást segitették. Valójában továbbra is a 'mohikánok', a legidősebb csoport jövője volt a legkilátástalanabb. Vitézy (Früstök) László, a volt magyar erdészeti igazgató 66 éves volt, Farkas Jenő csak 57 de beteg, és a többiek is hasonló korban voltak, nem ideális helyzet elmenni favágónak pár évre, nyelvet tanulni és utána elkezdeni egy új életpályát. Jött ugyan egy biztató válaszlevél Argentinából: „Tudjátok azt hittem, hogy már minden megkövült bennem, de amikor leveleteket olvastam eszembe jutott a régi Selmec, és a szivem nem tud feledni. Elfogott valmi erős nosztalgia – nagyon szeretnék együtt lenni veletek". Reméli, hogy tudna szerezni 5 -6 belső térképészeti munkahelyet, amit idős korban is lehetne végezni, és ha minden kötél szakad, akkor lenne lehetőség elmenni gazdag német családokhoz házmester/szakácsnői kombinációkban, s akkor a nyelv se probléma. Az aláirás: „Bandi" (azt hiszem ez báró Bánffy Endre, aki már évek óta ott élt).

Ugyanebben az időben felcsillant egy lehetőség USA-ból, ami eddig teljesen kizárt volt. Lengyel Sándor megadta a cimét egy állitólag magyar erdésznek, aki talán tudna segiteni: Allen deChany. Farkasnak 'euréka' pillanata lehetett, amikor arra gondolt, hogy ez nem lehet más, mint selmeci barátja és évfolyam társa Csányi Aladár. Azonnal megeresztett egy hosszú levelet. „Lehet hogy 30 év után már nem emlékszel. A Sztankay-éknál laktam kamarásommal Gellért Gézával, a patika feletti szobában. Levelében felsorolja a kollegák neveit, akiket Csányi biztos ismert diák korából. A válaszból kiderült, hogy nem csak ismerte őket, de Simonkay (Smotzer) a firmája volt. A nyolc oldalas levél igy fejeződik be: „Igyekeztem mindnyájunk nevében a mi SOS kérésünket előadni. Ismétlem, kizárólag csak erkölcsi segitséget kérünk, és valamilyen bevándorlási tanácsot. Beléd vetjük min-

den reményünket, a régi selmeci cimborába. Várjuk légipostás válaszodat, régi selmeci testvériséggel".
Elődeink nem csalódtak Csányiban. Levelük feladásától számitva 16 napra megérkezett egy 20 (!) oldalas válasz. „Egy órával ezelőtt vettem kezembe leveletek és bár az élet kőkeménnyé gyúrta érzelmeimet s könnyezni utóljára anyám temetésén láttak, de most ilyen állapotban válaszolok. Akármilyen keserves is a sorsotok, jól tettétek, hogy elhagytátok szülőföldünket"- igy kezdődik a levele. A bevándorlási lehetőség szinte lehetetlen a komplikált törvények és kvóta rendszerek miatt, és ráadásul a magyarok háborús ellenségnek számitanak, de igéri, hogy megtalálja a segitség módját. „Áldjon meg a selmeci Atyaúristen mindnyájatokat erővel, bizalommal és hittel" – fejezi be levelét. Igérete és melegszivű levele nagyon feldobta a mohikánokat. Valóban óriási szerencséjük volt, mert a vakvéletlen úgy hozta, hogy ha létezett egy személy az USA-ban, aki tudott segiteni, az ő volt. Csányi személyes barátja volt az egyik legnagyobb vezető politikusnak, Henry Cabot Lodge szenátornak, a későbbi alelnök jelöltnek. Ráadásul pont akkor Lodge a szenátusban az új bevéndorlási törvény sponzora és szakértő hatalma volt.
Egy évig tarott a bevándorlási burokrácia akadály versenye, és közben egy haláleset Münchenben, de Csányi biztató levelei rendszeresen érkeztek. Nem csak segitő készsége volt kiemelkedő, hanem levelei most 60 év után is a világpolitika alapos ismeretéről, és prófétai meglátásokról tanúskodnak. Öböl háborút jósol az olaj miatt, közel-keleti válságot, kiéleződő hideg háborút. Firmája örömben úszik: „akad-e még e széles világon még egy hasonló, önzetlen, segiteni akaró barát, a selmeci szellem megtestesitője? Ma is ugyan az a kedves, örökifjú selmeci diák, Isten áldotta tehetsége mellett megmaradt szive és idealizmusa". Természetesen levelei jelentették a reményt a napi életben a menekülteknek, „fontosabb mint a napi insulin" – irja Farkas. „Lementünk napi 1900 kaloriáról 1200-ra. Ha a Jó Isten segitségével átladikázunk a nagy pocsolyán, akkor megismerkedünk egy új nyelvvel és 3000 kaloriával. Szinte már mehetnékem van!"
1949-ben, hosszú és keserves hajózás után megérkezett a hét erdész mohikán és 23 családtag új hazájukba. Szétszóródtak a nagy országban, de erős kapcsolatuk megmaradt. Minden évben tartottak egy több napos 'csúcstalálkozót'. Soraik kezdtek ritkulni, de ez lett az új É-Amerikai nucleus. Dél-Amerikából később többen át telepedtek és egy-egy új jövevény is érkezett mint pl. A 75 éves P.K., aki 1951-ben egyedül, Kőszegnél szökött át a határon. 1957-ben, amikor a vancouveri Sopron Fakultásnak hire elterjedt, akkor nem csal ők, hanem más országokból is felvették a levelező kapcsolatot velünk. Nevük szerepel Roller könyvében (Sopron Chronicles) és a kiegészitő cimtárban (lásd később). Jablánczy professzor sok levelet megörzött egy ládában, amit később Takács Jóska barátom jóvoltából én örököltem. Húsz évig a Magyar Mérnökök világszövetségének igazgatósági tagja voltam és ebben a kapacitásban is szerencsém volt felfedezni öreg firmákat. Kezdtem egy fatörzs leirásával, egy kis menekült erdőmérnök csoporttal, és rövid idő alatt ebből egy terebélyes korona lett szétfutó ágakkal. Minden új levél vagy beszámoló egy új emberi sorsot, dokumentum filmbe való életet tárt fel. A mindennapi epizódok, és hirfoszlányok, amiket a kapcsolatok és következmények fontak össze szellemi örökségnek, érték lehet mindazoknak, akiknek a szivében még él az Alma Mater és a selmeci szellem.
Dolgozom egy részletes listán, s most csak egy kis izelitőt szeretnék adni a szétágazó korona terjedelméről, mind az 1956 előtti időből: dePottere Gerard (magyar si slalom bajnok, California), Bujtár Ágoston (Perzsia, de főleg Afganisztán, vasút tervező), Havas István (Törökország, erdészeti igazgató), Asbóth Pál (a hollywoodi MGM studio.Dél-Amerikai igazgatója), Gerlay (Klee) Alfonz (Ausztrália, hivatásos kigyóbőr vadász), Bacsó Gergely (Svájc, tudományos kutató), Ijjász Ervin (Colombia, professzor Medelinben), Stanszky János (Texas, vadgazdaságtan kutató/professzor) , Sartorius László (Svájc, UNESCO tanácsadó Genfben).
Sok az ág, kevés az idő, lehetne még nyomokat keresni sok irányban. Egy amerikai egyetemen (Clemson) az egyik főépület egy magyar erdőmérnökről lett elnevezve. Ilyen néven (Lehoczky) négyen végeztek Selmecen. Mi itt a háttér? A venezuelai gyémántmezők felfedezője egy magyar erdőmérnök, és a televizióban is láttam többször is az '50-es évek végén. Mikor ott dolgoztam '68-ban, akkor nem sikerült találkoznunk és később már hiába kerestem, állitólag ötödik feleségének kedvéért valami spanyol/indián nevet vett fel.
Csupán négy személyről szeretnék pár sort irni, mert életük erősen összefonódott a közösséggel, a másokért való munkával.
Farkas Jenő (szül.1893). Négy évig katona, egy évig hadifogoly az orosz fronton. 1921-ban kapta oklevelét. At Eszterházy birtokok erdészeti igazgatója volt. Katonatiszt és erdész hallgató fiát egy orosz katona lőtte le Ausztriában. Maradhatatlan érdeme, hogy fáradságot nem kimélve összefogta a menekült magyar erdészeket. Megalapitja és hihetetlen buzgósággal szerkeszti a Családi Értesitőt. Betegsége ellenére hihetetlenül széleskörű levelezést végez, hogy kapcsolatot szervezzen minden külföldi kollegával. Fiatalon, 1953-ban halt meg, röviddel USA-ba való költözésük után. Temetésén mondta Jellachich László: „Jenő volt mindnyájunk legönzetlenebb és legszeretőbb kollegája. Csak a selmeci légkör, az összetartás, az egymáson segiteni akaró bajtársiasság és kollegalitás tudott hozzá hasonló ember példányt kiforralni". Farkas Jenő saját szavai: „Világ életemben első volt előttem a barátság, a kartársi összetartás, közösségi érzés. Igy lett belőlem egy erdész család 'beszélő embere'. Itt is az első dolgom az volt, hogy kutassak barátaim után. A vatikáni tudakozó iroda adta meg Mihály (Mayer) Zoltán, Vági Pista és Pottere Geri cimeit. Igy indult el az állandóan növekvő közösségünk".
Jellachich László (szül. 1902). Erdőmérnök diplomája mellett kulturmérnőki diplomája volt a Műegyetemről, majd francia technikai doktorátusa Nancy-ból, és jogi doktorátusa Pécsről. A II. Erdészeti Kongresszus titkára, a Duna Bizottság tagja. Társszerkesztője a Családi Értesitőnek. USA-ba költözés után mérnöki vállalatot épit ki. Mikor a Sopron Divisió megalakult Vancouverben, akkor tőle kaptuk az első üdvözlő levelet, és felajánlotta segitségét.
Csányi Aladár (szül.1891, Selmecbánya). Az első világháborúban ő is tiszt volt az orosz fronton. Nagy tehetségű, kitűnő fiatal erdész, hamar vezetői állásokban. A 20-as évek elején elhagyja az országot. (Az ok ismeretlen. Egy levélben találtam egy burkolt célzást: „a grófnő nagyon szép volt, de a komorna meg egyszerűen gyönyörű, koromfekete hajával"). Sok kaland, kemény munka és féltucat ország után az USA-ban köt ki. Mint hadmérnök gyorsan halad előre, eredményei kitűnőek, munkája igen szétágazó. A 30-as évek végén a 'Florida Csatorna' tervezését irányitja. A csatorna átvágta volna a Florida félsziget nyakát, lerövidítette volna a kereskedelmi hajózást és az ottani flotta mozgását a Gulf felé, és biztos menedéket adott volna a tengeralattjáróknak a németek ellen egy esetleges háborúban. (Szerencsére a csatorna nem épült meg, óriási természeti károkat okozott volna, és az egyedülálló 'everglade" ökoszisztéma is eltűnt volna). A háború után a veterán adminisztráció főmérnöke, keze alá tartozik egy kontinensre kiterjedő infrastruktura,

korházaktól üdülőkig, repülő terektől parkokig. „Ha lesz még egy háború, akkor biztos én tervezem a katonai mobil-bordélyházakat" – irja egy levelében. Szoros kapcsolatban áll a magyar származású tudósokkal, és bár nem politizál, ismeri a magyar emigráció vezetőit (Eckhardt Tibor, Nagy Ferenc, stb.). Maradt benne egy kis erdész vér is. Magyarország duglaszfenyő magot akart venni, de USA megtagadta a vételt, mert háború után is fenn állt az eladási tilalom ellenséges országok felé. Személyesen ment el a földművelési miniszterhez és Montgomery nagykövethez. Nem sokára feladott az USA Forest Service 15 kiló magot. Ingyen. Érdekes, hogy közeli barátsága Lodge szenátorral hogyan kezdődött. Csányi kitűnő táncos volt, úgyszintén felesége, aki 22 évvel volt nála fiatalabb. Egy nagy bálon a Waldorf-Astoriában a Csányi házaspár nagyon kitett magáért. Lodge szenator odament hozzájuk, bemutatkozott és megkérte Csányit, hogy táncoltassa meg a feleségét. Csányi beleegyezett, ha Lodge az ő feleségével táncol. Utánna együtt maradtak beszélgetni, és megindult egy későbbi szoros barátság a két házaspár között. (Itt hozzáfüzöm, hogy évekkel később 1956-ban, és utána az elnökválasztási vitákban Lodge a magyar ügyek legnagyobb támogatója volt). A mohikánok megérkezése után Csányi elválaszthatatlan barátjuk lett öreg cimboráinak. Sajnos Farkas korai halála után ('53) Csányi is meghalt ('55). Égő házából kimentette feleségét és gyerekeit, de mikor visszatért anyósáért az életébe került.

Koller Pál (szül. 1894). Erdőmérnök oklevele mellé Magyaróváron is oklevelet szerzett. Ő is katona az orosz fronton, és utána hadifogoly Sziberiában. Kitűnő nyelvérzéke volt, nyolc nyelven beszélt. Ez segitett egy kicsit helyzetén Ausztriában, mert tolmácsként dolgozhatott. Csoportjuk USA-ba indulása előtt tragikusan elveszti feleségét (tévedésből (!) megmérgezték egy Müncheni kórházban). Első amerikai munkaköre nyelvtanitás az egyetemen. Rövidesen az Ohio Power Co. erdésze lesz. Fő munkaköre a vállalat nagyméretű külszini fejtés utáni területek erdősitése, rekreációs létesitmények és mesterséges tavak tervezése. Mint a vancouveri Sopron Divisió vendégprofesszora élő hid a két emigrációs hullám, és két nemzedék között. Gyakran képviseltük együtt csoportunkat fogadásokon és egyéb eseményeken, gyűléseken. Ma is nagy kitüntetésnek érzem, hogy barátjának és kollegájának tekintett, bár gyakran 'ősdunántúlinak' titulálta angol kiejtésem. Későbbi években gyakran meglátogattam Ohióban. Hetvenkét éves korában is még dolgozott. Kézzel rajzolt négyzetméteres üzemtérképei mesterművek voltak és ezekből kettőt magammal vittem. Bekereteztettem, és kiakasztottam tanszékem folyosójára, hogy lássák ezek a 'yankee' gyerekek (U. of Conneticut), hogy Selmecen milyen volt a szakmai szinvonal. 76 éves korában újra nősült, és 1972-ben Clevelandben húnyt el.

A feldolgozott anyagra vissza nézve több szubjektiv, de értelmileg is megindokolható észrevételt tudnék tenni. Nagyon jól megválogatták, hogy kiből lett selmeci vagy soproni erdőmérnök hallható. Életük bizonyitja, hogy jól képzett, tehetséges és mindenhol talpra esett egyének voltak, bárhová is vitte őket a sors. Becsületre, tisztességre és elvekre nagyon sokat adtak. Lengyel Sándor, aki 1912-ben végzett Selmecen igy ir a kollektiv erdőmérnöki társadalomról: „Nagyon szerencsés a szakmánk, köztünk rosszcsontpeti ritka mint a fehér holló. Máshol talán az egyetem és élet nehézsége kiöli az emberekből a jót, amig Selmecen a baráti közösség pedig pont táplálja". Az is furcsa, bár jellemző, hogy bár hazájukat elhagyták, a magyar erdők sorsa szivügyük maradt életük végéig. Mohón olvastak minden otthoni szakcikket és a legapróbb részleteken is parázs vitákat folytattak. Hónapokon keresztül folyt egy levélváltás Brazilia és Ausztria között, hogy melyik tölgy lenne legalkalmasabb Somogyban. A legfontosabb pedig az, hogy a selmeci hagyomány mágneses erővel kötött össze egyéneket messze országok és generációk között. Mindennapi tettek mutatták,hogy a hagyomány náluk nem felvett szavak, hanem egyéni karakterük szerves részei.

Kezemben egy kis papirfüzet. Tintával, papirra vetett hangjegyek, és a nóta szövegek szabatos mérnöki kézirással, ahogy még Staszi tanitott bennünket. Selmeci diákszótár részlet és egy két könyvlap másolat. A cimlapon csak ennyi: „Egyházi Jóskától". Kinek küldte? Öreg barátainak, hogy ne felejtsenek? Nekünk fiataloknak, hogy tanuljunk? Nem tudni, csak az biztos, hogy nem akarta, hogy vele együtt elhaljon egy morzsája is a hagyományoknak.

Közel egy éve foglalkozom ezekkel az elsárgult, töredezett papirú levelekkel. Köszönöm régen elhúnyt elődeinknek, hogy megengedték, hogy betekintsek életükbe. Tanultam, példát kaptam, és úgyérzem, hogy egy stróffal jobb utód lettem közben. Remélem nem én leszek az egyetlen.

Melléklet.

A lista csak azoknak a Selmec/Sopron erdőmérnőkőknek a nevét tartalmazza, akik a 'Családi Értesitő' körével kapcsolatban álltak, vagy később Roller dékánnal leveleztek, és 1956 előtt hagyták el az országot. Legtöbben 1980-1905 között születtek, több mint fele még Selmecen végzett. Minden jel és utalás szerint a külföldre távozottak száma kb. kétszerese ennek a listának.

Dél-Amerika: Bánffy Endre, Argentina, Egyházy József, Chile/ USA, erdőssy János, argentina?, Götze Zoltán, Brazilia, Ijjász (May) Ervin, Colombia, Kovács Ernő, Argentina, May Otto, Brazil, Rákos B.Miklós, Venezuela, Réz Endre, Brazilia, Sperling Oszkár, brazilia, Szatmári László. Argentina, Thuronyi Béla, Brazilia, Vadon Sándor, Argentina, Vági István, Chile, Worschitz Frigyes, Argentina.

USA: Asbóth Pál, USA/Dél-Amerika, Balogh Jékei Béla, Csányi Aladár, Frakas Jenő, Hajdu Gyula, Jellachich László, Kopácsi Miklós, Koller Pál, Mindel Alfonz, Muttnyánszky Zoltán,, Násfai (Niederman) Árpád, dePottere Gerald, Sergely Pál, Stranszky János, Tóth László József, Svédország/USA, Vitézy (Früstök) László,

Európa: Frölich Gyyula, Ausztria, Juriss László, Ausztria, Kaltenbach Ferenc, Németo.(?), Kedneffi Miklós, Aisztria, Kovács Gyula, belgium, Királyi (Krol) Oszvald, Ausztria, Leicht Otto, Ausztria, Martinkovics Anton, Ausztria, Nagy Mihály, Olaszo., Orth Pál, Ausztria, Páczner Károly, Ausztria, Seherg Károly, Németo., Simonkay (Schotzer) Gy., Ausztria, Sartorius László, Svájc, Szeless István, Ausztria, Thiringer János, Svédo., Wittelsbach Lajos, Németo.

Ausztrália: Földváry László, Geffert István, Gerlay (Klee) Arnold, Kókai József,

Irán: Bujtár Ágoston,

Kanada: Kiss Imre, Plathy Béla, Sallay József, Sotonyi (Schultz) Károly, Szinay (Neubauer) János,

Törökország: Havas István,

Ország jelölés nélkül: Asztalowsky János, Fábián János, Modly István, Nagy József, Lengyel Sándor, Székely Elemér, Takács 'Cs', *(G.M., Bellingham, WA, 2009 január)*

Tóth Géza, volt II. éves hallgató életútja

A rövid életutam és pályám leirása megjelent elősször a 'The Sopron Chronicle' 196-ik oldalán angolul. Igy azok akik azt olvasták ez a magyar változat nem add különösen nagyobb jelentőséget, csak bővebb és használva magyar szakmai kifejezéseket. Mivel az idő gyorsan halad felettünk itt az ideje annak, hogy a 'Kapocs' szerkesztőjének a meghivására eleget tegyek a magyar olvasókör számára is az én életutamról mint a volt Sopron Divizió egyetemi hallgató tagja a Brit Columbia Egyetemen Kanadában. Itt megpróbálok válaszolni a következőkben követve a szerkesztőség formáját

1. Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástól és mivel töltöd napjaidat?

Harmincöt éves munkáskodásom után 1995-ben nyugalomba vonultam a Brit Columbia Erdő Szervtől. Ez nem jelentette azt, hogy abbahagytam aktiv erdőmérnöki munkásságomat 58 éves koromban. Én akkor még nem tudtam hátat forditani hivatásos szakmámnak, igy dolgoztam mint magán erdőgazdasági tanácsadó még hét évet 65-éves koromig. Ez a hét év adott alkalmat arra, hogy lassan eltávolitsam magamat a szakmától és beilleszkedjek a nyugalmazott életsorba. 2002 óta napjaimat a családomnak szentelem látogatásokkal, utazásokkal és igyekszem leirni gyermekkori emlékeimet leányaim és unokáim részére.

2. Milyen munkakörben s hol, dolgoztál pályád alatt s mit tartasz karriered "zenit"-jének, úgy egyéni megelégedettségben mint általános érvényü eredményekben?

Munkásságomat az egyetemi végzésem után 1960-ban az Erdőbecslés, Erdőleltározás és Erdőrendezés Miniszteri Osztálynál keztem a Brit Columbiai Erdő Szervnél (British Columbia Forest Service). Hogy miért, mert az az ajánlat volt a legjobb az ipari állások mellett az akkori gazdasági helyzetben. A soproni erdőmérnökök hirneve a Brit Columbiai Erdő Szervnél 1960-ban már megalapozott volt azoktól akik 1958 és 59-ben végeztek és az Erdő Szervnek dolgoztak. Ezek a firmák szárnyuk alá fogtak engem ami igen segitett az első évemben. Beosztásom főfeladata; erdőtipus osztályozás és azok térképezése légifelvételek alkalmazásával és helikopterről való szembeli becsléssel és azok visszaigazolása földi mérésekkel. Ezt a munkát csakis hónélküli állapotban lehetett alkalmazni igy a telet az erdőtipusi térképek készitésével fejeztük be a minisztériumi osztályon Victóriában. Ezt a beosztást három évig folytattam a tartomány különböző erdőrendezőségi régióiban. Munkásságomra felfigyelt a vezetőség és 1963-ban beosztást kaptam az állomány növedék tanulmányi csoportjánál. Ez volt az egyik zenitje munkásságomnak az Erdőbecslési Osztálynál. A fő munkám állandó próbaterek létrehozása és időszakos felmérésével foglalkozott a faterméstan keretében. Ezt a munkát négy évig folytattam ami alkalmat adott nékem a nyári munkatervek szervezézével mint csoportvezető önnálóan dolgozni. Ez hasznos gyakorlati alapot adott nékem az államvizsga tézisem összeállitására és megirására amely alapvető előfeltétele az Erdőmérnöki Kamarának a hivatásos erdőmérnöki gyakorlatra Brit Columbiában. (Államvizsga nélküli egyetemi oklevéllel rendelkező erdőmérnök nem dolgozhat önnálóan Kanadában és erdőterveket sem irhat alá.). 1964-ben az Erdőmérnöki Kamara Vizsgáló Bizottsága elfogadta tézis tanulmányomat az állandó probateres faterméstani módszer értékeléséről az állományok vágáskorának megállapitására. Igy rendes tagja lettem a Brit Columbiai Erdőmérnöki Kamarának. (Registered Professional Forester -RPF#431).

Hét évi munkásságom az Erdőbecslési Osztálynál adott nekem alkalmat arra, hogy megismerjem mind az öt tartományi Erdőigazgatóságot és főleg az Erdészet Vezetőket (Forest Rangers) azokban az erdészetekben ahol dolgoztam. Ez a személyi ismeret igen hasznos lett későbbi pályám alatt.

1967-ben kinevezést kaptam mint Terület Vezető Erdőmérnök (Area Forester) a Kamloops-i Erdőigazgatóság központjában (Kamloops Forest Region, BCFS). Az igazgatóság öt adminisztrációs területre volt felosztva és minden területben 5-6 erdészeti kerülettel. Az én területemben öt erdész kerület volt évi tervezett 955,300 m³ faanyag kitermeléssel. Ebben az igazgatóságban én voltam az egyetlen soproni erdőmérnök. A fő feladatunk mint Terület Vezető Erdőmérnökök az összes erdészeti és gazdasági gyakorlatok irányitása és tanácsadása volt. A mi feladataink közé tartozott az erdőgazdálkodási és annak technikai tanácsadása, és azzal vele járó adminisztrációs munka az Erdészet Vezetőknek, a faipari cégeknek és a minisztériumi központnak az igazgatóság főmérnöke vezetése alatt. Mindegyik Terület Vezető az általános szakmai munka mellett szintén ügyködött mint szakterületi tanácsadó az igazgatóságnál. Igy két munkabeosztásunk volt, az én szakterületi tanácsadásom az erdőbecslési, erdőhasználati és rönkanyag köbözés súlymérési tanulmányaiban részesült.

1970-ben kinevezést kaptam a Prince Rupert-i Erdőigazgatóság központjába amely az Észak-Nyugati része a tartománynak, Alaszkával és Yukonnal határosan. Feladatom elősször a faipari erdőtervek felülvizsgálata és azon belül az állófakitermelési engedélyek kérelmezésének szerződésben való végrehajtása volt. A második beosztásom az erdőértékelési szakrész vezetése. Ebben a beosztásban értem el a második zenitjét pályámnak amikor faipari értékelés alapján kivizsgáltam a költségvetés és haszon arányát a Khutzeymateen Fjord és Folyó vizterületére, kijelentve azt, hogy a területnek a faipari értéke igen alacsony a természeti kinccseivel szemben. Igy lett ez a földrajzi táj, a már világhirü rezervátuma a Csendes Óceán partvidéki Grizzly medve (Ursus arctos horribilis) tipusnak. Később mint Tartományi Park.

Ugyan akkor ennél az igazgatóságnál ismerkedtem meg és tapasztaltam a hatását az alattomos irodai politikának. Szerencsémre, a régi főmérnököm a Kamloops-i Erdőigazgatóságnál visszakért engemet amikor egy üresedés keletkezett beosztásom vonalán. Igy 1973-ban visszakerültem a Kamloop-i Erdőigazgatósághoz ami egy hazatérésnek számitott. A következő 22 évemet nyugalomba vonulásomig, ebben a gazdag és változatos erdőtájú igazgatóságnál folytattam karrieremet többféle beosztásban.

1973-74-ben mint Igazgatósági Felügyelő (Tree-farm Licence Forester) dolgoztam ellenőrizve a hosszúlejáratú erdőbérleti szerződések munkálkodását. Ebbe beletartoztak az összes állandó területű erdőbérletek mint pl.: a 'Tree-farm Licence'-ek, 'Timber Licence'-ek, 'Timber Berth'-ek és különbözö privát erdőterületek felügyelete. Ez a munka megkivánta, hogy egy harmonikus eszmecserén keresztül meggyőzzem a faipari kollegáimat a legalkalmasabb erdőgazdálkodási program alkalmazására a bérterülete-

ken. 1974-ben új beosztást kaptam amikor a jó öreg főmérnököm nyugalmasabb pozicióba került. A munkám hét Hivatásos Körzetvezető Erdőmérnöknek (Zone Forester) a vezetése és erdőgazdálkodás irányitásában járult. Ez magába foglalta az összes erdőhasználati szerződések adminisztrációját és azzal vele járó tervek felügyeletét és jóváhagyását az igazgatóság területén. Ha valami félreértés vagy nem egyezés keletkezett a Körzetvezető és Faipari mernök vagy Erdészet Vezető között a megoldás az én feladatom volt. 1976-ban az Erdészeti Minisztérium új irányt választott az erdőértékelés hangsúlyozására. Igy egy Erdőértékek Számvevő Osztályát terveztek mind a hat Erdőigazgatóságnál. Kamloopsban a vezérigazgató engem utasitott, hogy ezt az osztályt tervezzem meg beleértve a szakmai ágak odatartozását aktivitását és ahhoz szükséges évi költségvetést, személyzetet és irodahelységet, stb. Igy jött létre az Erdőhasználati Értékek és Bevételek Osztálya (Forest Valuation Section) amelynek a vezetésével engem biztak meg 1977-ben. Ez az önnállóan müködő osztály egyenesen az egyik erdőigazgató vezetése alatt irányosult és nem a szokásos erdőgazdasági (Forest Managament) főmérnök vezetésével. Ebben a pozicióban töltöttem az elkövetkező 18 évemet, mint az Erdő és Fahasználat Értékelési Osztály vezetője, Erdő tiszt és Erdőtanácsos fokon. Osztályom a következő szakműveleteket foglalta magába: Erdőbecslés; Erdőfeltárási és kitermelési költségek értékelése és számitása; Fűrészipari költség számitás a fűrészanyagi kihozatal alapján; Álló fa tőár számitása fafaj szerint; nyersanyag (rönkárú) köbözése súlyméréssel és statisztikai próbaminta köbözésével; használati értékek számitása és azok számlázása, erdőtörvények felügyelete és a kihágások vizsgálata, stb, stb. Az osztályvezetői beosztásom mellett sok más munkát végeztem mint szakmai és technikai tanulmányi csoprtok tagja vagy vezetője a tartományi erdőgazdálkodás fejlesztésére. 1987-ben a rendes beosztásom mellett a vezérigazgató megbizott, hogy az Erdő Kisérleti és Tanulmányi Osztályt is vezessem, ami egy évig tartott. Irásaim amiket mint a Tartományi Erdő Szervek tisztviselöje irtam azok mind zárt hivatalos iratok és a szervnek a tulajdona, mint állami okmány, ezért egyéni néven nem adhatók ki. A legfontosabb ügyekről és témákról amikről irtam, a szükséges hivatalos irások mellett, a következőket érdemes megemliteni:

-Rönk árúsitás célja és gyakorlati alkamazása, erdőmüvelési és fakitermelési módszerek használatával, a rönk tőár és az állami behozatal megvizsgálása nyitott piaci árveréseken.

-Javaslat egy erdőtiszti ellenörző osztály megalapitására és fenntartására mindegyik erdőigazgatósági központban, az erdőtörvények, rendeletek és szerződések fentartására vagy azok kihágásának kivizsgálására, a tőár helyes és jogos megállapitása céljából.

-Az erdőfeltárási és erdőmüvelési költségek bizományos könyvelési módszereinek felülvizsgálása és az erre vonatkozó javaslatok a tőár fizetése helyett.

-Szükséges szakmai, gyakorlati és adminisztrációs tevékenységek a próbateres erdőbecslési és felmérési módszerek a vég tőár számitásában és számlázásában a kitermelt fatömeg utólagos köbözése nélkül.

-Irodai kézikönyv a fatermelési szerződések és engedélyek adminisztrációs használatára.

-Gyakorlati problémák az állandó kör-próbateres becslési módok szisztémájában és a felmérési adatok kivizsgálásában az erdő állományok növedék és vágáskor meghatározására.

(Államvizsgai tézis, 1963-1964.)

Az osztályvezetői beosztáshoz járuló tanfolyamok és rövid előadások mellett több előadást tartottam, és azok közül a következőket érdemes megemliteni:

-A Brit Columbiai erdőgazdálkodás és erdőpolitika története. (Szeminárium évente egyszer az új alkalmazottaknak.)

-Erdőtörvények és adók szerepe az erdőértékelésben és a tőár jogos megállapitására. (Több éven át szemináriumok az államvizsgára készülö gyakorló erdőmérnököknek.)

-A vég-tőár meghatározása és számitása próbateres erdőbecslési módszerrel a kitermelt fatömeg utólagos köbözése nélkül. (Előadás a Kanadai Erdészeti Egyesület Okanagan Csoportjának.)

-Az 1979-es Erdőtörvények értelmezése és használata a gyakorlatban. (1979/80-ban amikor ez az erdőtörvény érvénybe lépett minden erdőtisztnek ezt a szemináriumot el kellett végeznie. Én az egyik előadója voltam a szemináriumoknak.)

Ez a 18 év gazdag volt sok új erdőpolitikával, adminisztrácios átszervezésekkel beleértve öt különböző vezérigazgatót, és hat igazgatót akiknek karrierét átéltem. A 35 éves munkásságomért a Brit Columbia Tartomány Miniszterelnöke dicséretre méltó dísz oklevéllel ismerte el szolgálatomat a tartománynak.

Magán praktizáló munkámat hét évig folytattam mint erdőgazdálkodási tanácsadó 65-éves koromig amikor végleges nyugalomba vonultam. Ennek a munkámnak két zenitje volt. Az egyik, a felülvizsgálata és átszervezése mint tanácsadó a kitermelt faanyag köbözése és annak erdőértékelési adminisztrációja a Yukon Territoriumi Erdő Szervnél ami három évig tartott. A másik zenitem csúcsolt amikor 1996-ban a Brit Columbia Erdészeti Minisztere kinevezett rendes tagjává a Tartomány Erdőbirósági Vizsgáló Bizottságba (Forest Appeals Commission). Ennek a bizottságnak hat évig voltam tagja hallgatva a faipari cégek fellebbezéseit amikor az erdőtörvények kihágásáért itéletet kaptak az Erdő Szervtől.

A végsö megtisztelést kaptam karrieremben 2001-ben amikor a Brit Columbia Erdőmérnöki Kamarája örökös tagjává választott.

3. Mennyiben segitett pályád alatt egyetemi végzettséged; egyéni képességed (ráteremség, munkabirás, elkötelezettség); esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetöség kihasználása ?

A Soproni Erdőmérnöki Főiskola tanterve amit a nagyrabecsült tanáraink folytattak a UBC-in azt a 'klasszikus erdőmérnöki képzést' ami magába foglalta az általános természeti, mérnöki és gazdasági tudományok alapját, széleskörű és gazdag alapot adott hivatásos munkálkodásomban. Mindig magam előtt tartottam az egyik idősebb tanárunk tanácsát (aki még Selmeczbányán végzett), ő azt mondta "azt tanulja meg kollega, hogy hol találhatja meg amire szüksége van szakvonalon". Igy nagy hasznát vettem a magyar erdészeti szakirodalomnak: az Erdészeti Kézikönyvnek; Fekete Zoltán Erdőbecsléstan könyvének; Erdészeti, Vadászati, Faipari Lexikonnak; és Az Erdő, és az Erdőgazdaság és Faipar folyóiratok olvasásának amit apám hűen küldött nékem 22-évig. Munkásságom alatt mindig éber voltam és kérdeztem azt amit nem értettem vagy tudtam. Ha tanácsra volt szükség azt mindig megadtam hozzáértően a főnökeimnek.

A szakmai sikereknek a kulcsa az állandó tanulás és azzal vele járó elkötelezettség és alkalmazás. Az egyetemi tanulmanyaim befejezésével nem hagytam abba a tanulást. 1966-ban megszereztem a Brit Columbiai Rönkárúk Osztályozási és Köbözési Jogositványát amely alapot adott erdőhasználati ellenőrzésre. 1973-ban szereztem diplomát a Közigazgatási szakban amely előlátoan segitett az adminisztrácios részében a munkámnak. 1996-ban a BC Erdőmérnöki Kamara Szakképzettség Fejlesztési Bizonyitványa tetőzte be azt a sok felújjitó tanfolyamot amiket végeztem a pályám alatt.

4. Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal s miben nyilvánulnak meg azok ?
Magyarországra minden öt évben jártam családommal rokonlátogatásra, hogy a gyermekeim megismerkedjenek apjuk szülöföldjével. Bátyám és öcsém Magyarországon élnek és velük állandóan tartom a kapcsolatot. Gimnáziumi osztálytársaimmal és úgyszintén a soproni évfolyam társaimmal is kapcsolatot tartok. A soproni kollegák; Dr.Juhász Miklós és neje Béki Katalin, André Béla, Szommer József, és sajnos akik már eltávoztak közülünk; Dr.Kőhalmy Tamás és Dr.Hajdú Gábor. Tartok kapcsolatot Svájcban élő évfolyam társaimmal is.
1988-ban ismerkedtem meg soproni erdőmérnökökkel itt Kanadában amikor ők itt jártak tanulmány uton. Ezek közül megemlitem nyugalmazott Dr.Király Pált és Tollner Györgyöt. Magyarországi utunkon mindig meglátogatjuk a Szilvásváradi Erdészeti Muzeumot aminek testvéreim és én több ajándékot adtunk apánk (Tóth Gyula) emlékére.
5. Hogyan alakult családi életed – házasodás, gyerekek érkezése, nevelése, tanittatása ?
Amikor 1967-ben Kamloops városában települtem az egyik kanadai jóbarát kollega elhatározta, hogy bemutat engem egy leányzónak aki abban a bérházban lakott ahol ő a feleségével. A bemutatkozásnak az lett a vége, hogy a kijelölt leányzó elhozta a lakótársát és én azzal lettem barátságosabb. Diane June Osborn, angol származású kanadai a UBC-in végzett 1965-ben és szerezte a 'B.Sc.in Rehabilitation Medicine' oklevelét. Ő akkor a kamloopsi kórházban dolgozott mint physiotherapist és a közös sport águnk a sielés összehozott bennünket. 1969-ben házasodtunk, két leány gyermekünk született Prince Rupert-i tartózkodásunk alatt; Georgina Kathleen 1971-ben és Andrea Mária June 1973-ban. Családunk Kamloops-ban nőlt fel és iskolázott. Feleségem, Diane visszatért a szakterére amikor leányaink megkezdték iskolás éveiket és dolgozott egy privát klinikának részidős beosztásban 1996-ig amikor ő nyugalomba vonult, hogy idős szüleinek segitséget adjon. Mindkettő leányunk egyetemet végzett, Georgina: B.Sc.Ph. UBC 1994; Andrea: B.FArts, U of Calgary 1995; B.Ed, UBC 1999; M.FArts, U. of Newcastle, England 2006. Georgina gyógyszerész Williams Lake-n, ahol családjával lakik, férje erdőmérnök. Három unokánk van, Stephen Edwin, 1997; Kathleen June, 2000; Matthew Clendon, 2002. Andrea leányunk Angliában él, ő ott maradt a Szépmüvészeti (Festő) Mester oklevél megszerzése után. Ő önálló festőművész, oktató és tanitó a Newcastle-upon-Tyne városban és egyetemen. Gyermekeink nem beszélnek magyarul de igen büszkék magyarágu származásukra. Többször jártak Magyarországon és Georgina férjével és elsőszülött fiával is megismertette Magyarország nevezetesebb helyeit (lásd a Kapocs október 2006-os számát).
6. Végszó.
1996-ban nyugalmazásom után átköltöztünk Kamloops városából Vernon-ba az Okanagan völgy északi részébe, Diane szülővárosába. Itt töltjük nyugalmazott napjainkat amikor nem utazunk vagy látogatjuk a lányainkat, rokonokat. Diane és én rátettük lábunkat mind az öt földrészre világlátogatásunk alkalmával. Szerencsére Diane-nak a rokonai a volt Brit Birodalom alapján adtak nekünk erre alkalmat.
Szabad idejünket télen az alpesi sieléssel töltjük mindketten itt a környékünkön levö de világszerte is ismert "Silver Star Tartományi Park" Si Üdülőhelyén. Nyarunkat a házkörüli munkával, kertészkedéssel töltjük és ha van időm utazásaink közben akkor az anyósom lovait lovaglom.
A vadászati hagyományomat és kapcsolataimat már csak erdei setáként veszem, mivel most már nem tudnék egy szarvast kicipelni a hátamon. Igy csakis a természet szépségében györködöm. Az ötvenkét éves tartózkodásom Kanadában lassan indult meg de sikerekben és örömökben gazgad eredményekben érvényesült. Ezt köszönhetem a szeretett családomnak; feleségemnek és leányaimnak akik megértésükkel gazdagon támogattak munkasságomban.
Ugyanekkor köszönetet kell mondanom a kanadai barátaimnak és kollegáimnak és volt fönökeimnek is akiknek a szimpatikus támogatásuk és elismerésük nélkül az én életútam sokkal rögösebb lett volna. *(Vernon, BC, 2009 február)*

Matolcsy Géza, volt III. éves hallgató munkássága

Szerzői előszó: Nagy élvezettel olvastam a 'KAPOCS'-ban megjelent élettörténetét a volt soproniaknak és a forradalmi évszámban érdekes élményeket. Már hónapok óta terveztem és halogattam, hogy én is irjak egy cikket. Nagy döntés volt, hogy angol vagy magyar nyelven irjak, mert sajnos magyarul már nem, angolul pedig még mindig nem tudok jól irni.
Somogyországban, Ádándon - Siófoktól 12 km-re - születtem 1936-ban. Az elemi és általános iskolát itt végeztem. Apám falusi 'méregkeverő', patikus volt. A gimnáziumot Siófokon kezdtem mint bejáró diák, de mivel apám házát és patikáját 1950-ben elvették, Csurgón, nagyanyám felügyelete alatt érettségiztem 1954 őszén. Mivel 'C' kategóriás voltam, a gimnáziumi felvételem nagyon nehezen ment és éppen hogy csak becsúsztam. Sok pontot szereztem mint 'önkéntes' munkás Sztálinváros épitésében és mint gyapot és dohányszedő a nagyberki állami gazdaságban (a jég úgy elverte a gyapotot, hogy alig volt rajta valami).
Nagyon kérdéses volt egyetemi felvételem is, annak ellenére, hogy jó bizonyitványom volt. Nagybátyám Matolcsy Andor a 20-as években végzett Sopronban mint erdőmérnök. Tudtom nélkül irt egy levelet 1954 nyarán Roller Kálmán bátyámnak, aki mint fiatal erdőmérnök azt hiszem Lillafüreden dolgozott neki vagy vele. Kálmán bátyám válasza nagyon biztató volt. Azt mondta, hogy engem, mint egy erdőmérnök fiát automatikusan felvesznek. Mivel nekem ezt nem mondta meg, az egész nyaramat elrontotta, mert a felvételi vizsgára készültem. A felvételi vizsga Cinke bátyám irodájában volt, a Brazilia-Magyarország döntő alatt. Kihúztuk a kérdéseket és dolgoztunk rajta, miközben a rádión a mérkőzést követtük. Mikor rám került a sor és benyitottam az irodába, Laci bátyám azt kérdezte: "Mi az eredmény?" Válaszom: "Azt hittem nehezebb kérdésem lesz ", mire Laci bátyám: "A foci meccset kérdeztem - ne izgulj, te már fel vagy véve".

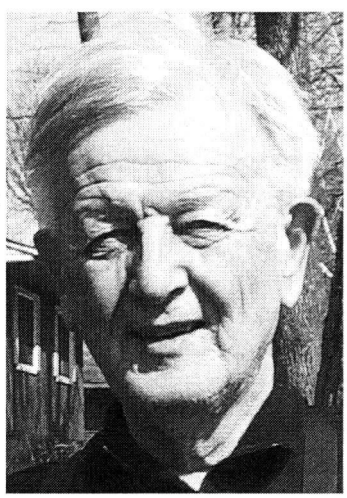

Igy kezdődött boldog, vidám élménnyel teli soproni életem. A Sotexi szép bálok, a szakestélyek 'Jacki bá'elnökségével, a lővéri sétak és a növénytani, geodéziai, ábrázoló geometriai gyakorlatok! Sok munka, miközben néha-néha repeta Tamás bácsitól a menzán. Vagy Juhász Gyuszi vagy valamelyik Lencsés fiú egy nagyobb tál ételt adott. Sokat tarokkoztunk a hét végén.

Majdnem kirúgtak a Templom utcai kaszárnyából ezen kispolgári csökevény gyakorlása miatt Nagy volt a szegénység, mert szegény szüleim 3 egyetemistát támogattak egy falusi patikus fizetéséből. Nővérem és bátyám a szegedi gyógyszerészeti egyetemre jártak. A gesztenye és szőlő lopás kicsit segitett a költségekkel, meg jó falusi barátaim sokszor kaptak finomságokat otthonról. Igy nem haltunk éhen, de éppen csak nem!
A vancouveri és Powel-River-i évekről nem irok, Ti azt mind tudjátok. 1959-ben végeztem, első munkám Thor Christenson norvég származású erdőmérnökkel volt. Az Indian-Arm és folyó mellett feltárási utakat és 'logging-yard'-hoz csináltuk a méréseket. Minden jól ment, mindaddig, amig szegény 250 fontos, 60 éves főnököm nem lépett rá egy cédrus rönkre, aminek a rohadt kérge mint egy jégpálya viselkedett. Eltörte a lábát a hegyoldalban, 5-10 km-re a folyó torkolatától. Csináltunk mentőágyat, de a 250 font súlyt nem birtuk az erdei ösvényeken, igy egy csinált mankóval maga gyalogolt ki az erdőből. Vége volt első 'professional' munkámnak.
A következő a Forestal vállalatnál Golden, BC-ben volt, mint 'compass-man'. Kb 2 hónapig minden reggel a 17-es 'hwy'-tól az alpesi zónáig felmásztunk. Ebéd közben a gyönyörű kilátást néztük és megfogadtuk, soha nem leszünk hegymászók!. A szép kilátás ellenére.! Mikor a hó leesett, minden nap egy nadrágot vagy inget elnyűttem. Poprádi Laci és Balatinecz Jancsi kb 10 kg kaját ettek naponta, mert a vállalat fizette a cehhet. Hála Isten, egy-két kinlódás után lezárták a munkát.
Rövid vancouveri látogatás után elindultam Winnipegbe, ahol nővérem és sógorom lakott. November közepén kaptam egy állást az Abitibi vállalatnál mint 'camp-clerk' Pine-Falls, Manitobában. Mint Power Riverben, itt is barakkok és konyha volt a Winnipeg folyó torkolata körül. Két méteres hóban, -20 C°-os hidegben, főleg ukrán származású 'farmerok'-al dolgoztam, akik a télen mint favágók dolgoztak. 'Strip-cutting', 'swett-saws' és gépfürésszel. Én csináltam a fizetési számlájukat, amiben benne volt a vállalati boltban vett dolgok (olaj, fejsze, ruhanemű és gépfürész alkatrészek, stb) levonása. Naponta 5-12 cord-ot vágtak és annak ellenére, hogy a gépfürésszel többet, mint a "swett-saw"-val, a net fizetés több volt a nem gépesitett vágóknál, mert kevés levonásuk volt. Az erdő is jobban nézett ki, mert a levágott gallyak szépen el voltak rendezve.
Ekkor már láttam, hogy a mérnöki diplomámnak kevés foga van mindhárom munkához, igy elhatároztam, hogy visszamegyek az egyetemre master-diplomát szerezni. Nyolc-tiz egyetemre adtam be kérvényt és kivéve a Syracus-i egyetemet, mindenhol felvettek. A Syracus-i egyetem dékánja (Dr.Sirly) egy durva levelet irt vissza, amiben főleg az volt, hogy az európai erdészeti nivó sokkal alacsonyabb mint az Észak-Amerikai, igy nem vesz fel . A mai napig nem bocsátottam meg neki.)
Közben a tél folyamán bementem a 'Manitoba Forest Service' irodájába próbálni egy jobb állást keresni. Az Ottawai 'Forest Products Laboratory'-nak is beadtam egy kérvényt munkára, mert láttam, hogy megy az erdészet Kanadában. Röviden összefoglalva, a fiatal erdészek 5-10 évet töltenek a 'bush'-ban, utána beülnek egy irodába és nyugdijazásig nem sokat csinálnak, élvezik az állami munka előnyeit. Ottawából két fahasználati tudós jött Winnipegbe a'60-as tél folyamán és egy 'interview' után felvettek 1960 júniusától Szeptemberig az Ottawai 'Forest Products Laboratory' faszáritó osztályára.
Tavasszal elindultam Winnipegből Ottawa felé egy '59-es WV-nal. Útközben benéztem Kenorába az ottani 'Ontario Ministry of Natural Resources' irodájába, hogy nincs-e valami munkájuk. Hát volt! Abban az időben volt egy olyan törvény, hogy minden fakitermelő vállalat az állam facsemete kertben növelt csemetéket a saját költségén elültesse az erdőben. Nem emlékszem hányat, talán százat minden 5 cord (4'x4'x8') kitermelt faanyag után.
A Lake-of- the-Woods szigetein volt a telepités. Reggel jött a 'Beaver'hydroplane és hozta a csemetéket. Feladatom az volt, hogy a területet megvizsgáljam és a 'black pine'-t a száraz, a 'black spruce'-t a nedves területre telepitessem a 7 indián munkásommal és az ültetett csemetéket meglocsoljam reggel. A 'hoe and hee' kapa-és rálépés módszerrel telepitettünk. Reggel 7-kor kb 100 csemetét adtam minden munkásnak egy vödörben és előre mentem a terepet megvizsgálni. Egy óra után visszajöttem a 7 indiánhoz, akik már a tó partján ültek és vagy aludtak vagy köveket dobáltak a vizbe meg néhány állapotos mosómedvét üldöztek. Meglepődve kérdeztem, hogy már mind a 100 csemetét elültették. "Igen", mondták. "Hát hol? Ott, ahol mutattad" volt a válaszuk. Meg voltam lepődve. Megvizsgálva a területet, 5-10, sőt még 25 is volt egy lyukba betéve, sok csak elszórva az avar tetején. Majd megpukkadtam a méregtől! A mag-gyüjtés, a vetés, a csemetegondozás költségei, a repülő, stb - mind kirepült az ablakon. Másnap reggel a kenorai főnöknek elmondtam a historiát. Igy magyarázta meg a történteket: Vállalata megtartja a favágókat azon időben, amikor az ingoványos talajon nem lehet vágni az olvadás után. Ha nem fizetne nekik, akkor eltünnének. Mivel ők fizetik a cehhet, az államnak nincs beleszólása! Borzasztó! Fiatal magyar erdőmérnök a kanadai dzsungel közepén kötött kézzel! Hát tárgyalás után a rézbőrűekkel úgy egyeztünk meg, hogy én is fogok kapát és velük együtt telepitünk. Ezt csináltam 1960 májusában. Valamikor szeretném megvizsgálni a telepitést, amit ott csináltam saját kézzel 49 éve! Kb 350-500 csemetét sikerült naponta és személyenként rendesen elültetni, de csak úgy, ha én állandóan lőtávolságban voltam a rézbőrűektől.
A nyár folyamán az első jó állásomban, Ottawaban dolgoztam a faszáritó osztályon 'High temperature (100C+) seasoning of yellow birch' volt a téma. Sokat tanultam. Ott ismerkedtem meg első feleségemmel, aki a kémiai osztályon dolgozott mint 2. éves kémia hallgató a Carlton Egyetemről. Szép fiatal francia-kanadai származású, nagyon okos lány volt. A nyár folyamán vitorláztunk, teniszeztünk, picknikeztünk. Jaj, de szép és boldog az ifjúság, kár hogy elmúlt, jaj de kár!
Szeptemberben New Haven, Connecticut-ban kezdtem a fatechnológia masters degree tanulmányaimat és ½ éven belül megcsináltam a kétéves programot. Meghivtak a doktorátusi programra. Közben megnősültem és első fiam, Fülöp-István ott született 1962-ben. A Yale Egyetem, mint privát iskola nagyon drága, $1000 volt a tandij a masters-ra és $2000.a doktorátusra. Két év után el kellett hagynom a programot, mert olyan szegény voltam, mint a templom egere. Egy nagy felhőszakadás során a kisfiam gyerekágyára 5 vödör viz folyt a lakásunk plafonjáról, egynesen a kisfiam fejére.
Szerencsémre egy nagyon jó állást kaptam 1962 tavaszán az 'Ontario Research Foundation'-nál. Már ott dolgoztam közel hét éve, amikor értesitést kaptam a Yale Egyetemtől, hogy ha egy éven belül nem fejezem be a megkezdett programot, akkor minden már megszerzett 'kreditet' -lehallgatott kurzusok, külföldi nyelv vizsga, stb.- elveszitek. Túl sok volt a téten s ezért inkább jó munkámat voltam kész feladni a PhD befejezéséért. Munkabeli főnököm viszont nem akart elvesziteni s igy egy éves fizetett tanulmányi szabadságot ajánlott fel, titkárnővel és technikussal támogatva, ha maradok náluk. Napi munkaóráimat megduplázva sikerült befejeznem a tézisemhez szükséges kutatómunkát s megirni a disszertációt, s igy 1969 augusztusában

megszereztem a PhD fokozatot.Visszatérve munkahelyemre, folytattam munkámat.
(Most áttérek angolra, mert magyarul nem ismerem a papirgyártás szaknyelvét).
The Ontario Research foundation had a contractual arrangement with the Facelle Company. The Facelle Co was a small, private business owned by the Gibson family. They made bathroom and facial tissue, napkins and household towels and some specialty products (water-repellent and anti-tarnish tissues). In the beginning my main task was to select the best combination of market pulps for tissue manufacture. After laboratory evaluation, I ran mill-scale trials. I tested more than 150 market pulps. The laboratory beater curves give a parabolic or hyperbolic curve for tensile, bust, tear and other physical paper properties as the pulp is beaten and refined. To compare market pulps is very difficult, if you have to compare complex curves. Plotting the curves on a semi logarithmic graph paper converts the 2nd degree curves into straight lines. Now it is easy to see which way the various market pulps compare in tensile, burst, tear, density and drainage properties. I developed this method of comparison and compared the pulps at equal refining treatment or equal strength level in the region of strength equal to the strength level of the machine chest (the pulp which supplies the paper machine) stock. Based on this, I selected the best combination of pulps for machine trials. After machine trials I used multiple regression analysis to see if a 'control' combination of pulp was better or worse than the 'experimental' one. After a few years I solved the puzzle and now I know the answer. Everything depends on the species mix of the particular pulp mill and the forest region.
(In the boreal forest balsam fir, black spruce and white spruce decrease from East to West and Jack pine content increases. Thus, the best pulps for tissue are from the high spruce balsam fir content regions and Jack pine ruins pulps for tissue. The Hinton, Alberta region with high white spruce and some lodge pole pine is also excellent for tissue. West coast pulps (Gold River, Powel River, Cranbrook) are very bad due to a very coarse Douglas fir fiber. Cedar and spruces in the West coast are good but not much is available, hemlock is not the best. BC interior pulps are better than coast ones but not as good as boreal region pulps. Southern pine is the worst and US West coast is similar to BC interior. From Scandinavia, depending on the Norway spruce and Scotch pine ratio similar to spruce-Jack pine ratio from the boreal region, produce pulps that are better or worse for tissue manufacture. In hardwoods – maple and poplar produce good fibers. Oak, elm are very bad, birch is intermediate.)
At Ontario Research Foundation, all the scientists had some internal money to pursue their own scientific interests. About 25% on one's annual budget was for internal research. With that money, I tried to solve the fibre morphology-paper property puzzle. The various publications from England, North Carolina University, Swedish Products Laboratory and Finland seemed to disagree. I found in the literature the work of two Belgian scientists: Istas and Rakhelboon, who spent a lifetime measuring the fibre dimensions of 89 softwood and about 60 hardwood species. They also made pulp from these species and tested the paper properties. The fibre measurements were all statistically significant averages and accurate based on 50-150 fibres for length and 300-500 fibres for fibre diameter, cell wall thickness and lumen diameter. Because these scientists did not live in the computer age, their analysis of the excellent data was limited. With their permission, I performed multiple regression analysis on all their data. The results allowed me to conclude that the morphological and wood property factors were far better predictors of the paper properties than the chemical properties of wood or the conditions of the cooking liquor and digester (time, temperature or pressure). Also the data from various sources agreed with each other (from Sweden, North Carolina and Britain). Such forestry factors as species mix and growing conditions will modify pulp properties up to 30-50%, whereas cooking conditions at most will make 2-5% difference in the pulp properties. Sadly, chemical, electrical or mechanical engineers manage 95% of pulp mills and foresters are not involved in the Eastern Canada mill operation. I do not know the B.C. situation.
In the meantime our second son, Christopher David was born in 1965. He now resides in Vancouver. Married in 2007 to beautiful Rachel McBride (world class triathlete and biochemist), no kids (yet). Our first son, Philip István got married about 18 years ago. He and beautiful wife Shelly (nee Burnett). has 3 children: Catherine 15, Angela 13½ and Steven 11½. They are all equally the apple of my eye and bring great joy and happiness in my retirement. Philip is a dentist in Pickering, ON and owns a practice with my sister's son, Dr Gábor Diósy. He made more money in his first year of practice than I ever did in any year. So I told him: "you did not get a degree in dentistry but a license to print money!". Maybe I should have the printing business in paper making and could have been a money printer.
One more interesting story please. In 1960 the Proctor & Gamble Co (soap manufacturer) bought a small tissue mill in Wisconsin USA. The directors asked the scientists to make a better product, unique on the market. Thus the brands'Charmin', 'Puff' and 'Bounty' was born. Essentially they eliminated the press section on the paper machine and created a very bulky and soft and absorbent tissue. Later Scott Co. and Kimberley Clark Co. made also good products. These products were hurting Facelle's marketshare in Canada so in 1977 I came up with an idea to inject fluff dry disintegrated pulp into the process just before sheet forming on the paper machine wire. In normal paper making the dry pulp is in contact with water for 1-3 hours. The dry fibres are stiff and elastic like dry macaroni. In water, the fibres become conformable like soft macaroni. My dry fibers were only in contact with water for 57 seconds instead of hours before the press section. The dry fibers (15-20%) of all fibers in the sheet acted like millions of springs in the wet-web after pressing and opened up the sheet after conventional water removal and produced a very soft and bulky absorbent product cheaply. In 1982 Facelle could make a roll of Royale with 20% less fiber - same roll diameter and sheet count.
In 1982-83 Facelle was owned by Canadian Forest Products and was only 5% of all of their business volume, but made 25% of all of their profit. I got nothing except praise and medals.
Five European tissue companies bought the process and made tissues by my process in Belgium, Sweden, Germany and France. The English stole the process but did not pay for it. After retirement I consulted to Mediterranean tissue companies in Italy, Greece, Egypt and France with good times and results.
One final observation on my life's work is the similarity of the communist and democratic business world. In Canada, people with money and decision making power are often as stupid as the communist party's representative who used to tell the technical staff what to do without any knowledge of the subject.
(Missisauga, ON, '09 március 20)

Király Ilona, volt III. éves hallgató beszámolója

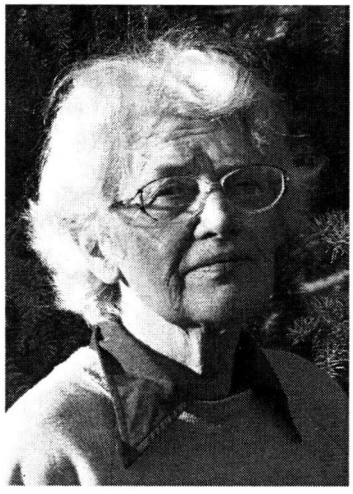

Mikor vonultál vissza az aktiv foglalkozástól és mivel töltöd manapság napjaidat?
Erre a kérdésre nem könnyű választ adnom. Mivel nőnek születtem, az életpályám a férjemével összekapcsolódott, ahhoz igazodott, sőt, a pénzkereső aktivitásokat sem egyik napról a másikra hagytam abba.
Kezdjük azzal, hogy én nem fejeztem be az egyetemet a U.B.C. Sopron Diviziójával. Miért? – Egyrészt elriasztott a kölcsön, amit a tandijhoz fel kellett volna venni. Másrészt az erdészszakmában itt akkor még nem alkalmaztak nőket mérnöki szinten, igy kétes jövő elé néztem. Gondoltam, megtanulok először angolul, összegyűjtök kis pénzt, és majd nőiesebb hivatást választok. Egyes tárgyaknál az otthoni módszerek tanulásának értelmét se láttam, az esti előadások fárasztottak, hiányzott a család, egyedül voltam, stb. Igy sosem lettem erdőmérnök, pedig édesapám is az volt, egyik bátyám is, aki később az Erdőrendezés tanszéken Magyar János helyére került. Már középiskolás koromtól minden nyáron az erdészetnél dolgoztam én is, főleg a rendezőséggel, ahová vártak végzés után. De itt Canadában? – Igy mikor volt soproni kamarásom, és rokonom, S.-T. Eszter hivott Torontoba, eljöttem. Itt először nem tetszett, s alig vártam, hogy elég pénzem legyen visszatérni B.C.-be, de aztán jött a jobb állás, udvarlás, esküvő, tehát letelepedtem itt.
Hogy manapság mivel töltöm az időt? – Abból soha nincs elég! Ellátom beteg férjemet, a háztartást, kertet, a gazdaságot, lovakat, hét végén jönnek a gyerekek, unokák. Ezenkivül verseket irok, szavalni hivnak, élénk társadalmi életet élünk.
2. Milyen munkakörben s hol dolgoztál pályád alatt, s mit tartasz karriered 'zenit'-jének, úgy egyéni megelégedettségben, mint általános érvényű eredményekben?
Miután a kezdeti munkákból (mint pincérnő, takaritónő, kórházi dolgozó) kinőttem, rajzolónak jelentkeztem. A hirdetés igy szólt: műszaki rajzolót keresünk tus és Leroy gyakorlattal. A tuskihúzáshoz értettem is, a Leroy-ra meg bevallottam, hogy az angolom még gyenge, mutassák meg, miről van szó. Mondtam, pont ilyennel még nem dolgoztam, de hasonlóval igen, kipróbálhatom? Ment is, igy fel voltam véve. Szerettem ezt a kis vállalatot. 2 testvér tulajdonában állt, egyik műszaki rajzoló volt, a másik iparművész, aki főleg hirdetési anyag készitését vállalta, az apjuk pedig a műhelyt kezelte, ahol műanyag lapokat formáltak, festettek. A tusmunka végeztével a többi rajzolót menesztették, engem ott tartottak, mert hajlandó voltam megtanulni bármit. Sokszor nem tudtam, hogy aznap rajzoló leszek, vagy műhelysegéd, vagy ábrákat kell elrendeznem katalógusba, vagy esetleg festéklenyomatokat készitek. Néha más vállalatokhoz is kiadtak bérbe rajzolni. Munkám nem volt unalmas, jól fizettek, igy itt dolgoztam egészen az első gyerek születéséig.
1961-ben St.Catharines-ba költöztünk, férjem ott kapott állást. A következő éveket otthon töltöttem a háztartással és a gyerekek nevelésével. 1967-ben visszajöttünk Torontoba, férjem önállósult, mérnöki irodát nyitott. Először csak itt-ott segitettem neki, majd a 70-es években rendszeresen bejártam, s ő megtanitott a szerkezeti acél részlet rajzolásra. Ezt később Ilona Kenedi Drafting Service néven önállóan is végeztem. Férjem irodájában volt még néhány rajzoló, igy én a titkárnő, kifutófiú, takaritónő szerepét is elláttam, sőt a háztulajdonos is én voltam. Közben ugyanis elkezdtem az ingatlannal való üzletelést. Általában 2 hasonlót vettem alacsony lefizetéssel, egyiket rövidebb időre, s a haszonból a saját otthont javitottuk, vagy cseréltük, a másikat hosszabb távra, nagyobb haszonnal. Üzlethelységek, családi házak, öröklakások, nyaralótelkek, farmok mentek át kezemen, tavaly adtam el az utólsót, mert a lakókkal való küszködést már nagyon eluntam. Viszont a haszon hozzásegitett, hogy végre paraszti életet kezdhettem, és lovakkal foglalkozhattam! Igaz, a szobafestést és tetőzést is kitanultam a házakkal, de ez nem volt életcél.
Na de ne vágjak a dolgok elejébe, mert még a 70-es éveknél tartottunk.
Férjem a tervező és rajzoló iroda mellett összetársult egy lengyel üzletemberrel, és Tresman Steel Industries Ltd. néven vállalatot alapitottak, hová a 2 olasz is betársult, akik a műhelyi kivitelezést és a vasszerkezetek felállitását irányitották. 1976-ban sikerült felépiteni a vállalathoz szükséges épületet is. Mi feleségek besegitettünk a bérelszámolásban, én a rajzolásban is, gyermekeink ott kaptak nyári munkát. Mint egy nagy család, olyanná váltunk, az alkalmazottak közül többen kezdettől velünk maradtak, még a műhelymunkásoknak is fele több mint 20 éve ott dolgozik.
1981-ben Nobleton mellé költöztünk. Ez dombos vidék, Toronto autóval csak félórás út, a vállalathoz meg közelebb kerültünk. A telek 12 ha. kis erdővel, patakkal, kerttel, istállóval, nagy házzal. Ilyenre vágytunk mindig is, csak eddig az anyagi hiányzott. Élvezettel fogtunk a kis gazdasághoz, kertészkedtünk, lovakat, nyulakat, baromfit tartottunk. Férjem is szerette a természetet, lelkes vadász volt már Sopron óta. 1985-ben elérte nagy álmát, Afrikába ment vadászni, szép trófeákkal tért vissza.
Majd 1988-ban mint derült égből a mennykő csapott le ránk a sors, és 55 éves korában súlyos agyvérzés érte. 3 és fél hónapig volt kórházban, s még évekig jártunk terápiára. Beszélni, járni csak megtanitották, de a jobb kezét azóta se tudja használni. A tervező irodát kénytelen volt feladni. A vasvállalathoz mint partner még évekig bejárhatott, megtanult bal kézzel irni, rajzolni. 1999-ben lépett ki, ill. adta át fiának a részét, de azóta is minden karácsonyi vagy egyéb vállalati ünneplésre meghivnak.
Az utóbbi 10 évben újabb orvosi problémákkal kellett szembenéznünk, férjemnek a szivével, (négyszeres bypass) nekem a szememmel, szürkehályog és glaucoma műtét.
Azt a bizonyos zenitet egyéni eredményekben a 90-es évekre tenném. Nemcsak hogy nem fogadtuk meg az orvosok tanácsát, és nem adtuk el a kis farmunk az agyvérzés miatt, de a lovakkal való versenyzést se hagytam abba. 1986-tól 2000-ig aktivan versenyeztem fogathajtásban, lovas bemutatókra jártam, sok szép szalag, érem tanuskodik az eredményekről. Legjobb évem 1992 volt, mikor a Canadian Carriage Driving Classic női bajnoka lettem. Több mint 10 évig a hajtóklub vezetőségében is részt vettem, sok önkéntes munkát végeztem a pályaépitésben,

hajtótanfolyamok, versenyek rendezésében, 2003-ban az év önkéntese trófeát is nekem ítélték.
Ugyancsak a 90-es években értem el arra az irodalmi szintre, hogy 3 verseskötetet is kiadattam Magyarországon. (Mesél a csönd, 1994, A csönd tovább mesél, 1998, és Birkózás a sorssal, 1999) Az újabb verseim azóta is kiadásra várnak, időhiány és computer ellenszenv miatt. 2007-ben a Cleveland-i Árpád Akadémia ezüst érmét nyertem el irodalmi tevékenységemért, 2008-ban a Rákóczi Alapitvány tüntetett ki.
3. Mennyiben segitett pályád alatt iskolai végzettséged, egyéni képességed (rátermettség, munkabirás, elkötelezettség), esetleg soproni öregdiák kapcsolataid és általában az adott lehetőségek kihasználása?
A munkabirásról és az adott lehetőségek kihasználásáról talán az eddig mondottak világos képet adnak. A Sopronban tanultakból a rajzolás folytán Staszi bácsi jutott sokszor eszembe. Viszont azt meg kell hagyni, hogy a sokoldalúsághoz nyilván hozzájárult a Főiskola, mert ott sokféle tárgyból kaptunk biztos alapot, és azt a jó hozzáállást, hogy a többit majd a gyakorlatban arra épithetjük.
Vannak-e kapcsolataid Magyarországgal, s miben nyilvánulnak meg azok?
Mivel nagy családból származom, a rokonság is nagy kiterjedésű. Heten voltunk testvérek, sajnos hárman már eltávoztak az élők sorából. A 3 otthon élő testvérrel rendszeresen tartjuk a kapcsolatot telefon, e-mail, vagy skype-on keresztül. Időnként az ifjabb generáció is jelentkezik, ha pedig Magyarországon vagyunk, igyekszünk mindenkivel találkozni. Legutóbb 2007-ben voltunk otthon. Ha nem tudok elaludni, felsorolom a szűk családot név szerint, ami nem könnyű feladat, sokszor el is alszom félúton, mivel jelenleg 127 személytől van szó. Férjem családja sokkal kisebb, egyik öccse otthon, másik Austriában él családostul. Őket is látjuk. Mindkettőnk édesanyja, az összes testvér, és az ifjabb generációból 24-en voltak már vendégeink Kanadában, hogy világot láthassanak.
Hogyan alakult családi életed – házasodás, gyerekek érkezése,, nevelése, tanittatása?
Férjem Kenedi Imre Sopronban 5. éves geodéta hallgató volt, itt harmadévre vették fel a kulturmérnöki karra. Acélszerkezetekre specializálta magát. Torontoban végzett 1960-ban. Egy hét múlva meg is tartottuk az esküvőt. 1961-ben megszületett Imi fiunk, 62-ben Tony, 66-ban Walter.
Van-e magyarságtudata gyerekeidnek, érdeklődnek-e magyar vonatkozású dolgok iránt, beszélnek-e magyarul?
Igen, beszélnek. Kisebb korukban jó néhányszor látogattunk haza Magyarországra velük, és mint korábban emlitettem, a rokonok közül is sokan nyaraltak nálunk. Járattuk őket hétvégi magyar iskolába, cserkészek is voltak.
Hányan vannak utódaid (gyerekek, unokák), merre szóródtak, mivel foglalkoznak?
Három fiunk három különböző kontinensről nősült. Menyeim mexicoi, kinai, és europai spanyol származásúak. Igy ők és az unokák csak néhány szót tanultak meg magyarul. Jó kevert család lettünk, valódi kanadaiak! Gyakran látjuk őket, örömmel jönnek a hétvégi vacsorákra, mindhárom család egy órán belül elérhető. Imi a Business and Commerce szakon végzett, majd a CMA fokozatot is megszerezte. A volt vasvállalatunknál dolgozik, immár 10 éve mint partner. Felesége Frida az első házasságából hozott egy fiút, egy lányt, ők már egyetemisták, de velük laknak. Közös kislányuk Sarah, a valódi unokánk 4 és fél éves, angolul, spanyolul beszél.
Tony Hal és Vadgazdasági technikumot végzett, majd az Erdészeti technikumot is. Ennél a szép szakmánál kötött ki. Nagyon szereti, s ő is megbecsült szakember. Mint önálló vállalkozó, de csakis a minisztériumnak dolgozó, a növekedés és fahozam programra specializálódott, ahol próbaterületeket kell kijelölni, felmérni, kiértékelni. Nyáron sokszor hetekig sátorban lakik az Isten háta mögött, s valóban látástól vakulásig dolgozik, viszont télen utazgathat, mikor az erdei utak úgyis járhatatlanok. 45 éves fejjel mégiscsak megnősült, kislányuk Sissi 6 hónapos. Jelenleg a kinai nagyszülőket látogatják.
Walter Torontoban végzett, szintén mint kultúrmérnök. A masteri fokozatot is megszerezte, végig kitüntetett tanuló volt. A tartományi kormány Közlekedésügyi Minisztériumánál a hid osztályon dolgozik végzés óta. Náluk 2 fiú van, William 7, Christopher 4 és fél éves.
Térj ki bármi más témára, amiről mondani szeretnél valamit.
„Sok kicsi sokra megy" – igy szól a mondás. Én nem büszkélkedhetek nagy szakmai eredménnyel, magas pozicióval, de a szép család, és sokoldalú tevékenységeim után úgy érzem, mégse éltem hiába! Azt pedig sose bántam meg, hogy Kanadába jöttem! Beilleszkedtem, de magyarságom is megtartottam. Az erdőtől sose szakadtam el, a házunk is, tóparti nyaraló vityillónk is 20 holdas erdőben van. (Ez Musték mellett) A Soproni öregdiákokkal is szoros kapcsolatot tartunk, a nyári családi piknik immár 21 éve nálunk kap helyet. Az őszi Sopron bálhoz innen megy a fenyő a diszitéshez. És ki az, aki évről évre pickup truck-al megy bálba, szerszámládával, váltás ruhával, hogy a s.k. eszkábált szétszedhető diszkaput éjjel 2-kor hazahozza tárolásra? JÓ SZERENCSÉT! ÜDV AZ ERDÉSZNEK! *(K.I. Toronto, ON, '09 mar. 12)*

ANEKDÓTÁINK

Andy Szalkai: **A new refugee's first mistake**.

The place is Vancouver in December 1956. As the members our delegation arrived in Vancouver we spent the first night in the jail house downtown next to the railway tracks. The following morning a professor Dr. Alec Wainman picked me up and drove to his home on the UBC Endowment Lands. I stayed with the Wainmans until the Soproners arrived in January 1957. Alec was a language professor at UBC who spoke thirteen languages but Hungarian. Since we could not talk to each other he tried his best to keep me busy in many different ways. This included to drive me to his friends including a Dr Kovacs. I enjoyed all this, however I did not pay attention to the distances we drove. Christmas arrived and the Kovacs's invited me to celebrate with them So Dr Wainman drove me to the Kovacs's and left me there. After the celebrations around midnight Dr. Kovacs offered to take me back to the Wainmans. I bravely refused the offer and told him that I will be all right to walk 'home'. So I started my long walk without knowing the street I lived on and the house number of the Wainman house, and of course I did not speak English. To complicate matters it was raining strongly during my walk. By the time I got to Chancellor Boulevard I was wet through. All I could do is to get into the forest where the rain was not coming down as hard and hope that the rain would ease up within a reasonable time. That did not happen, so I continued my walk. Not knowing the street I lived on presented a real challenge. So I went up on

the left hand side of the first street and looked at every house for resemblance to the Wainman house. Then I came down on the other side of the street and looked at every house there. I continued this method of searching on several streets until I found Wainmans's home. Needles to say that I was tired and wet throughout Dr Wainman was so glad to answer the door bell and to see me again around 4 AM in the morning.
The lessons of this story for me were that it pays to appreciate distances in Canada and to remember the proper address where one lives.

Andy Szalkai: **A ski-trip one never forgets.**

The place is the Mount Seymour Provincial Park which is approximately a 30 minutes drive from downtown Vancouver. The story happened in December 1956. I was staying with professor Wainman of UBC who happened to be an expert skier and who spoke thirteen languages but Hungarian. I, on the other hand did not know how to ski and did not speak English except the words which were used internationally in the game of tennis. Dr Wainman tried his very best to keep me occupied while I was waiting the arrival of the Soproners to Vancouver. It was one of those days when he decided to take me out skiing to Mt Seymour.
After arriving at Mt Seymour, I got outfitted with the proper equipment. Professor Wainman took me to the giant slope and while skiing there he thought that I could ski with him. I must have looked sporty enough to him while skiing to the test of my life. As we arrived to the giant slope, Dr. Wainman zigzagged beautifully down the slope, while I tried to figure out how to get down there. I knew that all I could do was to lean ahead and go strait down. I also realized that I could not control what I was doing, therefore better wait until the other skiers were not in my way. In addition, I quickly realized the terrific speed one gains by going down the slope and that within a short distance with such a speed one's eyes become full of tears which makes seeing impossible. So all in all I must have been a living bomb coming down the hill. Any time I could not see due to the high speed, I leaned to my side to fall down. This was my only way to come to a stop. Once I gathered my equipment I continued my descent and repeated my stopping procedure several times, before reaching the bottom of the hill. Once I was there I looked for Dr. Wainman, who did not realize what happened to me. So we continued the day and drove to his home just like nothing unusual happened. Of course my skiing experience showed up on my body with a lot of blue and later black bruises. Some thirty years later my wife with our second son enjoyed an excellent dinner at the Wainman's and remembered their early times with me. This was the occasion when I told my skiing story to them. Dr. Wainman was thoroughly surprised with my story and was wondering how he missed all the happenings that day.
The above story is one of those which could happen to a new refugee who did not speak the language of the land and was silly enough to try something that he had no business to try.

IDE ÉS VISSZA

Borovits Ferenc: **Kanadából-haza!**

A 'Sopron 1956'című, Erdészettörténeti Közlemények XXIX. Különszámában röviden beszámoltam kanadai tartózkodásom előzményeiről, ottani történésekről és hazatérésemről.
1957. szeptember 30-án indultam Vancouverből vissza Magyarországra; október 4-én érkeztem szülőfalumba, és október 13-án Sopronba, a Főiskolára. 1961-ben végeztem. A Főiskolán se pozitív, se negatív megkülönböztetés nem ért.
Hazatérésem után néhány nap múlva, majd néhány évvel később – összesen háromszor – meg kellett jelennem a közeli rendőrségen Vácon illetve Sopronban, ahol kb. másfél órás jegyzőkönyvezés történt arról hogy kikkel találkoztam Kanadában és itthon kikkel tartom a kapcsolatot. A jegyzőkönyvezés kulturáltan zajlott le minden esetben. 1989-ig megfigyelés alatt tartottak. Ennek érdekesebb esetei: Harmad-negyedéves lehettem, amikor Sopronban amikor a Várkerületen sétáltunk Láng Gyula évfolyam társammal. (Gyuszi két évet járt a Katonai Főiskolára és utána jött át Sopronba) Egyszer megjegyezte: „Követnek minket." Megálltunk egy kirakat előtt, majd utána visszafelé mentünk, és meggyőződtünk arról, hogy valóban követtek. Ezután – az ő általa tanult módszer alapján – 'leráztuk' a nyomozót.
Szolnokon laktunk, mivel ott dolgoztunk az erdőgazdaságnál. A feleségem egyszer bekerül a kórházba. Néhány nap után a szomszédos ágyon lévő hölgy a következőt mondta neki: „A megyei pártbizottságon dolgozom. Mondja meg a férjének, hogy minden lépéséről jelentést kapunk." Ez kb. 1970 környékén lehetett.

1980 után évek valamelyikében, amikor Budapesten dolgoztam az Erdészeti és Faipari Tervező és Szervező Irodában gyalog mentem a munkahelyről a Mezőgazdasági és Élelmezési Minisztérium Erdészeti Főosztályra az egyik kollégához valamilyen megbeszélésre. Útközben egy fiatalember rám köszönt. Mivel nem ismertem őt, mondta, hogy utánam végzett Sopronban. Kérdésemre, hogy – Mit csinálsz itt Pesten? – ezt válaszolta: „Az elhárításnál dolgozom, minden lépésedről tudok." A „kolléga(?)" nevét nem jegyeztem meg, fogalmam sincs, hogy tényleg Sopronban végzett-e.

Kb. 1988 – mikor egy kis gazdasági társaság főmérnöke voltam – halálozás után a frissen odahelyezett, korábban kifejezetten csak pártvonalon dolgozott új gépészmérnök végzettségű igazgató megkérdezte, hogy hol dolgozik a feleségem. Mondtam, hogy Vácon a polgárvédelemnél. Néhány nap múlva a nejem főnökét a megyei parancsnokságra utasították, hogy a nejemnek azonnali hatállyal mondjon fel. (Előtte néhány nappal kapott magas jutalmat.)

Még jó néhány esetet lehetne felsorolni, amiről tudunk. De nyilván a zömét nem ismerem, csak a végeredményt tapasztaltam.

Felmerül a kérdés, hogy minden visszatérőt figyeltek-e így? Csak valószínűsíteni tudom, hogy igen.

A kanadai „kirándulásomnak" egyebek mellett az lett a következménye, hogy az 'uborkafán' a középvezetői szintig juthattunk el.

Szakmai kérdések: Végzés után egy évig dolgoztam Vácon az állami erdőrendezőségnél (kötelező volt), majd 3 évig a Börzsönyi Erdőgazdaságnál. Szintén Vácon, utána közel 7 évig Szolnokon, Miután onnan visszaköltöztünk Kosdra, az Állami Gazdasági Országos Központjában Budapesten kb. 6 évig, majd az Erdészeti és Faipari Tervező és Szervező Irodában. Ezután Szobon egy gazdasági társaságnál. Ezek mind a szakmán belül zajlottak. 1990-ben saját falumban polgármesternek választottak, amit 1996 december 13-án orvos tanácsra abbahagytam. (Ekkor értem el a nyugdíjkorhatárt.) Ezt követően – már, mint nyugdíjas vállalkozóként dolgoztam még kb. 5 évet autópálya építésen. Amikor messzire került az autópálya építés a lakásomtól kb. 250-300 kilométerre, akkor már nem vállaltam a napi oda-visszajárást plusz a napközbeni munkairányítást.

Szakmai munkám során sok szép feladattal találkoztam - következményeként a sokféle munkahelynek.

1960-as években kezdett tért hódítani a motorfűrész használata. A Börzsönyi Erdőgazdaságnál a technológia alkalmazásánál, kidolgozásánál igyekeztem részt venni. Országos fakitermelési versenyen az általam kidolgozott megoldásokkal 2. helyezést értünk el.

Szolnokon a fakitermelés irányításán túl a faipari üzemek létrehozásában, és az akác- és nyárfa faipari felhasználásában próbáltam segíteni. Az Erdő című szaklapban több cikket írtam ezekről.

Mikor az Állami Gazdaságok Országos Központjában dolgoztam, ott az intenzív nyárfatermesztés (mélyfúrásos ültetés, tápanyag-utánpótlás elméleti és gyakorlati megoldásai), valamint a nagy állattenyésztő telepek körül képződött hígtrágya hasznosításban tevékenykedtem. Finn szakemberekkel közösen országos fakitermelési bemutatókat szerveztünk Nagykőrös térségében.

Az ERFATERV-nél – egyebek mellett - a Fahasználati munkarendszerek összehasonlító vizsgálata címmel írtunk a minisztérium megbízásából egy fejlesztési irány meghatározását segítő tanulmányt (kb. 70 oldalt).

Polgármesterként is nagyon tudtam hasznosítani a főiskolai tanulmányaimat. Mivel egy 2-3 ezer fős településen kevés a speciális szakember, így a polgármesternek kell nagyon sok szakmai kérdésben állást foglalni, illetve javaslatot tenni a testületnek. Az én esetemben: bővítettük az ivóvíz hálózatot; bevezettük a gázt; megoldottuk a szennyvíz hálózatot; építettünk utakat; bővítettük az iskolát, óvodát, stb. Döntés előtt mindezekbe nagyon bele kellett mélyedni.

Vállalkozóként pedig főleg a geodéziai ismereteinket hasznosítottam. Szóval találtam szép és érdekes munkákat. Sajnos – részben az örökös átszervezés miatt és egyéb okok miatt – több megkezdett munka torzóban maradt.

2000-ben államiságunk ezeréves évfordulóján az akkori kormányzat pályázatot írt ki minden település számára az ezredik év megünneplésére. Kezdeményezésemre az akkori polgármester és a képviselő testület elhatározta az ún. BABA-nap megünneplését. Úgy gondoltam, és gondolom ma is, hogy helyes megünnepelni a múlt nagy történéseit és azok főszereplőit. De az évtizedek óta fennálló gyermekszegénységben elismeréssel kell illetni azokat a szülőket, akik lehetőleg több gyermeket vállalnak, és azokat becsületben felnevelik. Évenként a kultúrházban a 12 hónap alatt született gyermekeket és szüleiket ill. nagyszüleiket köszönti községünk országgyűlési képviselője és a polgármester kisebb műsor keretében. Kisebb ajándékokat is kapnak emlékeztetőként a babák. Az idén lesz a tizedik BABA-nap. (2005-től Esztergomban, 2006-tól Budapesten hasonló kezdeményezés van. Hogy van-e összefüggés a mi gondolatunk és az ottani történések között azt nem tudom.) Szeretném - a fenti gondolatot továbbfejlesztve - ha évente egy olyan helyi házaspár, aki 3 vagy több gyereket nevel fel becsületes magyar emberré, valamilyen formában erkölcsi elismerést kapjon. Bár több éve kezdeményezem ezt, ez idáig nem valósult meg.

(Hogy néhány bíztató, elismerő szónak mekkora jelentősége, ereje van, azt mindenki gondolja végig saját tapasztalatai alapján.)

Hogy nyugdíjas napjaimat 'színesítsem' legidősebb unokámmal közösen 2005-ben megvettünk egy 17 hektáros rendkívül hullámos parlag-területet, ami senkinek sem kellett. Ma már terepmotor (enduro-cross) és rally-pályaként szerepel.

Családomról. 2008 decemberében ünnepeltük a 45. házassági évfordulónkat. Egy lányunk van, és neki 3 fia. A legidősebb 2006-ban fejezte be Budapesten a Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem menedzseri karát. Középső most jár ugyanoda; és a harmadik is – remélem – eljut valamelyik egyetemre. Lányomék Vácon laknak, 6 km-re Kosdtól. A vejünk is mérnök, a GE váci gyárában középvezető. Lányunknak van két saját újságja, amelyet legidősebb fiával közösen szerkesztenek, természetesen külső segítséggel. A feleségem is sokat dolgozik ezen újságok körül.

Nagy kertünk van gyümölcsfákkal és fenyőkkel tele. És van egy kis 'futball-pálya' is a kertben (kb. 15×10 méteres), ahol még most is, 73. életévemben is focizok a fiúkkal.

A legidősebb unokám az elmúlt ősszel megnősült. Ha terve sikerül itt épít családi házat Kosdon.

Legszebb napjaink azok, amikor 8-an ülünk az asztalnál. És ennél csak az lesz szebb, ha mind többen és még többen üljük körül asztalunkat.

Az elmúlt évtizedekben többen megkérdezték, hogy nem bántam-e meg, hogy hazajöttem Kanadából? Mindig azt mondtam, és ma is azt mondom, hogy nem. Nem tudom mi vonzott vissza, a család, a táj, a falu, a nyelv, az emberek – nem tudom. Lehet, hogy mindezek együtt, és még sok minden.

Azóta többször voltam külföldön, többek között 1999-ben Kanadában - Powell Riverben, és Qualicum Beachben, Farkas Misinél. De 6-8 nap után mindenhonnan siettem haza.

A Kapocs c. újságot szívesen olvasom, bár az angol nyelvű cikkeket nagyon hézagosan értem. Minden elismerésem azoké, akik a megjelentetéssel járó nem kevés munkát elvégzik.

Jóleső érzés látni, hogy szép, elismerésre méltó eredményeket értek el a Sopron Alumni tagjai, bárhol is vannak a világon. Kívánom, hogy nyugdíjas napjaikat békében és szeretetben töltsék.

Jó szerencsét! Üdv az erdésznek! *(B.F., Kosd, 2009-02-08)*

MAGUNKRÓL

Apt Kamill: **Életek,emberek...**.(7.folytatás)

KANADA. Egyszercsak hirtelen nem mozgott a hajó. Kanadában voltunk, a Fundy Öbölben, a Saint John-i kikötőben. Kiszállás. A Kanadai Bevándorlási Hivatal sokemeletes nagy hodály épülete mindjárt a doknál van. A hajóról direkt az épületbe „szálltunk át". A hosszú folyosókon úgy tántorogtunk, mint a részegek. Úgy éreztük, hogy a föld dülöngél alattunk. Napokba tellett mig ez az időnkinti egyensúly keresés, fizikai tántorgás megszünt. A lelki tántorgás évekig tartott.

A bevándorlási bürokrácián hamar átestünk. Szobát kaptunk, jöttek a helyi szervezetek, üdvhadsereg, karitasz, miegymás, szeretetcsomagokat hoztak. Ruhát, pipere holmit, cigarettát, pipát, pipadohányt, édességet, a gyerekeknek játékot. Igazán megpróbálták az első megrázkódtatást csökkenteni. Kedvesek voltak. Egyik este valami katolikus szervezet fiataljai táncmulatságra hivtak meg bennünket. Aztán a Frederikton-i egyetemre mentünk megismerni az ottani erdőmérnöki fakultást. Autóbuszokkal vittek az egésznapos túrára. A behavazott erdőkből nem sokat láttunk, de kaptunk izelitőtt az itteni távolságokból.

Vagy egy hetet töltöttünk Saint John-ban. A társaságban ketten beszéltek angolul. Egy Selmeci nevű diák, aki véletlenül került be erdőmérnönek, Diplomata szeretett volna lenni. Öt vagy hat nyelven jól beszélt. A másik, új fizika professzorunk, Szablya János, aki a Műegyetemről került hozzánk. Nálunk az angol nem volt szükséges. Még a művelt rétegből is csak nagyon kevesen beszélték. Francia, német, igen, de angol nem. Nekem szerencsém volt, mivel Muti unokatestvérem megtanult angolul Németországban a menekülés alatt, és még Szekszárdon tanitott egy kicsit. Legalább nem volt olyan idegen, meg különben is én olyan vagyok, hogy ha egy nyelvből tiz szót tudok, akkor elkezdem beszélni. A többi rendszerint elég gyorsan megjön magától. Mivel akkor már legalább ötven szót tudtam, elkezdtem én is tolmácskodni Szükség volt rá, és szerencsére nem okoztam bajt senkinek, nekem meg hasznomra vált mivel nagyon hamar megtanultam a nyelvet.

Aztán vonatra ültünk s egy hétig le se szálltunk róla, csak itt-ott néhány percre egy-egy állomáson. Például Montrealban. Itt láttuk viszont Bárdos Zoltánt, aki annak idején Szekszárdon lelépett a munkások fizetésével. Ott vártak bennünket az állomáson az öccsével, Lajossal, aki otthon szinész volt. Nem tudták, hogy a pénzt apámon hajtotta be az állam. Ma sem tudják, ha még élnek. Azóta se láttuk őket. Azután hosszú, hosszú napok lapos vidéken. Havas erdők, a préri, Saskatoon, Edmonton. A Sziklás Hegységen éjjel mentünk át. Britt Kolumbiában ébredtünk fel, szép, napos reggelen. Az első kép amit láttunk Mount Robson volt. Aztán gyönyörű vidék, hegyek, erdők, folyók egy álló napig, majd a Fraser völgye, és az 'Apát Gázlója',Abbotsford . Nagy, lapos, füves területen aszfaltozott utak között nagy kocka alakú barakok. A Kanadai Légierők volt tábora. Egy késő délutánra emlékszem, érdekes, szokatlan szűrt fényű naplementén Édesapámmal, meg még valakivel sétáltunk, amikor egy világos almazöld Ford kisteherautó állt meg mellettünk. A kabinban fiatalember, fiatalasszony és egy kisbaba. A férfi magyarul köszönt ránk. Első britt kolumbiaia magyar ismerősünk, későbbi jóbarát, vadásztárs, Timár Jancsi jött ki megnézni az új magyarokat. Aztán megszűnik az emlék.

Nagyon kevés maradt meg ebből az időből. Olyasféle az egész mint egy szakadék, amibe Liverpool-ból eljövet estem bele. Ekkoriban kezdődött valami tudathasadás, vagy idegbaj szerű jelenség ami néha naponta többször, néha csak több naponkint jött rám. Leirni nehéz, hogy mi volt. Az egyensulyomat nem vesztettem el, de szédülés féle érzés volt, mintha lebegtem volna, megszakadt a gondolatmenetem, és valahol máshol voltam. Tudtam, hogy ki vagyok, tudtam, hogy hol vagyok, de mégsem voltam ott. Az eszméletemet sem veszitettem el. Pár percig is eltartott ez az állapot. Csak a bátyám tudott róla, neki elmondtam, néha még azt is meg tudtam neki mondani, hogy „na, most kezdődik". Azt mondta, hogy fizikai jele nincs, csak az értelmi kapcsolat szűnik meg. Nem tudom mitől lehetett. Talán az októberi tiz nap csaknem teljes alváshiánya, a lelki talajtalanság, az emlékektől való menekülni akarás, vagy ezek kombinációja? Tudtam, hogy ideiglenes dolog. Eleinte kicsit megijesztett, aztán csak hagytam magam uszni. Szinte pihenésnek tünt a majdnem állandó lelki tusák között. Néhány hónapig gyakran, aztán egyre ritkábban fordult elő, s pár év múlva megszünt.

Abbottsfordból átkerültünk Powell Riverbe, egy kis tengerparti faipari városka egy kiüritett munkás telepére. Rendes tiszta fából épült összkomfortos barakokból és egy konyha, ebédlő, kultuterem féle komplexumból álló, kis falu szerű telep volt a városon kivül. Csak mi, a Főiskola lakta. Megkezdődött a négy év, ami alatt szinte családdá vált a száműzött Erdőmérnöki Kar. Körülöttünk a táboron kivül minden új és idegen. A tenger, a hegyek, fák, nyelv, emberek, életmód, értékrendszer, társadalmi szerkezet, gondolkodási mód.

Meglepő volt a sok jól öltözött, a felszinen civilizált, középosztálybeleinek látszó ember hihetetlen műveletlensége. Szokatlan és visszataszitó volt a pénzközpontos gondolkodás. Érezhető volt a zárkózott, védekező, udvarias, de kartávolnyira tartott emberi kapcsolatok feszültsége. Sajnos csak jóval később jöttem rá, hogy mindez alapvetően szükséges egy áldemokratikus plutokrácia fennmaradásához.

Azt láttam már az elején, hogy az emberek nem rosszabbak mint otthon. Félnek jónak látszani, meglepődnek, és néha meg is ijednek a nyilt, vértezetlen emberi megnyilvánulástól, de felüditi őket, és a bátrabbja a jóra jóval válaszol, ha más nem látja. Nem tolakodóak, s ez nagyon pozitiv. Az ember olyan egyedül tud lenni ahogy akar. Fontos volt ez akkoriban, hogy ép ésszel mászhassak ki a szakadékból.

Néhány számomra elfogadható szükséges helyi szokást hamar átvettem, de ezen túlmenően nem kellett tojástáncot járni. Tudtam, hogy a jóság nem gyengeség, tudtam, hogy adni jobb mint kapni (nem csak nekem, másnak is) és arra is rájöttem, hogy az emberek túlnyomó többsége olyan mint a tükör, s visszavetiti rám azt ahogy én viselkedek. A néhány kivételt sajnálja az ember, mert valami problémája van.

Mint mindenki más, én is tanulok az életből, s egy egy fejezetet ebből a tananyagból, sokszor csak szórakozásként egy egy rövid összefoglalással zárok le. Már nem tudom mikor fogalmaztam meg az idevonatkozó összefoglalást, de valahogy úgy hangzott, hogy ha az ember azt akarja, hogy emberként kezeljék, akkor

előszöris ember módján kell viselkednie. Ezen az alapon nyugodtan lehettem az aki voltam, az értékrendszeremet máig sem változtattm meg. A fent emlitett kivételektől eltekintve az emberekkel sose volt bajom, és személyes kapcsolatok, vagy azok hiánya, nem nehezitették meg az amúgy is ronda meredek, sziklás oldalon való kapaszkodást.
Miért volt meredek az ösvény? Honnan jöttek a sziklák? Nem egyszerű a válasz, de megkisérlem vázolni, innen, ötven év távlatából, hogy talán kicsivel érthetőbb legyen az események némely fordulata. Hangsúlyozni szeretném, hogy amikor elmondok dogokat, nem tényeket szegezek le, csupán azt ahogy én látom, vagy láttam a dolgokat, történteket.
Tehát, előszöris, amikor belezuhantam a lelki szakadékba, tizenkilenc éves voltam, teli kötelesség és felelősség tudattal, hittem az emberi értelemben, az igazság jogi felsőbbrendűségében, és azt hittem, hogy egy szabad társadalomban az emberség uralkodik. Ma már tudom, hogy igazam volt. Akkor csak hittem, és azt is hittem, hogy egy nyelvet beszélő emberek értik amit a másik mond, helyesebben, hogy azt értik belőle, amit a másik mondani akar. Ebben nagyot tévedtem, és ezzel a tévhittel sokszor holtvágányra váltottam az évek során.
Szóval egy ilyen lelkivilágban élő gyerek vesztette el addigi életének legnagyobb álmát, azt, hogy a népe, az országa szabad legyen, s ezzel együtt magát az országot, a hazáját is, méghozzá a szabad világ aljas, hazug állhatatlansága mellett, vagy folytán. Azt hittem, hogy szabadság, emberség, igazság, kötelesség, felelősség, abszolut fogalmak. Azt hittem, hogy valamit kell tenni, hogy valamit lehet tenni a közöny ellen, és ha az emberek megértik, hogy milyen igazságtalanság történt, változtatnak rajta. Ebből aztán már természetes, hogy beálltam Sisyphus-nak. Ugyanakkor az általam ismert két legelsöprőbb erejű emberi érzés egyike, a honvágy, mint egy nagy kolonc bénitott minden lépést. Bizony, meredek volt.
Powell Riverben megismerkedtünk néhány 'régi kanadás' magyar családdal. Jól emlékszem a Koleszárékra. Az apa, Joe, a papirgyárban volt munkás, Mrs Koleszár otthoni szokás szerint a háztartást vezette, lányuk, Ilonka, kedves, csinos korombeli szőke lány , nem beszélt, de értett valamelyest magyarul. Tőlük kaptunk egy 1897-es magyar- angol, angol -magyar szótárat ami még megvan, sőt, gyakran használom is, mert sok olyan szó van meg benne, amit még Gyulajon használtunk, de a városi nyelvből, meg az újabb szótárakból már kiveszett.
Koleszáréknál ismertük meg a tipikus kanadai lakóházat, ami kisebb vagy nagyobb méretben, igen kevés változással ma is ugyanolyan mint volt régen. Favázas, öszz-komfortos, kényelmes lakás. Akkoriban nem tartottam komoly dolognak, mert szerintem az otthon állandóságát a kőépület foglalja igazán magába. Lehetett is benne valami, mert mint később rájöttem, kanadában a ház nem annyira otthon, mint inkább lakás, befektetés, amit adnak vesznek a változékony élet és gazdaság dinamikája szerint. Nekünk nagyon új és zavaró volt az itteni társadalomban ez az ideiglenesség, az otthonhoz, a multhoz a gyökérhez való hűség hiánya. Még most is az, de megszoktuk. (Még most is az, és attól félek, hogy a modern társadalom - most már sajnos, beleértve az otthonit is - egyre fokozódó neuraszténiája is nagyrészt ennek a szükségszerűen kialakult gondolkodásmódnak a eredménye. Tudatlanság, gyökértelenség, elveszettség)
Powell riveri barátainkkal többször összejöttünk. Jóérzésű, jóindulatú, segiteni akaró emberek voltak. Joe időnkint megjött a táborba, hatalmas nagy amerikai autójával, elvitt bennünket sétakocsikázni, vagy hozzájuk teára, vacsorára, vagy csak beszélgetni. A huszas évek elején jöttek el otthonról, egy kisebb felvidéki faluból, a nyomortól menekülve. Itt békét, nyugalmat, jó megélhetést találtak, és olyan egyedüllétet, mint egy hajótörött egy kis szigeten az óceánban. Nem néztem le, tiszteltem őket, de elszomoritott az életük sivársága.
Sok 'öreg kanadással' találkoztam az évek során. Más-más szinpadon ugyanaz a darab. A világ amit a lelkiben hoztak otthonról, elveszett. A világ amibe jöttek munkát, anyagi jólétet adott nekik, de igazán be nem fogadta őket. A magyart primitiv szinten, angollal keverve beszélték. Az angolt soha se tanulták meg igazán. Műveltségük az irni olvasni tudáson túl esetleg az újságolvasásig terjedt. A gyerekeik anyagi jövőjét próbálták biztositani, de szellemileg elmaradtak, lekileg elszakadtak tőlük. Az embernek a szive elfacsarodott látni a manikűrözött gyep, a csatahajó nagyságu vadonatúj autó, és a makulátlanra porszivózott házból álló szinfalak között a szomorú, talaját vesztett, barátságra, szeretetre, jóságra vágyó embert, egyedül. Volt néhány, nagyon kevés, kivétel, azok közül párral majd még találkozunk.
A táborban megindult az élet. Helyi tanitókkal rendszeres angol nyelvórák kezdődtek. A mi csoportunkat egy Mrs. Avey nevű szőke hölgy tanitotta. Kedves volt, segitőkész. Egy hétvégén meghivott bennünket, mind a tizenötöt, uzsonnára. Megismertük kisfiát, Malcolmot, és férjét aki azt hiszem szintén tanár volt. Érdekes volt, hogy házuk., bútoraik, még a könyvespolc is ugyanolyan volt mint Koleszáréknál. Kényelmes, tiszta, modern és üres. Képek, könyvek nemigen. Néhány családi fénykép, képesújság, izléstelen nippek. Ekkor még nem tudtunk kommunikálni, az ember csak nézett, forgott a feje, és körülötte a világ, ahogy a sok újat próbálta emészteni. Pár év múlva, már tudtuk, hogy, ez az Újvilág középosztálya. A középiskola és az egyetemi végzettség csak képzettségbeli előrehaladést jelent, a műveltséghez semmi köze. Erre alapszik az áldemokrácia. Ezért történhetett meg 56-ban a mi tragédiánk, a nyugati népesség nagy részének őszinte együttérzése és segiteni akarása mellett. Hanem addig még sokszor visszagurult a csúcsról Sisyphus köve.
A mindennapi élet folyt. Pénzünk alig volt, de migismertük a kanadai sört. A kulturteremben időnkint táncot rendeztünk. Az egyetemista lányok mellett elég sok helyi kanadai lány is megjelent. Az egyetemi zeneker három tagja, hegedűs, gitáros és harmonikás velünk volt. A zongorához vagy Gyöngyösi Sanyi, vagy Lackó Bandi ült le, én meg doboltam. Jó volt a megszokott otthoni zenében úszni. Itt kint már a rock and roll ment, ami nekem még ma is idegen. A fiatal élet csak élni akart. Nevettünk amikor tudtunk, mulattunk amikor lehetett. Az egyetemi Ifjusági Kör évi elnökválasztása is itt zajlott le, s az esemény jól átérzett fontosságát nem zavarta meg a hagyományos humorral átszőtt nagy korteskedés. Újra a már Ausztriában megválasztott Grátzer Miklós negyedéves hallgató lett az elnök, az alelnök az ellen jelölt, az ötötdéves Juhász Gyuszi lett.
Az egy blokkban elmenekült Erdőmérnöki Kar a világ sajtó középpontjában volt egy ideig. Sok látogató, politikus, újságiró járt a táborban. A Life Magazin nagy képesriportot készitett rólunk. Tanárok, diákok jöttek ki a Britt Kolumbbiai Egyetemről (UBC-ről) új fakultásukat megismerni. Itt láttam először későbbi évfolyamtársamat, jó barátomat, Füstös Árpádot, aki akkor bányamérnök hallgató volt Vancouverben.
Peregtek a napok, ment a lelki hullámvasút. A tábori élet kötelezettségei közé tartozott a különböző feladatok, köztük a konyhai munkákban való résztvétel. Szerencsémre éppen a konyhán dolgoztam amikor, 1957 április 7.-én a papirgyár egyik kitermelő vállalata, Alice Lake Logging Co. 'flunkey-t', konyhai segédmunkást keresett azonnali hatályal. Engem vettek fel.

Pakkolni valóm nem volt. Másnap reggel elköszöntem a családtól, s mentem Vancouverbe, életem első repülő útjára. Valaki a vállalattól kivitt a repülőhöz és azt mondta, hogy Vancouverben egy megadott cimen Mr Mc Neill-t kell keresnem. A kis kétmotoros PWA (Pacific Western Airlines) gép Westview nevű városkából indult, szép napos reggelen, és félórán belül Vancouverben volt. A repülőn tán négyen-öten utaztunk. Nem emlékszem az útra, pedig szép lehetett. Hatalmas hegyek, tenger, szigetek. Sok százszor láttam őket később, de akkor mind új volt. Minden új volt. S mivel alapjában kiváncsi természetem van, sose féltem az újtól.

Mr Mc Neill megmondta, hogy csak másnap megyek ki a munkára, és átadott egy ötven körüli, jól megtermett, kevés beszédű, kedves kékszemű, Henderson nevű embernek, aki berakott az Austin Hotelba. Mivel csomagot nem látott nálam, megkérdezte, hogy milyen ruháim vannak, mert valami munkaruhára szükség lesz. Mondtam, hogy ami rajtam van. Erre átvitt a közeli Woolworth üzletbe és vett nekem két világoskék vászonnadrágot, két fehér köténYt, meg vagy féltucat fehér poló inget. Meglepett, hogy milyen olcsó a ruha. Azzal hagyott a szállodában, hogy másnap reggel X órakor felszed. A ruhák árát és az utiköltséget előlegbe kaptam, amit aztán levontak a fizetésből.

A szállodának kellemetlen, barátságtalan atmoszférája volt. Ezt az atmoszférát itt ismertem meg, később megszoktam. Szerves része volt a kanadai munkástársadalom életének. A szoba kényelmes, tiszta, a koszt jó, az emberek elutasitóan tartozkodók. Eleinte szinte ellenségesnek találtam, de hamar rájöttem, hogy csak vértezet amit csak nagyon szűk, jól ismert társaságban vetnek le, úgy ahogy. A szállodai lakók csaknem kizárólag egyedölálló férfiak, egy-egy sziget. Némelyikük részeg. Ezek akkoriban jöttek be a városba valamelyik favágó, vagy bányász telepről. A megtakaritott pénzüket elég hamar elisszák. Kijózanodás után vállalati előlegből visszautaznak valamelyik telepre, és a ciklus kezdődik elölről. Előfordult egy két elég részeg nő is. Ezek leginkább a munkájuk gyümölcsét élvező favágók szórakoztatásából éltek.

□

HARBLEDOWN Jó érzés volt az Austin Hotelt mögöttem hagyni, amikor reggel Mr Henderson kivitt a reptérre menő buszhoz. Megmondta, hogy egy szigetre, Harbledonw Island-ra megyek, ott majd megtudom a többit. A PWA DC-3-as Port Hardy-ba vitt, onnan kis hidroplannal vittek a sziget favágótáboránál levő''kikötőbe'. Az útra nem emlékszem. A táborra, ami a következő öt hónapra otthonom volt, igen. A kikötőben hatalmas rönkökből egybekötött tutajok úsztak. Itt volt vége a szigeti fahordó makadám útnak, ahol egy nagy darú emelte le a fát a teherautókról direkt a tengerbe. Az itt tutajba kötött rönköket aztán vontatóhajókkal húzták le Vancouverbe. Harbledown Island Vancouvertól 300 kilométerre északnyugatra van a Vancouver Sziget és a kontinens között. Körülbeleül 50 négyzetkilométer területű, a favágótábort kivéve teljesen lakatlan . Utolsó posta Minstrel Island, ahonnan egy motorcsónak hetente kétszer hozta ki a leveleket

Tán ötven méternyire a kikötőtől, az öböl végébe folyt be egy patak, a torkolat mellett mindjárt a 'cookhouse' a konyha, étkezde és a szakács lakása. Mellette a patak mentén húzódott a 'camp'. Iroda, elsősegély szoba és egy kis üzlet amiben a legszükségesebb holmikat lehetett venni előlegre, Levélpapirt, bélyeget, dohányárút, tisztálkodó szereket, na meg munkaruhát, szegesbakancsot, a városból fillér nélkül érkező, sokszor még félrészeg új embereknek, amit pár hónap munka után ott is hagytak lógni a száritóban, ahogy megúnták a munkát, visszamentek a városba elkölteni amit kerestek, s utána tovább, valamelyik másik telepre újra kezdeni a kört. Itt lakott a 'first aid man' aki az irodai munkát, az üzletet meg szükség esetén az elsősegélyt látta el. Mivel a kinti munka nagyon veszélyes volt, volt elég dolga.

Az iroda után a nagy fürdő, és ruhaszáritó helység, ahol néha kártyáztak a favágók, nem éppen szabályosan, de elég hazard módon. Azután jöttek hálóhelyként szolgáló kis, két-három szobás faházak, szobánkint négy vasággyal, éjjeliszekrénnyel. A táboron végig deszka járda kötötte össze az épületeket. A tábor vége felé az út jobbra nekikanyarodott a hegynek, mellette, kicsit feljebb, nagy gépjavitó műhely parkolóval, utána egy kis családi ház, ahol a főnök, a 'superintendent', lakott a családjával. Az asszonyt, a tábor több mint száz lakosából az egyedüli nőt, öt hónap alatt kétszer láttam, a gyerekeket soha. Soha nem jöttek le a táborba. Érdekes élet lehetett.

A konyhától a patakon át kis gyaloghid vezetett egy négy kisszoba, fürdőszobás házikóhoz a konyhaszemélyzet részére. Itt lakott külön-külön szobában a két 'flunkey', a pék és az öreg Jack, a mosogató

A szakács, Alec Shirley, ötven fölötti volt hajószakács volt a főnököm. Rendes ember. A másik flunkey, Jimmy Shehan, negyven körüli ir, valamikor értelmiségi munkás lehetett. Ő tanitott be a munkába. Kevés beszédű, türelmes ember. A munkán kivül soha semmiről nem beszéltünk. Az ember multja, magánélete, lelkivilága tabú volt. A mosogató, Jack Meredith, hatvan fölött járt. Könnyen mosolygó, kedves ember volt. Mi négyen külön ettünk, közvetlen a közös étkezések előtt. Olyankor volt egy kis beszélgetés, közhelyekről, időjárásról, de az idő rövid volt. A pék, nagy darab ötvenes ember, nappal aludt, éjjel sütötte a kenyeret és hihetetlen mennyiségű süteményt, lepényeket. Reggel mielőtt lefeküdt, ő rakta ki a 'lunch'-hoz valót, az étkezde melletti külön helységbe, ahol reggeli előtt mindenki maga rakta össze az ebédjét, s vitte ki a munkába. Néha este lefekvés előtt amikor a pék vacsorázott, át-át mentem hozzá. Más volt mint a többi. Nem szerették. Szivesen beszélgetett, még politizáltunk is. Ettől is szélesedett az angol tudásom.

A munka terités, felszolgálás, takaritás, valamelyes étel élőkészités - hetente kétszer egy-egy zsák krumplit hámoztunk meg Jimmy-vel -, nem volt nehéz mesterség, de rohammunka volt. Mindent pontosan, gyorsan kellett csinálni. Mikor az asztalok készen voltak, kinyitottuk az étkező ajtaját, beözönlött a tömeg, mindenki a saját helyére ült, evett. Nem! Zabált. Tiz perc mulva üres volt az étterem. Hihetetlen mennyiségű étel fogyot el a rövid idő alatt. Ha valaki valamit hidegnek talált, friss tálat raktunk az asztalra, a 'hideg' étel ment a szemétbe. Futva dolgoztunk.

Az étel minősége, és mennyisége olyan volt, mintha minden étkezés lakodalom lett volna. Olyasmi, hogy valamiből ne legyen elég, nem fordulhatott elő, tehát, mindig jóval többet főzött a szakács mint ami elfogyott. A maradékot kidobtuk. Alec egyik kedvenc szórakozása az volt, hogy a több mint száz megmaradt 'pancake'- kel a már várakozó sirályokat etette a konyha mögött. Élvezte, ahogy a levgőbe dobott korongokat elkapták, néha többen is egyszerre, sivalkodtak, veszekedtek rajta. Az elején szinte rosszul voltam az esztelen pocsékolás láttán. Azután, meg ugyan nem szoktam, de megkérgesedtem valhogy. Sokszor eszembe jutottak a szűkre húzott nadrágszijjas népidemokratikus évek.

Locsmándi Géza mesteremnek köszönhetően, hamar tanultam, elfogadtak a kollégák. A munkanap reggel hattól kb tizig négy,

dél körül egy, este meg három óra. Hétköznap ebédet csak öt-hat tábori belső munkás meg az intéző kaptak. Szombat, vasárnap fejenkint ötven ember körül szolgáltunk ki három étkezésen. Napközben kétszer magszakitott szabadidő. Heti hét napot dolgoztunk, ami azt jelentette, hogy, bár az órabér valamivel alacsonyabb volt mint a kinti munkásoké, a túlórákkal annyit, vagy többet kerestünk mint a többiek.

Április 12.-én ebéd előtt megint megjött a hidroplan. Két negyedéves erdőmérnök hallgatót hozott, Jandó Tibort (alias Pöfi) és Tolnai Pistát (alias Pufi). Pöfit csak köszönő viszonyból ismertem, de Pufi a forradalomban szintén a Katonai Csoportban volt, vele többször találkoztam. Ebéd után tolmácskodtam nekik a boltban. Ekkor került elő a negyedik harbledowni magyar, az öreg Joe Kovács. Joe régi kanadás volt. Esténként gyakran összejöttünk négyen a Pöfiék szobájában beszélgetni. Sokat tanultunk tőle a favágó életről. Jóba lettünk. Vancouverben meg is látogatott bennünket. A fogatlan kopott 'logger'-t alig ismertem fel. Gyönyörű sötétkék öltönyben, keményitett ingben nyakkendősen, elegáns cipőben, 'arannyal tarkitott' műfogsorával, valódi dandy volt.

Megszerettem az öreg Joet. Régi Magyarember volt. Sokat mesélt az életéről, a kis zalai faluról ahonnan jött, az asszonyról akit ki akart hozatni Zalából, de aztán mégsem.

Vancouverben egy harmadrangú szállodában lakott telenkint. Egyedül. Mindenhol egyedül. Nem züllött el, de tavaszra elfogyott az előző évi kereset, és kezdődött elölről az egész. Aztán megszakadt a kapcsolat. Nem tudok róla, csak sejtem, hogy egyedül halt meg valahol, valamikor, amikor már nem tudott dolgozni, és már a harmadrangú hotelra se tellett. Ilyen élet is volt. Sok.

Juliusra leestek a faárak, s mint ilyenkor rendszerint, a szakszervezet strájkot kezdett. A tábort lezárták. Nanaimo-ba mentem, ahol Édesapám a Központi Kanadai Kormány halbiológiai intézetében kapott nyári munkát. Lazacot boncolt, parazitákat határozott meg, és számolt. (Azóta nem evett lazacot!) Náluk voltam a hosszú, (egy napos !) sztrájk végéig, utána Vancouverből egy kétmotoros hidroplannal, egy tucat favágóval együtt, direkt vissza Harbledownba. A hét és fél százalékos fizetés emelés, amit kaptunk, nem hozta be amit a munkakieséssel és az oda vissza utazás költségievel vesztettem.

Egyik este a harbledowni 'magyar klubban' grafológiáról beszélgettünk. Pöfi emlitette, hogy Grátzer Miklós, a 'Kulacs' ért a grafológiához, és meglepően jó analiziseket csinál. Kulacsot is, mint a legtöbb felsőéves hallgatót, csak látásból ismertem, hát megkértem Pöfit, hogy küldjön el neki tölem egy irás mintát, ne irja meg, hogy kié, s kérje meg, hogy analizálja. Kisvártatva megjött a válasz. Leirta, hogy az irás fiatal férfié, és néhány nem sokat mondó részlet mellett, valamit ami nagyon meglepett, amit nem tudhatott rólam, csak az irásomból láthatta, hiszen, bár nekem fontos volt, nem szoktam róla beszélni senkivel. Azt irta, hogy (az illető) „ nem hazudik, és erre a tulajdonságára sokat ad". Kezdett érdekelni a grafológia. Vettem egy könyvet és tanulmányozni kezdtem.

Tényleg érdekes volt, és bizony sok ismerősnek nyivánvaló, általam már ismert jellemzőit még én is megláttam az irásukban. Soha komolyan nem grafologizáltam, csak szórakoztam vele. Húsz évvel később hivatalos uton voltam Torontóban. Hazafelé a repülőn az egyik sztuardesszel beszélgetve, valahogy előjött a grafológia, s mondtam neki, hogy én foglalkoztam vele, és bizony nagyon érdekes. Kérte, nézzem meg az irását. Megnéztem, leirtam amit láttam, odaadtam neki. Öt perc múlva két kolléginájávaj jött vissza. Teljesen odáig voltak, hogy igy, meg úgy, mennyire pontosan leirtam a karakterét, és kérték csináljam meg nekik is. Volt még vagy négy óra hátra az útból, gondoltam, miért ne, jobban megy majd az idő. A vége az lett, hogy az egész személyzetet 'kianalizáltam', egyenkint még a kapitány és a másodpilóta is odajárult hozzám az utolsó sorba ahol ültem. Tényleg jól telt az idő. Elsőoszályú menűt kaptam, és egész Vancouverig szinte úsztam a kiváló minőségű vörösborban. Gondolatban megköszöntem a Kulacsnak a finom vacsorát.

Teltek a hetek. Az utolsó tiz napban, mivel az öreg Jack megúnta a munkát, én lettem a mosogató. Ebből is sokat tanultam. Gép nem volt, kézzel mosogattunk. Konyhaedényt, teritéket, tálakat, száztiz emberre. Szerettem csinálni. Nem nehéz munka, és ha megvan a rendszer, gyorsan megy. A szaggatott., rövid nappali szabadidöben leveleket irtam, tanultam, olvastam, néha rövideket sétálam, napoztam ha kisütött a nap. Igy jött meg az ősz, az iskola év kezdete. *(Folytatjuk)*

Ilona Szablya: **The Crucifix.**

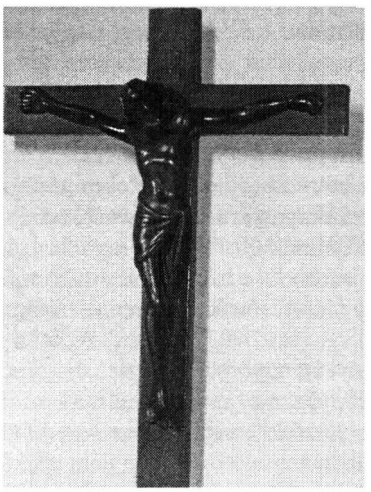

On January 16, 1945 during the 'Siege of Budapest' after an incendiary bomb attack, the building, where John Szablya lived with his parents on Tárnok utca 2 burned to the ground. Hiding in the basement cellar/air-raid shelter, which had become the temporary living quarters of the building's residents, the occupants were forced to sacrifice their scant drinking water supply to prevent the intense fire from burning through the shelter door. The heat eventually forced them into the caves and tunnels under the Várhegy (Castle Hill), where they and many of Budapest's inhabitants survived the 50-day siege.

When people emerged from their air-raid cellars, they took stock of what was left. The Szablyas had nothing besides the clothes they wore. Nothing, absolutely nothing. The heat of the fire had been so intense that porcelain and glass melted. Looking through the ashes and rubble they miracuously found the corpus from a crucifix! It was the only item recovered from their apartment. And, this was no ordinary corpus. It was sculpted by John's mother for her own wedding. Subsequently, the corpus was kept secretly by an uncle and was presented to John's parents on their 25th wedding anniversary, with a beautiful new wooden cross. When John Jr. and I got married on October 12, 1951 we also took our marriage vows with our hands on the same crucifix. Later, Helen, our oldest daughter, received the original crucifix when she got married. Since then, her daughter, Anna also recited her marriage vows in the presence of the same crucifix. We commissioned an art student to make 12 copies, so all our seven children could receive one when they got married. (A very special couple, the Julsons, whom the Szablyas befriended during their stay with the Sopron group in Powell River in 1957, also received one).

The crucifix is a Szablya family legacy now and on the back of each one is a metal plate inscribed with a series of the significant dates. As the crucifix is handed down from generation to generation, new dates of weddings will also be inscribed. To maintain the supply, an artist was again commissioned to make more copies, allowing the tradition to continue! And with God's help, it will.

Whenever you see one of these crucifixes, you will know there is a Szablya connection, and they cannot be far away. And, if you are lucky to own one of them you will always know, that you are a part of the Szablya family. *(January 15, '09, Seattle, WA)*

Görgényi Béla: **Nyári munka, 1958**

Az 1957-es nyári munkámról már irtam. Azt a nyarat egy erdészeti vállalatnál dolgoztam le mint favágó. Hadd mondjam el a második nyári munkám történetét is.

Március-április kömyékén, ahogy közeledtünk a vizsgaidőhöz, mindenkit zavart az a sok probléma ami a nyári munkalehetőségekről mutatkozott. A 'Liberális' kormány párt, amelyik segiségével mi Kanadába jöttünk, elvesztette a többségi szavazatot a tavaszi választások folyamán és a 'Conservative' párt, amelyik ugyancsak kissebbséget kapott, az alkotta meg az új kormányt. Őket nem érdekelték az egyezmények amit az elődök irtak alá.

Az általános munkanélküliség során mi voltunk mindig a munkalehetőségek listájának az alján. Lassan megértettük, hogy nekünk kell megkeresni a következő évre való pénzt, de hogyan? Nekem szerencsém volt, mert egy nyolctagú csoport tagjaként a Sopron Divisió jóvoltából kaptam munkát a Jasper Nemzeti Parkban. A fizetés nem volt sok, azt sem tudtam, hogy mit is fogok csinálni, de annyi biztosítva volt, hogy legalább a nyár folyamán nem kell a kosztról gondoskodnom. Mint kézi munkások teljes ellátást kaptunk.

Május 26-án kellett megérkeznünk Jasperba, vonattal. Ugyan azon a vasútvonalon mentük napközben, a Thompson folyó partján, mint ahol Vancouverbe jöttünk másfél évvel korábban, de éjjel. Most láttuk igazán, hogy milyen csodálatosak a hegyek és a völgyek a Nemzeti Parkokban.

Megérkezésünk után mind a nyolcunkat kifuvaroztak egy tanyára ahol csak két kis épület volt. Az egyik a konyha és ebédlő, a másik pedig a lakóház, ahol csak ágyak voltak. Az első feladatunk az volt, hogy a kinti vécét meg kellett építeni, ha nem akartunk guggolva gondolkozni reggelenként. A munkaadót, a Nemzeti Parkot, egy szakács és a csoportvezető képviselte. Mi hatan voltunk balekok, Báthy Pista, Bordulák Zoltán, Orosz Iván, Szabó Tivadar, Rétfalvi László és jómagam. Boa Sanyi és Boncz Ernő voltak velünk a másodévesek közül.

Gyönyörű helyen volt a tanya, a Whorlpool folyó partján, körülbelül 20 kilóméterre délre a várostól. Az első meglepetés az volt, hogya WC-t a folyó vize fölé kellett építenünk. Igy nem kellett a kitakaritásról gondoskodni később. A második meglepetés pedig az volt, hogy a medvék rászoktak a mi konyhánkra és egyszer söprűvel kellett kikergetni őket azután, hogy megitták a tejet amit mi szerettünk volna ebédre kapni. Rengeteg állat volt a környéken és mi élveztük a talákozást az őzikékkel meg a hegyi juhokkal.

Csak rövid ideig laktam itt, mert hamarosan elolvadt a hó a magasabb fekvésű túrista sátorozó helyeken és néhanyunknak oda kellett menni ösvényeket vágni, hidakat építeni a patakokra és élvezni a környék szépségét és a vadállatok sokaságát. De még megemlítem, hogy a folyóparti tanyánk mellett is volt egy nevezetesség, a görbe fák sora. Ezek fenyőfák voltak egy sorban, talán haminc is, az erdőben. A törzsük függőlegesen nőt egy fél métert, utána vizszintesen vagy hatvan centit, aztán megint függőlegesen. Talán negyven-ötven éves állomány lehetett. A főnökünk szerint senki nem tudta miért nőttek igy, talán valami bogár fertőzés vagy ehhez hasonló probléma lehetett az oka.

Most ugorjunk előre negyven-néhany évet. A feleségemmel sokszor jártunk Jasper-ban az évek folyamán, különösen ha európai látogatokat kalauzoltunk. Most, 2000-ben, csak ketten voltunk ott és megpróbáltuk megkeresni a régi tanya helyét. Az utak mind megváltoztak és nem találtunk rá. Leparkoltam egy helyen ahol sejtettem, hogy jó helyen lehetek, amikor egy park őr, egy fiatal lány, megállt a Jeep-jével mögöttünk és kérdezte, hogy mit csinálunk. Elmeséltem neki a történetemet sok évvel azelőttről és kérdeztem, hogy mi lett a görbe fákkal. Azt mondta: "Kivágták a java részét amikor az utat kiegyenesitették. Megtudták, hogy egy vándorló aranyász, az 1900-as évek kezdetén, még a Park megalapitása előtt, tanyázott ott és ő kötötte görbére a fiatal fákat. Azóta senkit nem érdekelt már az ilyesmi." Igy lett vége egy legendának.

Az ösvényeket a Mount Edith Cavel-től nyugatra vágtuk, gyönyörű környezetben, de sátorokban laktunk és magunknak kellett főzni. Sok volt a szúnyog meg a muslica, messze voltunk a civiliziciótól, siettünk a munkát gyorsan befejezni. Sikerült is és ketten a Rétfalvival kaptunk áthelyezést egy telefon vonalat épitő brigádhoz. Pocahontas-ban volt ez a kis tanya, a Park keleti szélén. Jóformák csak egy benzin kút volt még ott, néhány házzal és egy kis vendéglővel, az Edmonton felé vezető országtút mellett. Nekünk ez már civilizációt jelentett. Munka után másokkal is találkozhattunk, nem csak a munkatársakkal. Négyen voltunk a csoportban, két fél-indián metis a nagy kanadai sikságról és mi ketten. Az idősebbik metis volt a főnök, ő mászta meg a poznát, ő kötözte föl a drótokat, mi hárman pedig ástuk a lukakat és ültettük a póznákat. A cél az volt, hogy az erdőtűz védelmi csoportnak legyen összeköttetése a központtal. A vonal az utat követte, Miette Hot Springs, a forróvizű forrásos fürdőhely felé.

A kanadaiak probálták minket angolra tanitani, de nagyon kellett vigyázni, mert szerettek pajkoskodni. Rendszerint nem értettük, hogy miről van szó, de én sejtettem, hogy valami njncs rendjén. Egyik este lementem a fiatalabb metis-vel a kávézóba almás lepényt enni. Ö megkérdezte tőlem, hogy tudom-e, hogy hogy lehet gyors kiszolgálást kapni ilyen helyen? Mondtam, hogy nem. Azt mondta, hogy kérdezzem meg a fiatal lányt, hogy 'Nyirkos-e már a kiscicád?' Akkor mindjárt hozza a kaját. Nem értettem az egészet, de amikor a lány odajött, úgy kérdeztem meg, hogy a szomszédomat érdekli ez a kérdés. Meg is kapta a lepényt, kereken a pofájába. Én jót nevettem és ott hagytam. Azután már nem okoskodott többett velem.

Az állatvilág ezen a környéken is csodálatos volt. Rengeteg őz, szarvas, hegyi juh, hegyi kecske mindenfelé. Az Athabaska folyó környékén pedig dámvadak legelésztek és estefelé sokszor láttunk ott farkasokat is, vadásztak a vacsorájukra. A folyó északi oldalán egy nagy hegyvonulat van, csupasz, sziklás ormok. Az egyiken egy nagyon érdekes indián fejet rajzolnak ki a kőrétegek, teljes fejdisszel. Nagyon kevesen tudnak róla, de ha megállnak az út mellett, nagyon csodálkoznak a termeszet szépségén.

Medve persze mindenütt volt. Munka közben mindig vigyázni kellett, nehogy bajba kerüljünk. Rendszerint ők vándoroltak el a környékünkről, nem szerették az emberi bűzt.

Augusztus közepe felé befejeztük a munkát és visszakerültünk a fő táborba, Jasper várostól délre. Csak a vasutvonal választott minket el az üzletektől, söröző helyektől és egy normálisabb

élettől. Egy ösvény a tábortól egyenesen a belvárosig vezetett. A munka nem volt olyan jó mint a telefon huzal épitése, de nem bántuk. Táborozó helyeket kellett tisztogatni a turisták szemétjétől, fát vágni a tábortüzekhöz és a WC-ket tisztogatni. Nagyon meglepett, hogy a kanadai szokás szerint két luk volt egymás mellett a kis viskóban. Nem tudtuk megérteni, ki lehetett az a szivar aki ezt kitalálta. Ki állna föl a fenekét törülgetni amig egy másik szivar ül a mellete levő lyukon? Szerencsére a mi táborunkban most teljes fürdőszobák voltak hideg-meleg vizzel, nekünk nem kellett ilyen régimódi budit használni.
Először csak ketten a Rétfalvival voltunk ott a kanadai munkásokkal, a csoportunk többi tagjai később jöttek vissza a civilizációba. Magyarokkal viszont mindenütt talákoztunk. A főszakács is magyar származású volt, de itt született Kanadában, nem igen akart beszélgetni. Egyik este bementünk a városba egy kis sörért és egy idősebb ember odajöt megkérdezni, hogy én német vagyok-e? Én németül válaszoltam neki, hogy nem, én magyar vagyok. Annyira még emlékeztem az Ausztriában töltött időnkből. Erre ő teljes magyarsággal mondta, hogy ő német származasú, de Bécsben született és Budapesten nőtt föl még a világháború előtt. Mindenki magyar!
Medvékkel itt is volt probléma. Nem csak a tanyánkra jártak be, hanem a városba is meg a szemetes telepre is. Mi szerettünk oda járni, mert ott nem érdekelték őket a mi ottlétünk és figyelhettük őket.zavartalanul. Ha a szemetes autó jött, felkergették a kicsiket a környékbeli fákra. Amikor a kocsi elment, a mama megpaskolta a fa törzsét és a 'gyerekek' jöttek lefelé. Egy alkalommal mégis lőnünk kellett egy medvét a szemétdombon. Az esemény messze kezdődött onnan, az egyik sátortáborban. Fiatal gyerekek játszottak a homokdombon amikor egy medve kijött a fák közül. Az egyik turista mama megfogott egy söprűt és a medve felé közeledett. A medve megragadott egy gyereket a karjánál fogva és kezdte húzni vissza a sűrűbe. A mama futott utánuk, verte a medve hátát amig az el nem eresztette a gyereket, és eltünt. Minket hivtak ki, hogy keressük meg a tettest. A főnökünknek nem volt nagyon a kedvére az ilyesmi. Avval kezdte, hogy megoktatta a mamát, hogy ilyet nem lett volna szabad tenni. Szerencséje volt, hogy a medve nem dühödött meg és nem sértette meg a gyereket. Ha a yerekeket hívta volna el a játszótérről, akkor a medve egy idő után úgy is elment volna. A sok bolyongásunknak az erdóben nem lett eredménye, addigra a medve talán már a harmadik völgyben járhatott.
De, hogy megnyugodjon mindenki, elmentünk a szemét telelpre, a park őr lelőtt egy öreg medvét, felraktuk a teherautóra, körbevittük a városban, hogy mindenki láthassa, hogy mi elfogtuk 'A MEDVÉT'! Az őr elmeselte nekünk, hogy egy évvel azelőtt még bolondabb helyzetet kellett megoldania. Az országút mellett egy hosszú sor autót látott. Amikor a sor elejére ért, akkor látta, hogy egy fiatal asszony ül egy nyitott kocsiban, visít és siválkodik, mert a fiú barátja probál betuszkolni egy medvét az ülésre a lány mellé, hogy jó fényképet csinálhasson. Kaliforniából jöttek föl kirándulni. A többi pacák meg futott feléjük, ők is fényképezni akartak. Büntetést megszabni és kiosztani lehet, de attól nem okosodik meg a tudatlan nép.
A mi tanyánk konyhájára más dolgozók is jártak a menzára, nem csak mi. Az egyik érdekes csoport az a Lovas Rendőrség fiatal tagjai voltak. A hétvégeken rendszerint a vörös díszegyenruha kabátban járták a várost a cserkész kalappal, mert a túristák fényképezni akarták őket. A rendőr autók mind nagy amerikai kocsik voltak, sok lóerővel, mert a környékbeli lakosság is olyanokat vezetett, és gyöngébb gyártmányokkal nem tudták volna utolérni őket. Egyik vasárnap a konyha előtt álltunk, vártuk, hogy kinyissák az ajtót amikor két rendőr megérkezett a kocsijukkal. Hogy legyen miről csevegni, az idősebbek kezdték heccelni őket, hogy kissebb kocsit talán nem is tudnának vezetni már. Persze lovagolni nem is tanitják őket. Akkor miért hivják őket lovas rendőröknek? Még motorbiciklit sem tudnak talán vezetni! Erre az egyik eldicskedett, hogy ha lenne itt egy motor, akkor megmutatná, hogy milyen jól tud ö rajta mozogni. Valaki megszólalt, hogy neki van egy, mindjárt előhozza. Úgy is lett. A rendőr gyereknek nem lehetett viszakozni. Ráült, berúgta a motort, kezdett helyezkedni az ülésen, amikor a bicikli megugrott, keresztülfutott az útmenti árkon, nekiütközött az árok túlsó oldalának és mi csak azt láttuk, hogy a vörös kabát repül a fák között. Először jót röhögtünk, aztán futottunk a gyereknek segíteni. Mire odaértünk, ő már fölállt, leporolta magát és elindult a város felé az erdőn és a vasúton keresztül. Sohasem láttuk azután. Biztos hazament, összecsomagolt és még az esti vonattal eltűnt a környékről.
Még egy érdekes kis történet a társainkról. Az a szivar aki a lepényt a képébe kapta, akkor nyáron lett huszonegy éves. Én csak húsz éves voltam, de az ivás-tilalom korhatára nem érdekelt engem. Ha akartam inni, senki sem kérdezte, hogy 21 éves vagyok-e? Ez a gyerek viszont hetekig a nagy nap előtt csak arról tudott pofázni, hogy milyen részeg lesz a születésnapján. Én nem értettem meg a gondolkodását. Mi a jó abban, hogy részeg lesz? Azt mondta, hogy csak azért, mert hivatalosan és engedéllyel most már megteheti. De mire jó az? Csak azért mert lehet. Mi teljesen más nevelésben nőttünk fel, nem tudtuk megérteni. De hát igy tanultuk meg a kanadai élet tekervényás rejtélyeit.
Szeptember elején visszajöttünk Vancouverbe, ahol szerencsénkre, a tavalyi hchigazdánk, Szy Furi bácsi szive sen fogadott minket Rétfalvival. Igy legalább a lakáskereséssel nem kellett törődni. Pénzunk volt egy kevés, nem elég a tanévre, de megtudtuk, hogy a kormány megváltoztatta a vélemenyét a Sopron Divisiórol, és mégis fogunk valami állami segélyt kapni. Én nem akartam erre sem várni, hátha csalódunk. Az egyetemen a Kanadai Hadierők tiszti képző tanfolyamot tartottak minden évben. A diákoknak be lehetett iratkozni, hogy a végzés után öt évet a tisztikarban fognak dolgozni, és akkor kifizették nekik a költségeket, beleértve az ellátást is, a diploma megszerzéséig, függetlenül attól, hogy melyik fakultáson tanultak. Nekem ez nagyon tetszett. Ingyen tanulhatok, nyaranta pedig még repülni is megtanulhatok, ha a légierőnél jelentkezem. Meg is tettem, ha jól emlékszem, még a Jasper-i utunk előtt. Hazaértünk után hamarosan meg is kaptam a választ, hogy nem vesznek fel. Miért? Azért, mert nem vagyok kanadai állampolgár. A kifogás bántotta a csőrömet, különösen azért, mert a jó kormány éppen akkor változtatta meg a törvényeket. Nekünk már öt évig kellett várni az állampolgárságra az addigi három helyett. Elmentem az irodába a főnökkel beszélni, azzal aki a választ küldte nekem. Nagyon kedves volt, de nem tudott segiteni. Csöndben még azt is megsúgta, hogy az igazi ügy ami miatt még állampolgátrsággal sem vennének fel, az az, hogy nekem rokonaim vannak a 'vasfüggöny' mögött. Amig ők ott élnek, ne is pröbalkozzak tiszti tanfolyamra beiratkozni.
A politika a végzete mindennek!
De a nyár szép volt, élveztük a gyönyörű környéket, a vadvilágot, és az embereket akiktől sokat tanultunk a kanadai élet csinjáról-binjáról. Erdészetből nem sokat tanultunk. Kevesebbet, mint az előző nyáron, amikor fákat kellett kivágni! *(G.B., örökös balek, Vancouver, BC, 2008 dec. 29)*

Orlóciné Mihály Márta: **Szórványmagyarság – Hungarian Diaspora** (1. rész)

I chose Magyar for the language of this essay, but prepared the introduction in English to set broad limits within which, I discuss the specifics.

There are many paths to diasporas, the scatterings of a nation outside their homelands. These usually involve either mass migration of peoples or the fragmentation of their nation by redrawn national boundaries. One of the worst, but not too widely known example for forced politically incited mass migration is the brutal deportation of as many as 200,000 Koreans, in 1937, from their homeland in the far eastern reaches of Soviet Russia into Kazakhstan, some 3700 miles away (see report by Maurer 2008). In the case of our 1.5 million compatriots, who ended up in the United States and Canada during the late 19th and early 20th Centuries (see Dreisziger et al. 1982, Dreisziger 2007), the dominant causal factor of migration was economic. The migratory mechanism that gained impetus in Europe in recent years is a diffusion through porous national boarders.

Considering diasporas, one of the basic questions is: How can ethnic minorities prevent dissolution as viable cultural and political units? Protection by force from outside is out of the question. In its place enlightenment and policy change within the multinational state may do the job. But this will require replacing the geographically defined 'nation' concept, which is too exclusionary, with an inherited or adopted cultural identity based 'nation' concept. This will in turn require acceptance of the individual's professed cultural affiliation as litmus for national identity, different from his or her residence based citizenship.

The second question is not independent from the first: How can the peoples reconcile the retention of their inherited linguistic and cultural identity in perpetuity, with the necessity to be full-fledged participants in the political, economic and cultural life of the country, on the country's language, in which they reside? The peoples' solutions to this dilemma covers the spectrum. At one extreme we find those, like some of the Csángó Magyars of Moldva (Moldavia), who opted for maximum isolation during periods of severe suppression and succeeded to retain their identity for centuries. The other extreme is total integration, and then dissolution.

Continuing with this thought, we all recall having been told that the nation lives in its language. According to this theory, the diaspora that loses its language should be well on its way to loosing also its national identity. But I believe, diasporas of a critical mass, free of institutionalized political coercion, can self-rejuvenate by handing down the essential elements of their defining tradition to the next generation. The Irish, Scottish, Italian, Ukrainian, and Inuit people in Canada are living examples of successful identity continuity.

We, late comers to this wonderful country of Canada, had it relatively easy, because the Canadian society could change its early anti-ethnic attitude to adopting true multiculturalism as a peoples objective. Common sense inspired me to nurture the Magyar language and Magyar cultural heritage in my family and to pass this heritage down to our daughter, who is a born Canadian. This never confronted Canadian state policy.

My Canadian experience tells me that retaining one's language and cultural identity left to the individual's decision should not be incompatible with a life long pursuit of exemplary citizenship in the country of residence. In more general terms, Canada's history thought us how an early aggressive, anti-Inuit, anti-Quebec, and in general, anti-ethnic national policy can lead to society's destabilization. It almost broke Canada apart. But the free society had the strength to change its ways and embrace multiculturalism as its guiding political principle. For it the Canadian nation now stands stronger than ever.

My purpose in this essay is not to outline an agenda, but to look back onto the history of typical cases of my people. I elected this topic, because it is very close to my heart. I spent my life, with the exception of 10 years, as a member of an old diaspora in Erdély, the Székely nation, into which I was born, then as a member of the Sopron group in Canada in the last five decades.

A 'diaszpóra' ó-görög eredetű szó, magyarul vetni, elszórni. A Kr.e. a VI.-ban a Palesztiniából kiüldözött zsidó csoportokat nevezték így. A szó mai használata bármilyen népközösségnek a saját határaikon kivűli, idegen népek közötti szétszóródását, vagy az általuk elfoglalt területeket jelenti. Dolgozatomban négy magyar diaszpóra leírásával foglalkozom:

1. A csángók A történelmi tények meggyőznek arról, hogy a csángók magyar eredetüek, nyugatról, a Kárpát medencéből érkeztek Moldvába. Nevük a XIV. ősmagyar "csáng"-ból ered, ide s tova kerengést, szóródást jelent. Mások szerint a "csengető, csángató", a "lármafa", vagy templomjaik vésztjelző "harangcsángatás" igéből fejlődött ki. Három diaszpórát szeretnék bemutatni: Moldvai (Moldaviai), Hétfalusi és a Gyímesi csángókat.

Közös jellemzőik az erős hitük. Életük meghatározó tényezője a vallásosság. Eredeti magvaikat a magyar királyok, a XIII. elején telepítették Moldvába (Keleti Kárpátok keleti oldalára). Nyugatról, a Kárpát-medencéből jöttek, mint határőrök, a török támadások ellen. Az ősi falunevek ezt igazolják. Korán elmentek a Kárpát-medencéből, nem tarthattak lépést a magyar nemzet fejlődésével és mivel izoláltan éltek, részükre az új moldvai román társadalom fejlődése is ismeretlen maradt. Következetesen csak az otthonról hozott hitet, nyelvet, és szokásaikat ismerték. Ez egy különös jellege a csángó diaszpóráknak. Mindezek ellenére évszázadokon keresztül, az "anyanemzet" határain túl, a mai napig megőrizték magyar jellegüket, középkori anyanyelvünket, annak ős-honi és középkori tájszólásait, monda-zene világunkat és régi falvaink szokásait.

A későbbi évszázadok társadalmi problémái (járványbetegségek, magas adók, éhinség, belső háborúskodások) új, főleg erdélyi menekültekkel gyarapították a diaszpórákat. A XV.-ban a vallásűldözés a huszitákat kergette ki Moldvába, majd a Rákóczi-szabadságharc menekültjei kerestek otthont a csángók között. Több ezer székely menekült Moldvába az 1764-es Siculicidium (Székelyírtás) gyalázatos eseményei után. Gyenge gazdasági helyzetük és tájékozatlanságuk védtelenekké tette öket. Állandóan veszélyeztették a meg nem szűnő, erős beolvasztási taktikák. A legtöbbje a középkor kezdetétől lenézett és kihasznált ember volt. Magyarságával jobb volt nem dicsekedni. Anyanyelvükön nem tanulhattak, sok esetben templomjaikban sem imádkozhattak magyarul. Tehát védekezésből, ha lehetett kerülték az idegeneket. Izoláltságot kerestek. Az ujabb vizsgálatok szerint a csángók genetikai képe a honfoglaláskori magyarság jellegeit mutatja, valószínüleg 1000 évvel ezelőtt, vagy régebben a két népcsoport együtt élt. Határvédő szerepüket a régi településeik igazolják. Szűk, szurdok völgyekben, a Kárpátok szorosaiban, folyók találkozásánál, vagyis katonai védelem szempontjából fontos helyeken telepedtek le. A Hétfalusi csángó diaszpóra a legrégibb. Eredetükről Orbán Balázs írta, hogy "... egész bizonyossággal állíthatjuk, hogy a hét, illetőleg a tíz barczasági magyar falu lakossága hun-magyar vegyülék."Ezek a csángók, Brassó mellett, a Nagykö-havas tövében, a Déli-Kárpátok ölén, 7 faluban telepedtek le. II. András király már 1211-ben említést tesz az ottlakó székely-magyarokról. A diaszpóra alaprétege a Fehér megyei székelyekből gyarapodott határőrség. Katolikus vallásúak. A csángók főleg szász közösségben éltek, akik jobbágyok módjára kezelték öket. Nyomásukra lettek reformátusok. Manapság a régi falvak összeépültek, Bácsfalu, Türkös, Csernátfalu és Hosszúfalu

Négyfalu néven (románul Sacele) ismeretes. A település megnőtt, iparosodott és városi rangot kapott, 33 ezer lakossal, állitólag ennek 23 % csángó. A háború előtt 70-75 % volt a magyarság részaránya. E tragikus morzsolódás fő okai az iparosítás utáni elromániosítási intézkedések voltak. A munkásszükségletet betelepített román munkásokkal elégítették ki. A szászok kivándorlása (Ceaucescu uralma idején) miatt felszabadult munkahelyekre román munkásokat és cigányokat telepítettek be. Kiszorították a csángókat, felgyorsult a morzsolódás. A környéken Háromfalu, Barcaújfalu, Apáca, Krizba, majd távolabb Halmágy és Székelyzsombor községekben is élnek csángók, beszélnek magyarul. Nemzeti érzelmükre jellemző, hogy az 1848. szabadságharc során segítségüket ajánlották fel Magyarországnak. Mai életük nagy gyorsasággal beleilleszkedett az új, 1989 óta reményekkel teli változásokba. Igen aktivan támogatnak minden magyar jellegű megmozdulást. Megmaradt és él a magyarság szelleme közöttük. Mindig erős volt a tanulási vágyuk, magyar ujságjukon (Brassói Lapok) keresztül a diaszpóra kapcsolatot tart a többi csángókkal, Erdéllyel és a világgal. Jelentősen gazdagítják az ősi és középkori magyar kultúránk kincsestárát szokásaikkal, zenéjükkel és irodalmukkal. Újságukban azt írják, hogy a hétfalusi csángó "emelkedett lelkűletű, magyarul beszél, magyarul érez, a magyar dícsőségről álmodik és dalol".A legnépesebb a Moldvai csángó diaszpóra. Településük szerint 3 csoportra oszlanak. Az északi csángók a Szeret folyó északi óldalára (Románvásár környéke) települtek. A déliek a Beszterce folyó torkolatánál, Bakó város körűli falvak közösségeit alkotják. A Székelyes csángók, szétszórtan a Tatros, az Uz és Tázló völgyeiben találtak otthonra. Az északi és déli diaszpórák a legöregebb telepesek. Őseiket 1225-ben, II. Endre magyar király hívta be, a keleti határok védelmére. A növekedő diaszpóra legtöbbje Bákó és Román megyékben élt. Évszázadokon keresztül a magyar nyelv eltűnése fenyegette öket, a magyar papok és tanítók teljes hiánya miatt. 1646-ban a 26,630 csángó magyar lelkipásztort kért (latinul) Rómától. Még válaszra sem méltatták öket. 1671-ben, magyarul kértek papot, de csak olasz és lengyel anyanyelvüek jöttek, akik, mint a Szabófalva (északi csángók) és környékének 26 ezer csángó leveléből (1671. okt.) olvashatjuk: "... mind tisztán olaszok, akik sem az oláh, sem a magyar nyelvet nem tudják beszélni és azt a 9 magyar plébániát teljességgel nyomorultan és lanyhán szólgálják.." A moldvai fejedelemség első népszámlálása (1859) az 'idegenek' elnevezés alatt 37 869 magyar csángót jelez. Az 1905. népszámlálás szerínt, már meg sem számlálták öket, mert, ahogy írják, elfelejtették származásukat (Teljes valótlanság!): "Mint etnográfiai érdekességet említhetnőnk meg néhány ezer csángót és székelyt, kik magyar származásukat teljességgel elfelejtették a hosszú évszázadok során, állandósultak, és román állampolgárként élnek itt, Moldova közepén".

Ugyanez a népszámlálás 88 803 katolikust jegyzett fel. Ezeknek nagy százaléka (75-80 % körül), valószínüleg moldvai székelycsángó, hiszen a románok görög-keleti vallásuak. A további évtizedek népszámlálási adatainak részletes tanulmányozása meggyőzött arról, hogy csángó testvéreinket egyszerűbb volt meg nem számlálni! Ez tökéletesen szólgálta az akkori kormány nacionalista, asszimilációs szándékait. Csak példának említem, hogy Forrófalván és Klézsén (mindkettő több száz Székelyes csángó lakossal) az 1930. népszámláláskor 2 magyart "számláltak", holott mindkét faluban, 58 évvel később, 1988-ban a lakosság csak magyarul tudott (Csoma és Domokos 1988). E faluktól északra találjuk Nagypatak, Újfalu, Bujkila, Bogdánfalva és Albányfalva déli csángó falukat. Itt is beszélnek magyarul. Pedig magyar iskolájuk nem volt, az állami hivatalok nem tűrték a magyar szót.

A Székelyes csángók szétszórodotabbak, több, mint 50 faluban találjuk öket, a Déli csángók falvak között is. Ezekben a falvakban főleg magyarul beszélnek. Ilyenek Máriafalva, Klézse, Forrófalva, Csík, Szőllőhegy és mások. Nyelvük, szokásaik az ősszékely elemeket őrzik.

Jóval kisebb és későbbi település a Gyímesi csángó diaszpóra. Ez a székely eredtű diaszpóra valószínűleg a túlnépesedett Csíkmegye szegényeiből került a Gyímesi-szoros környékére, a XVI-XVII.-ban. A Pogány Havas (1352 m) gyönyörű völgyében, a Tatros folyó mellett, egymáshoz közel fekszik a három ős-csángó falu:Gyímesfelsőlok, Gyímesközéplok és Gyímesbükk. A XIX.-ban 4 ezer ember lakott e falukban és környékén. Ma ők is Moldva-hoz tartoznak. E diaszpóra jelentős számban, több évszázad óta, évente résztvesz Csíksomlyón (a régi Csík vm), az erdélyi magyarság híres, több száz éves Pünkösdi búcsúján, a katolikusok zarándoklatán. "Hazamennek" Erdélybe magyarúl imádkozni, gyónni és Bubba Máriát köszönteni. Nagy részük alig beszél magyarul, de magyarnak valja magát. Bizonyosan az Isten közelebb van magyarul. Megkérdeztem a búcsún egy 40 év körüli csángó férfit (10 évvel ezelőtt), hogy honnan jött. "Magyarik van" volt a válasza.

2. A magyar parasztság diaszpórája Kanadában. Fiatalabb diaszpóráink sajátos képviselője, a Kanadába települt nincstelen magyar parasztság. Az első világháború előtt érkeztek és legtöbbjük a préri tartományokba telepedett. Történetüket Dreisziger Nándor munkáiból ismerjük (Dreisziger, et al. 1982, Dreisziger 2007). Köztudott, hogy az ingyenes 160 hold föld igérete hozta parasztságunkat ezekre a partokra. Azt nem tudhatták, hogy itt a szűzföldeket kell feltörni, erdőket kiírtani, vagy jobb esetben, ezer éves, sürű gyökerű bufaló legelőt termőfölddé tenni. Legtöbbjük kölcsönkérte az utikőltségét,így nehezen fordúlhatott vissza. Csak fiatal, egészséges legényemberek jöhettek. Nagyrészük később kihozatta hitvesét. Napjaikat a mindennapi kenyér megteremtése, az egyedűllét és otthoni faluik utáni sóvárgás töltötte be. Angol nyelvet nem volt kitől tanulniuk, mivel legtöbben igen szétszórtan, a hatóságok által kijelölt helyeken, sok-sok kilométerre egymástól települtek le. A helyi körűlmények és az angol nyelvismeret hiánya, szabad utat adott a csalásokra kész "intézők" hadának.

3. A soproni csoport. Különleges esemény az 1956-os Forradalom veresége után szabadságot kereső 37 ezer magyar ember Kanadába vándorlása. Ez a hatalmas csoport megváltoztatta a kanadai bevándorlási hagyományt. Először is a kanadai kormány fizette utazási és sok esetben a letelepedés költségét. Látszólag bárki jöhetett kor, nemi, vallási, politikai, vagy a megszokott egészségi akadályok nélkül. Gyermekes családokat is befogadtak. Ebből a csoportból szeretném kiválasztani a Soproni Erdőmérnöki Egyetem hallgatóinak és tanárainak különleges és a kanadai kivándorlás történetében egyedülálló diaszpóráját, melynek 5. éves hallgatója voltam. A Soproniak az akkori kanadai bevándorlási miniszter, Mr. J.W. Pickersgill, személyes meghívására érkeztek Kanadába. Ez a diaszpóra szabadságot és tanulási lehetőséget keresett. Az eseményről részletesen beszámoltam az "Invited Immigrants: The Sopron Saga" tanulmányomban. Büszkeséggel írhatom, hogy a meghívott Sopron diaszpóra dícséretesen megállta a helyét. 2007-ben 3 napos szakmai-baráti összejövetellel köszöntött a vancouver-i Alma Mater. A tartomány, a kanadai kormány és Hazánk képviselői nagy elismeréssel nyilatkoztak az elmúlt 50 esztendős szakmai és polgári szereplésünkről. Úttörői és kiváló szakmai irányítói, felső ok-

tatási, és kutatási eredményeink nagyban hozzá járultak a kanadai erdők és erdőgazdálkodás szakszerűbb és takarékosabb művelési módszereinek fejlesztéséhez. E kiváló munkáért 2007-ben a diaszpóra elnyerte a University of British Columbia Alumni Milestone Achievement Award nevű kitüntetést. Az öreg, 200 esztendős, soproni Alma Mater hazahívott, elismerését Gyémánt és Aranydiplomával fejezte ki.

Bakó József :**Rég-rég múlt magyarok: bevándorlók vagy törzsgyökeres európaiak**

Ha kinézetre nem is, de etnológiailag és nyelvileg kiütünk Európa többi népei közül. Nyelvünk merőben különbözik a körülöttünk élő németek, latinok és szlávok indo-európai nyelveitől. Az orosz szteppén felvett keleti viseletünk, fegyverzetünk és hadi taktikánk a honfoglalás előtt és a kalandozások korában a húnokéra emlékeztette a hideg-kirázta Európát. A következtetés hogy barbár betolakodók vagyunk Ázsiából, csábitóan kézenfekvő volt és a benyomás tartósnak bizonyult (lásd Trianon).

Mindennek ellenére megpróbalom vitatni, hogy európai eredetűek vagyunk. Először röviden áttekintem a magyar őstörtenelem hivatalos változatát és utánna előterjesztem rendhagyó véleményemet európai eredetünkröl. Sajnos az őstörténelem minél ősibb annál homályosabb, és írott adatok és régészeti leletek hijján meg a szakemberek is csak feltételes módban beszélhetnek és meg kell elégedniük a valószínűvel. Igy én is csak spekulálhatok de remélem hogy legalább szórakoztató lesz.

A magyar őstörténelem hivatalos változata szerint Ázsiából származunk. A hivatalos állásfoglalás szerint a finn-ugor nyelvű népek elő-ősei az Ural Hegységtől keletre élhettek a pattintott kőkorszakban, 6-8,000 évvel ezelőtt. Az első magyar őshazát pedig a Tobol és Irtis folyók vidékére teszik valamikor a bronz kor (Kr.e. 3,500-1,000) vége felé és elő-őseink itt kezdtek volna áttérni egy kezdetleges földmüvelő és állattartó életformára. Innen vándoroltak ismeretlen okokból a második őshazába, a Volga és Káma folyók találkozásának vidékére – tehát már Európában – valamikor a vas korban, Kr. e. 500 körül. Juliánus barát 1236-ban 'Magna Hungáriá'-nak nevezte el ezt az őshazát. Innen őseink kb Kr. u. 750 körül dél-nyugatra sodródtak állataikal a harmadik őshazába, Levédiaba. Itt áttértek a nomád állattenyésztő életformára és később más nomád népek nyomására még nyugatabbra, Etelközbe, húzódtak. Végül őseink 896-ban bevonultak a Kárpát Medencébe.

Ezzel szemben lehetséges hogy európai – nem ázsiai – eredetűek lennénk, és az ugor népvándorlás nem keletről nyugatra hanem nyugatról keletre történt. Az utóbbi állitás precedensen nyugszik. Például, a 19. századi szakvélemény megoszlott azon hogy az indo-európaiak Àzsiából vándoroltak-e Európába vagy Európából Ázsiába úgy 3-4,000 éve. Én mindössze alkalmazom ezt a lehetőséget a magyar őstörténelemre is.

Abból indultam ki, hogy finn rokonainknak nem hányják a szemükre hogy Ázsiából jöttek de elfogadják finn-ugor eredetünket és a finn-magyar rokonságot. Az egyik legfrissebb és legátfogóbb magyar etnógenetikai tanulmány ugyancsak, és megadja a kegyelem döfést a népszerűvé váló elméleteknek amelyek szerint a legendásabb szittyák, húnok, perzsák, pártusok, stb leszármazottai lennénk (tudtommal egyik sem beszélt finn-ugor nyelvet). A kutatást a Szegedi Biológiai Központ és az Akadémia Régészeti Intézete végezték (részletek a Magyar Tudomány 2008, októberi számában; és "Nyereg alatt puhított magyar DNS-ek," hvg.hu, 11/19/2008).

A nagy kérdés az hogy a finn-ugor elő-ősök Ázsiából vagy Európából származtak-e? Szerintem az utóbbi a valószinűbb. A Homo sapiens kb 200,000 éve jelent meg Európában. Kb 18,000 éve, a jégkorszak glaciális maximuma alatt Észak Európát egy kilométer vastag jégpaplan fedte. Európa lakossága tehát Dél vagy Közép Európában "telelhetett" és egy itteni ős-őshazából (talán éppen a Kárpát Medencéből) indulhattak volna el finn-ugor elő-őseink embercsoportjai északra, feltehetően miután a globális felmelegedés kényelmetlenné tette az életet délen.

Idővel a finn-ugor elő-ősök elértek a Finn Öböl partjaira, és szerintem itt a finnek és ugorok (a magyarokat is beleértve) elváltak. A finn elő-ősök mentek tovább északra és kb 6,000 éve értek a mai Finnország területére. Az ugor elő-ősök pedig mentek keletre, a Volga-Káma folyók mentére (Magna Hungária) – tehát még Európában. Innen az ugor rokonok (Osztyák, Vogul, stb) idővel áthágtak az Uralon és leszármazottaik ma is nyugat Szibériában élnek. Viszont a magyar elő-ősök – legalább is a nagy többség – maradtak helyben a Magna Hungáriá-ban, és itt tértek át földművelésre és állattartásra. Sőt két honlap ide is teszi az első ismert magyar őshazát. Innen a magyar népvándorlás általam feltetélezett útvonala megegyezik a hivatalos útvonallal: Levédia, Etelköz, Kárpát Medence.

Etnológiai és nyelvi helyzetünk Európában kivételes ugyan de nem egyedülálló. Van egy másik nem-indo-európi európai nép is – a Básque-ok. Történelemük vagy 15,000 évre néz vissza északnyugat Spanyolországban és délnyugat Franciaországban – jóval megelőzve az indo-európai bevándorlást. Néhány etnológiai jellegzetességünk meg is egyezik a Básque-okéval: önelnevezésünk (magyar), saját nyelvünk (nem rokona más európai nyelvnek) és erős nemzeti azonosságtudatunk van. Bár biztosan nem több mint érdekesség de a Básque zászló is piros-fehér-zöld. Mindenesetre, a Básque történelem támogatni látszik európai eredetünk lehetőséget.

Összefoglalva, szerintem valószínű hogy mi magyarok törzsgyökeres Európaiak vagyunk. Sőt, ha tényleg a Kárpát Medencéből indultak volna el finn-ugor elő-őseink, akkor hazánkat 896-ban nem elfoglaltuk hanem ősi örökségünket vettük vissza (hármas honfoglalás?). Bár én elfogadom ezt az új elméletet, rohanok elismerni hogy ez mindössze egy vakmerő tétel amit nálam nagyobb szakállú tudósoknak kellene majd megvizsgálni és megerősíteni vagy elvetni. Forrásaim között voltak A Magyarok Története (több neves történész munkája Dr. Habsburg Otto előszavával), A Kis Magyar Őstörténelem (Róna-Tas András munkája), az Encyclopaedia Britanica, magyar és angol folyóiratok, és világhálozati honlapok felhivhatók a "Hungarian people," "Finn-Ugor," "Ugor," Finnic people," "Indo-Europeans," stb cimszavak alatt.

Rétfalvi László: **'Statisztikai adatok' őseinkről**

Darwin születésének 200. évfordulója alkalmából olvasott cikk egyik kedvenc irómtól (Steven Pinker) világositotta meg bennem újra a tudatot (persze másoknál ez már régen világos lehetett!), hogy mi, a Föld lakói milyen közeli rokonok vagyunk.
Minden ma élő embernek vannak, egyenes ágon, felmenő ősei, szülők, nagyszülők, dédszülők, ükszülők, ...stb. révén a végletekig!. Ha nem lennének egyenes ágú felmenőink szakadatlan sorban, akkor mi egyszerűen nem is léteznénk. Ezek az ősök, attól függően, hogy milyen messzire tekintünk vissza, közösek egyre több ember társunkkal. Nem is kell olyan messzire vissza mennünk!
Ha például 100 év alatt öt emberöltőt számlálunk, akkor már 500 évre visszamenőleg is mindannyiunknak közel 34 millió egyeneságú őse van s egy másik századdal visszamenve már eljutunk a hatalmas egy milliárd feletti számhoz, ami valószinűleg többszöröse a világ akkori lélekszámának. Tovább visszamenve pedig egyre alacsonyabb számot kapunk emberi jelenlétben de csillagászati számokat potenciális felmenőinkre vonatkozólag. Tehát már 500 évvel ezelőtt voltak olyan 'összülők', akik közös egyeneságú ősei voltak nagyon sok ma elő embernek.
Emellett, ezen hoszú idő alatt nagyon sokan úgy haltak el, hogy nem hagytak leszármazottat, tehát velük megszűnt a utódlás. Utódok nélküli elhalálozás, több okra visszavezethetően, gyakori volt a korábbi történelmi időkben, aminek következményeként nagyon lassan nőtt a világ lakossága. Királyságok esetében az utódlás komoly problemát jelentett, okot adva évekig tartó háborúskodásra jogot formáló rokonok között. Tehát, kb. már Mátyás királyunk idején, beleértve magát a királyt is, (talán innen idul a román rokonság?), eljutunk minden ma élő ember közös rokonságához. Azaz ma, mindegyikünk azonos érvvel és joggal tekintheti az akkor élőket egyeneságú felmenőinek. (A románok mellett természetesen benne van a 'pakliban' Barack Obama, Bill Gates, az angol királynő, stb... is. Ki-ki választhatja a magáét!).
Közös összüleink száma korábbi időkre visszamenve egyre nagyobb arányú, mig -ezt a logikát folytatva- el nem jutunk oda, hogy minden ma élő embernek egy és ugyanazon összüleje van (talán Ádámnak és Évának hivták őket?)
Milyen tanulságot lehet ebből levonni?
Először is, mi, a világ lakosai közeli rokonok vagyunk, liberálisan szólva, **egy nagy család tagjai vagyunk!**
Másodszor, **'származásunktól' függetlenül mindannyiunknak egyforma hosszúságú a 'családfája'** (a különbség csak abban van hogy egyesek (a nemesek?) leirták vagy kitalálták felmenőik neveit, mások (a köznép) pedig elfelejtette, vagy nem tartotta emlékezetesnek. De ugye **minnél hosszabban megyünk vissza egy családfán, annál biztosabb, hogy az, ugyanazon ősöket rtalmazza** nemesnek és köznépnek egyaránt.!
Tehát, az igazi különbség ember és ember között (mert az kimutathatóan van) szerencse kérdése, azon az alapon, hogy a közös gén készletből milyen kombinációban kapott olyan tulajdonságokat, amik élete során alkotó emberré, bölccsé, gazdaggá, vagy más formában hatalmassá teheti.
Ha már Darwin nevével kezdtük ezt a kis elmefuttatást, megemlithető, hogy több biológiai kutató (úgynevezett genetikai 'marker'-ek jelenléte vagy hiánya alapján) úgy vélekedik, hogy jóval a történelem előtti időkben néhány, de több esetben, a világban szétáramló emberi csoport, különböző természeti csapások okán annyira megcsappant, hogy mostani utódaik talán csak egy és ugyanazon őstől származnak. Ez a feltételezés még jobban illik a korábban Afrikában kialakult s onnan kiáramló *Homo sapiens*-re, ami talán magyarázatot ad az emberiség nagyon egyforma genetikai összetételére.
Rokonságot tartani szülőkön, nagyszülőkön keresztül testvérekkel, unokatestvérekkel szokás a világ minden táján , sőt rokonságot kultiválni emberi csoportok között nyelvi hasonlóság, történelmi együttlét és még vallásos hit alpján is gyakori. De sajnos ezenfajta kapcsolatok a 'kapcsolaton kivül esőket' gyakran kirekesztik és ellenségnek tekintik. Fonáksága a valóságnak, hogy minnél messzebbre tekintünk vissza őseinre, annál inkább kerülünk 'vérrokonságba' élőlénytársainkkal, de ugyanakkor egyre gyengülnek rokoni érzéseink. *(Vancouver, BC, Feb '09)*

RECENZIÓ

Miska János: **Pintér László új könyve elé**

Készséggel vettem Pintér László írótársam kérését versgyűjteménye lektorálására. Lelkesen is, mert számomra az új alkotás, legyen az díszes kopjafa, szép új kerítés a ház körül, vagy lélekemelő verseskötet, kellemes izgalmat eredményez. Jelen, 'Lábnyomok mögöttem' című kötetében, mint az olvasó is észlelheti majd, László szebbnél szebb verseit adja közre. Ismerve korábbi gyűjteményeit, megállapítható, hogy ez alkalommal is, a rá oly jellemző szigorú mércét alkalmazta a szelektálásban. A közölt munkák mindegyike egy-egy gyöngyszemet jelent az évszázados, s immár az egyetemes magyar irodalom által is elismert kanadai magyar irodalomban.
Az első hasonló vállalkozás Kanadában 1902-ben történt, amikor Szatmári János kedves elődünk a saskatchewani Whitewood falucskában pontot tett a 2981 soros önéletrajzi eposza végére, mely nyolc évtizeddel később, francia kiadó gondozásában jelent meg, A Préri éneke címmel. Ugye mennyire igaza volt a prófétának, majd Fáy Ferenc költőnek, hogy az írást megtalálják! Szatmári úttörő munkáját jó három évtizeddel később újabbak követték, ugyancsak a nagy prérividékén (köztük Kováchy Kálmán, Szakács Béni, Izsák Gyula, Páll Rózsa). Ezek lírai költeményekben adtak kifejezést egyéni és közösségi életükről, örömeikről, szorongató honvágyukról. Ha nem is alkottak világirodalmi értéket, verseik jelentős társadalmi forrásmunkának számítanak, s megható olvasmányszámba mennek ma is. Újabb korszak virradt irodalmunk egén a második világháborút követően, amikor az ide származott költők (Fáy Ferenc, Irsa Béla, Naphegyi Imre és mások) modern költészeti eszközök felhasználásával alkották maradandó műveiket. Irodalmi életünk azonban az októberi forradalmat követő időben érte el csúcspontját. Seregszám jöttek ebbe az országba beérkezett, vagy szárnybontogató magyar írók és költők.
Ezt a kort nevezzük a kanadai magyar irodalom reneszánszának. A hetves-nyolcvanas évek végére több mint száz verseskötet, 50 regény és 45 kisepikai gyűjtemény látott magyar nyelven napvilágot Kanadában. Ez az időszak fémjelezte a kanadai multikulturális megújhodást. A nemzetiségi írók könyveit, antológiáit elkapkodták a könyvtárak és irodalmi tanszékek. Írásaikat lefordították angolra és franciára, s megjelentek

illusztris folyóiratokban, antológiákban. Az írók állami stipendiumokban részesültek. Könyvészeti adataikat besorolták nemzeti bibliográfiákba, az etnik irodalom pedig helyet nyert főiskolai és egyetemi tantárgyakban. Kitüntetés számba ment bevándorló írónak lenni Kanadában. Literature of Hungarian Canadians című könyvem 90 olyan írót mutat be, akik egyéni kötetekkel rendelkeztek. Nem is szólva azokról, s számuk megannyi, akik csupán újságokban publikáltak. Elemi számvetés alapján megállapítható, hogy ebben az országban minden 400 magyarra jutott egy író. Ez példás teljesítmény számba megy még az óhazában is!

Ezen újat és nagyot álmodók egyike volt a fiatal Pintér László. Bár első kötete, Látomások a múltból, elég későn, 2000-ben jelent meg, versei ott halmozódtak az esőerdőkbeli sátrában, egyetemi évei albérleti szobácskáiban, erdőmérnöki irodájában, majd a családi fészekben. Ha kötetekben nem is, de versei megjelentek nyugati magyar lapokban, elhangzottak kulturális és nemzeti ünnepségeken, meghitt baráti és családi összejöveteleken. Szorgalmasan gyűjtögette lelkéből fakadó írásait, hűen regisztrálva bennük érzelmeit. Az elszigetelő, félelmetes vadonokban talán a versírás őrizte meg civilizált emberi voltát. Írt magáról, szeretteiről, környezetéről; megszólaltatta társait szárnyaló igyekezetükben, s legnagyobb mélységeket megjáró agóniáikban. Valódiságuk adja versei igazi értékét, maradandóságát. Három kötete alapján tanúi lehetünk életműve gazdagságának. Kiapadhatatlan forrást jelent számára a család, a haza, a felekezeti hit, a természet, a szerelem, a hivatás, a hagyományok, az anyanyelv megőrzése.

Jelen kötetét az erkölcsi, filozófiai és emberi értékek kutatása és azok feltárása teszi rendhagyóvá. A hazai irodalomtörténészek egy időben azon aggódtak, hogy íróinkon elhatalmasodott a magánytól, a meditálástól való vonakodás, ami negatív hatást gyakorolt munkásságukra. Pintér László jó példával szolgálhat nekik. Újabb verseit éppen a magánosság szeretete, a meditálás iránti vágy, a kozmosz misztikumának fürkészése jellemzi. Feltárulkozik előttünk a költő teljes emberi minőségében. Őszintén adja magát az olvasónak: szülei emlékezete útján a hálás fiút; az odaadó férjet, a szerető apát és nagyapát. Bemutatja magát, mint az emberi önzés, durvaság, kapzsiság, a politikai visszásságok láttán szenvedélyes haragra lobbanó, ostorozó, átkozódó költőt; az elvilágiasodás veszélye miatt aggódó hazafit. Megismerhetjük a költőt, mint a gyönyörű természetet, a világmindenség titkait fürkésző kutatót, de megmutatja magában a kicsi veréb madáron bosszút álló esendő embert is. Kegyetlen szavakkal illeti a zsarnokságot. Elkötelezett vallási hite ellenére támadnak vajúdó gondolatai: Mi végre kellett keresztfán végeznie Krisztus Urunknak?

Korábbi kötete címe: Megállni nem lehet!

Nem is vesztegel Pintér László egy percet sem. Hetvenes évéhez közeledve, nincs egy unalmas napja. Pallérozza szép veteményes-virágos kertjüket, vezető szerepet játszik a nanaimoi magyar társaskör életében, családjával utazik, járja a világot, (ezt is szellemi fejlődése céljából teszi). Eltűnődik a természet, az élet rejtélyei felett, atomelemeire boncolva a tárgyakat, gondolatokat közelebbi megismerésük céljából. Költészete a hagyományos magyar klasszikus irányzatot követi. Szabályos rímek, csengő versszakok, gondosan felépített történetek képezik verseit. Az újabbak szabadon száguldanak az idősíkok skáláján, az öregkor jelenéből átvillanva a gyermekkor világába, a dunántúli Vindornyalakra, s ismét vissza a parksvillei jelenbe, így alkotva teljes egészet.

Üde, olvasmányos stílusban ír, egyik versében az akácfa "csitri lábakkal hajlong", a másikban a japán szilvák „mint fárosz integetnek egymásnak", ismét másutt az északi fény "táncos-lábú" tüneményként jelentkezik. Versei mentesek a pózolástól. Szívügyének tekinti anyanyelvünk tisztaságát. Szeretettel őrzi költőtársai, Faludy György, József Attila és mások emlékét. Aggodalom tölti el az emberi kapzsiságnak kitett környezetrombolás, a hazánkat érintő féktelen elvilágiasodás veszélye. Szellemi túlélését óhajtja verseitől. Egy dologról azonban nem szól: lesznek-e verselő társai között követői? Személyét, művészeti alkatát ismerve, úgy érezzük, igen. További jó munkát kívánunk, Laci. Gyűrd le a test nyomasztó rigolyáit, az asztmát, az ízületi nyavalyákat, a légzési zavarokat, az öreg korral való pajtáskodást. Haladj továbbra is, megállás nélkül, a kitaposott dűlőúton. Mert, ha nem tudnád, megállni nem lehet! Hiszen fürge lábnyomok máris ott sokasodnak mögötted.

(Victoria, BC, 2008. november 26)

Lelki öröm (Unokámnak)

A lélek örül, a test remeg,
gyémánt-fekete két szemed
keleti vágása rámnevet,
az élet játékát villantja felém,
s az isteni ragaszkodás
lecseppen a földre elém.
Lelkembe ül csodás,
égből szakadt lágy sugallat,
s benned életem újra sarjad,
mert ez már csak így szokás.
Te apró szerelmes harmat,
bűvkörödben oltalmat
nyer nagyapai fohász.
Mint sámáni varázs,
köröttem bástyaként alvad
örömmé a huncut kacagás:
Mennyország kertje ez magamnak,
s az örök, várható feltámadás.

Parksville, BC, 2007 jan. 16 - Pinter L

Erdei mozzanat

Nagy fenyőfák sűrűjében
Késő nyári meleg tesped;
Csend ült körém nagy merészen,
Mozdulni a fák sem mertek.

Fecskeszárnyú szellő lebben,
Bokrok arcát simogatva.
Megrezdült a két szememben
Az áfonya kéklő ajka.

Hívogató hangot hallok,
Nyelvemen az íze érzik;
Nem ismerek én kudarcot:
Kezem szedi s számban vérzik.

Parksville, BC, 2005 okt. - Pinter L

Laszlo Retfalvi: **Boytar is no more.**

He was our watchdog; he was our constant companion; he was the 'baby of our family; he was our very best friend.
Our dear little canine family member gave up his soul to his creator at 0730 hours on November 21, 2001.
His soul is still very much with us, though, and will be until our own memory will begin to fail.
But, we miss his physical presence; his dear little body; his beautiful black coat; his happy face with his pink tongue that always hung out and his curled up tail, that did not uncurl until the very end.
We miss his presence; the pitter-patter of his claws on the floors; the thumps as he threw himself down for a rest.
We miss his breathing at the foot of our bed. We miss touching him, when we wake in the mornings, we miss his assertiveness in wanting a piece of our morning toast.
We miss giving him the occasional medicine wrapped in cheese so he would take it, for his love of cheese allowed him to be tricked.
We miss preparing his meals and our pleasure to see that he ate with gusto. We miss his begging for 'oops' after we first uttered the word, when a peanut accidentally fell to the floor, while having our aperitifs. How quickly he learned that word!
We miss his sharp bark at the slightest strange noise that stirred in or around our house.
We miss his wagging tail at the door; his smiling, yes, literally smiling face, as he greeted us on arrival home every single occasion.
We miss his 'nudge' against our legs, when we embraced in his presence, to let us know, that he also wants a part of our affection; his habit of coming to be touched, when we took phone calls sitting on the stairs.
We miss having a chance to touch him; to hold his head in our hands and while looking into his warm brown eyes, tell him that he is a 'good boy'. We miss touching his warm little nose that worried us when it was dry. We miss his smell, that warm, cozy, comforting, wooly 'puli smell'.
But most of all we miss his undemanding, forgiving and never waning friendship. We miss his company; having him around we knew we were never alone, we knew we had a real friend by our side.
BOYTAR was not fond of too much attention. Being a PULI he was a creature of his own kind. He was not stubborn but he definitely had his own set of priorities and often, especially in his younger years, he allowed his inquisitive nature to overrule his true intentions to obey his masters. Boytar was a tough soldier to the very end. Yet, he was not born healthy; he already had a nasty fungal skin infection and a debilitating condition of periodic pancreatic malfunction on his arrival in our home from Hungary at age 8 weeks in June of 1988. There were strict limits to what he could digest. He had the appetite of most dogs, especially for flavors of human food, but his system could not handle it.
Many a times we worried for his survival. But he never complained. It is said that dogs take pain well. Boytar never whined, never squealed nor did he even whimper. Like all dogs, when he ate something disagreeable or simply too much, he just chucked it up. His fungus infection troubled him most of his later years; he chewed himself raw on his paws and legs or any other part of his body he could reach. How quickly he learned to put up with the 'elizabethian collar' we put on to prevent his chewing?. In no time he learned to negotiate the stairs sideways. That skill served him well in his last weeks, when his sapping strength did not allow him to bound up the steps as he used to do.
He grew old only the last few weeks, although he showed signs of aging for almost a year. How quick we forget his puppy eagerness to go for walks, his uncanny ability to read signs in our behavior, that a walk was imminent and his foot high jumps on all fours, when his collar and leash appeared. He loved to go for runs with his master as a youngster, running ahead, dictating the pace. He covered twice the distance we did while hiking in the mountains, running between those up front and those bringing up the rear, making sure he had all legs counted. Then as age crept up on him he started to trail in our runs, paying more attention to smells along the way than to where his master was heading. And all of a sudden, he lost interest in running all together. With a „we've done that, lets do something new" attitude he declined to join in any longer. We took that as more of a sign of wisdom than that of aging. Then the lagging behind and gluing his nose to irresistible smells started to characterize his walks as well. His master found himself no longer calling him Dugó (his predecessor Puli of ours) by mistake, realizing that Boytar is a mature old dog in his own right.
Mature he was but a puppy to us he remained to the very end.
We know BOYTAR, that by grieving over you, it is ourselves we feel sorry for. We do miss you as a wonderful creature but really we miss you for leaving us with a gap in our life; for robbing us of the opportunity to usher you with our love and attention. Also, your rapid aging and sudden failing brought home in uncertain terms the brevity of life itself and the inevitability of our own passing. No, we are not afraid of that, we are only afraid for our loved ones, who will stay behind to feel the kind of loss we now feel at your parting.
So long our good little friend, 'aranyos kis magyar kutya, édes pajtás, te kis büdös Bojtár!'.
Your loving family, László, Leone, Tisa and Nóni

H A Z A L Á T O G A T Ó K

Kocsis Tibor: **Utazásaim Kárpátalján és Észak Erdélyben.**

2007 nyarán a budapesti és a szegedi utazás kiállításokon sok program füzetet gyűjtöttem össze. Júniusban kezdtem tanulmányozni az utazási irodák ajánlatait. Végül azt a programot választottam melynek a helyszíne a történelmi Nagy Magyarország területe volt.
Július 3-án hajnalban csatlakoztam Budapesten egy 44 fős társasághoz és busszal elindultunk Kárpátalja felé. Szép napos nyárias idő volt. Az első napon 390 km utat tettünk meg. Nyíregyházán rövid pihenőt tartottunk, majd a Tisza mentén haladva figyeltük a tájat. Frissen learatott búzatarlón népes gólyacsoport portyázott, miközben Rákóczi nótákat hallgattunk a busz CD lejátszóján. Útirányunk Vásárosnamény, Tákos és Csarodán keresztül vezetett. Itt tudtam meg, hogy ezek a települések 6-8 évvel azelőtt a nagy tiszai árvíz során kerültek az ország figyelmének központjába. A településeken áthaladva állami támogatással újraépült házakat láthattunk. Vezetőnk megjegyezte, hogy a helységekben azóta árvízi emlékművek létesültek.
Beregsuránynál keltünk át a határon minden akadály nélkül, zsebemben a magyar és a kanadai útlevéllel. Én is a magyart használtam, nem akartam különcködni ami talán jobb is volt, mert így nem kérdeztek semmit a határőrök, akik közül egyik magyarul is jól beszélt és még szerencsés utat is kivánt nekünk. Beregszászra érkezve csatlakozott hozzánk a kárpátaljai idegen vezető aki még angolul is jól gagyogott. Bemutatkozás után tovább jutottunk Kárpátalja 'fővárosába' Ungvárra. Az Ung folyó mentén épült város 115 ezer lakosa közül jelenleg 8 ezer fő vallja magát magyarnak.
Először a várat néztük meg mely a Rákóczi szabadságharc egyik fő támaszpontja volt, Bercsényi Miklós gróf volt birtoka. A vár mellett található skanzenben (szabadtéri néprajzi múzeum) Kárpátalja népcsoportjainak jellegzetes házaival, az ott élők életmódjával ismerkedtünk meg. A városban tett séta során láthattuk a görög-katolikus székesegyházat és a püsköki palotát ahol egy éjszaka a magyar Szentkoronát rejtegették.
Városnézés után visszatértünk Beregszászra. Beregrákoson keresztül haladva megtudtuk, hogy ott született Salamon Béla színmüvész és a közelben található a nevezetes szerednyei borvidék. Beregszász arról is nevezetes, hogy ott bontotta ki Esze Tamás a Rákóczi felkelés zászlaját. 2000 után hires magyar emberek szobrait itt állították fel, láttuk Szent István és Petőfi Sándor emlékműveket. Itt működik a Kárpátaljai Magyar Főiskola és az Illyés Gyula Magyar Nemzeti Szinház ahol budapesti színészek is gyakran fellépnek.
A városi portya után szállásunk a Tisza jobbpartján fekvő Csetfalva volt ahol a falusi turizmus keretében magyar családoknál helyeztek el bennünket. Vendéglátóink nagyon szivélyesen fogadtak bennünket és a kertes házuk udvarán megvendégeltek bennünket magyaros ételekkel. Sanyi a családfő, kiválóan beszélt magyarul de az ukrán származású feleség csak tört magyarsággal próbálkozott. Magyar szülők gyermeke aki mint szakács remekelt a magyaros ízekkel. Két fiukat inkább az angol nyelv érdekelte és elég jól el lehetett velük beszélgetni angolul. Sanyi gépészmérnök, már nyugdíjas és szigorúan neveli a tizenéves fiúkat. Szerinte nincs panaszra okuk, szabadon élnek és néha még Magyarországra is uatazgatnak. Szeretik a magyar szinházi elöadásokat, nem hiányzik különösebben az a tény, hogy nem magyar területen élnek de igenis magyarnak vallják magukat. Ott két éjszakát töltöttünk.
A következö napon változó időre ébredtünk délután az eső is megeredt. Aznapi programunkat Munkács várának megtekintésével kezdtük. Megtudtuk, hogy a függetlenségi harcok idején Zrinyi Ilona két évnél tovább védte a várat. A hely arról is nevezetes, hogy 88 napig itt őrizték a Szentkoronát. Több teremben múzeumi kiállítást láthattunk, a falon meglepetésemre Petőfi Sándor emléktábla függött.
A bejárat előtt meg Zrinyi Ilona és ifj.Rákóczi Ferenc szobra van felállítva. Nem akartam hinni a szememnek. Ennyi magyar vonatkozású emlékmü még mindig megtalálható a Kárpátalján!!!? Nem is beszélve arról, hogy a szobrokat magyar alkotó müvészek készítették a 2000-es években. Megtudtam azt is, hogy a vár fokán állot egy hatalmas turul madár szobor amit a cseh uralom idején lerombolatak. Állítólag folyamatban van újbeli felállítása.
Belvárosi séta következett. Megnéztük a Rákócziak uradalmi épületet és a Fejér házat. A főutcán áll Munkácsi Mihály szobra. Az is magyarországi művész alkotása.
A belváros után meglátogattuk a Vereckei hágót ahonnan történelmünk szerint Álmos vezér először pillantotta meg az új hazát. Meghatódva álltam a magyar történelmi események egyik legjelentősebb színhelyén. Nagyon szomorú látvány volt, hogy a Honfoglalás 1100-ik évfordulójára tervezett emlékmű építése abbamaradt. Visszaérkezve a buszhoz, ami egy jó hosszú séta volt, - elérzékenyülve hallgattunk CD-ről a Honfoglalás című film dalait és a Boldogasszony Anyánk című egyházi éneket.
A hegytetőn bográcsgulyással vártak bennünket vendéglátóink. Ebéd után jobbra fordult a hangulat de a lejtőn leereszkedve Szolyvára érkezvén újra elérzékenyültünk. Az itteni emlékparkban koszorúzással emlékeztünk meg a sztálini lágerek áldozataira majd elénekeltük a Magyar Himnuszt.
6.-án hüvös, borongós reggel köszöntött ránk. Ezen anapon a Radnai Havasokktól a bukovinai festett kolostorig utaztunk. A Borsa patak mentén fenyvesekkel borított hegyek között, kanyargós úton haladtunk tovább. Erdély és Moldva határán az 1416 méter magas Borsai Hágón tartottunk rövid pihenőt. Moldva területén haladva CD-ről Gyímesi Csángó dalokat hallgattunk majd megtekintettük a Moldovita és Sucevita erődítmény kolostorait. Belső falakat egyaránt díszítő freskók hűen reprezentálják a középkor kultúráját. Mindkét kolostor az UNESCO világörökség része.
Utolsó előtti reggelen a Lóhavasi vízesés felé mentünk felvonóval. Alattunk csendben legelészett egy tehén csorda, köztük a bika igen csak hangoskodott. szeretett volna megmérközni velünk de a 20-25 méter magasságbeli különbség miatt erre nem nyilt lehetősége. A felvonótol hosszú és fárasztó gyaloglás után végre elérkeztünk a látványos vizeséshez.
Szép környezetben keltünk át Gutin Hágón majd szerpentin úton Nagybánya környékére érkeztünk. A város közelében Koltót kerestük fel, ahol negnéztük a Károlyi kastélyt, Petőfi Sándor és Szendrey Júlia mézesheteinek a helyszínét. A költő itt írta többek

között a 'Szeptember végén' című versét, amely számomra egyik legkedveltebb költemény.
Utolsó szálláshelyünk Nagybánya volt. A város színesfém bányászatáról és festőiskolájairól híres. Látványos volt az ásványtani múzeum. Különböző ásványféleségek természetes képződményeinek gazdag gyüjteménye.
Innen Szatmárnémetibe érkezve rövid városnézésen vettünk részt. Láttuk a Püspöki Székesegyházat, a Vécsey-házat, a főtéren beugrottunk az egykori Pannonia Szállodába, ami Lechner Ödön szecessziós alkotása. Majd Érmindszent felé közeledve Ady verseket hallgattunk felvételről. Megtekintettük Ady Endre szülőházát és a költő életét bemutató múzeumot. Az országhatáron gyorsan átkeltünk és Debrecen majd Budapest felé folytattuk utunkat. Véleményem szerint a program összeállítás jó volt, a biztonságos gépkocsivezető, a jól felkészült csoportkisérők és a kedves, intelligen útitársak mind hozzájárultak az utazás sikeréhez. Az esti órákban érkeztünk Budapestre sok szép élménnyel gazdagodva.
(K.T. Vancouver, Feb.3, '09)

KIRÁNDULÓK

Pécsh Gyula: **Kirándulás Banff Nemzeti Parkba**

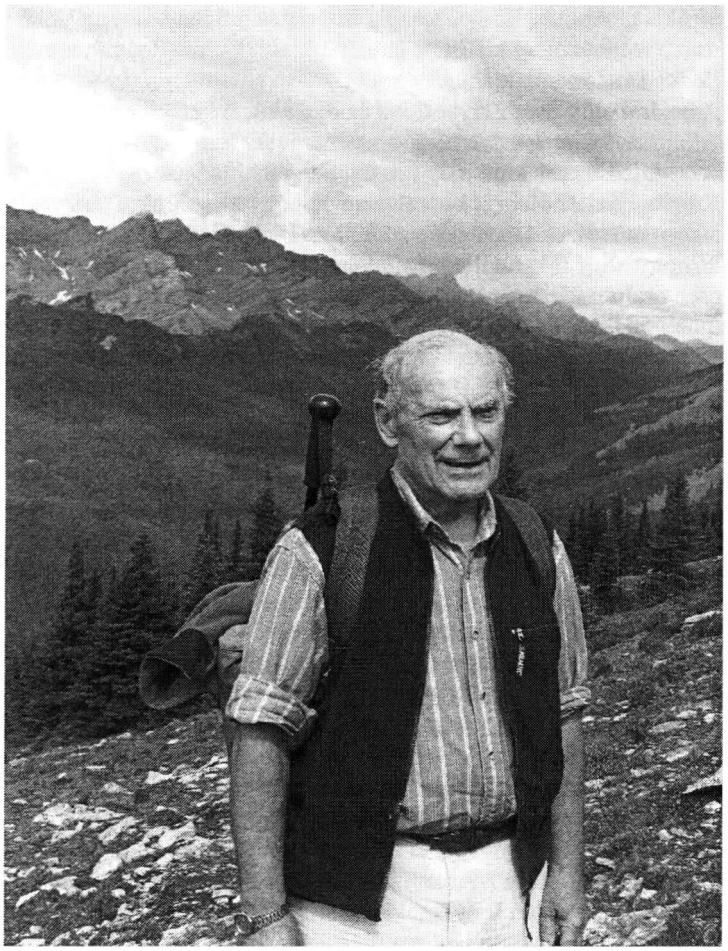

Múlt év Aug. 2-án lányom családjával és Homoky Pistával felmentem gyalog a Sulphur Hegyre a felvonó fenti állomásáig, lefele pedig a libegőn jöttünk le. Aug.3-án a lányommal mentem fel a Mt.Cascade Ny-i Gerincén a 2,350 m szintig a fahatár fölé, de onnan visszafordultunk mert későn indultunk reggel, és nagyon későn értünk volna vissza ha folytatjuk a mászást. Aug.4-én egy a Banff-hez közeli kis tónál strandoltunk. Pista és én már július 28-án a Lake Louise Alpine Centre-ben kivett négyszemélyes privát szobában találkoztunk, és 2 napon keresztül bemelegítő kirándulásokat csináltunk hogy dönthessünk majd az Ottawaból Banffben hozzánk csatlakozókkal vajon neki megyünk-e az Amphytheatre felé futó hegyi útnak.
Végül is csak a lányom és én mentünk fel a Mt.Cascade-re, ill. csak a Nyugati Gerincén a fahatár feletti kőhalmazig, Pista ki vitt minket reggel 9-kor a Norquay parkolóból induló úthoz, de nem jött a fáradt lábaival még a hídig sem, aztán ő jött értünk d.u. 4:30-kor az autóján megint, miután telfonáltunk hogy várjuk ottan.
Idén nem volt grizzly medve a hid felé vezető völgyben, nem volt arra szükség hogy legalább hatan legyünk és megfelelő zajjal vegyük az út kanyarjait.
Ez volt nekem a 16-ik alkalom hogy ezen a hegyen kirándultam, 12-szer a csúcsra felérve, lányomnak pedig az 5-ik alkalom, ő már 4-szer járt velem a csúcson! Pista elhozta mgával az 50 évvel korábban készült fényképeit is első utunkról (a Mt.Cascade Ny-i Gerincén fel a 'False Summitra'), amin Tóth Géza és Fodor Gyuszi is rajta vannak. Koccintottunk a hiányzók egészségére is a 'díszvacsorán', kár hogy nem tudtak jönni az idén.
Üdv az Erdésznek.

Corrections.
In the last issue of Kapocs (No.47) the following unfortunate misprints and omissions occurred in I. Orosz's writing: On page 6, col. 1, line 31: 'BASe and BASce' should read as 'BASc'; on page 9, col.1, line 2: '2Y2' should read as '2½'; on line 31: '1000m3' should read '1000 m^3'; in col. 2, line 33 and line 36: 'r' should read 'r^2'; on line 33: 'Y' should read '½'. There are other less important misprints. The errors were caused by the OCR software of my scanner used to convert the hard copy and went uncorrected because I was running short of time and patience to proofread the third version of the writing provided by the author. I take full responsibility for that. There, indeed was a fourth expanded version, that arrived after the article was already placed into the issue. The additional information and changes in some wording in that version may be obtained by directly contacting I. Orosz. (*The Ed.*)

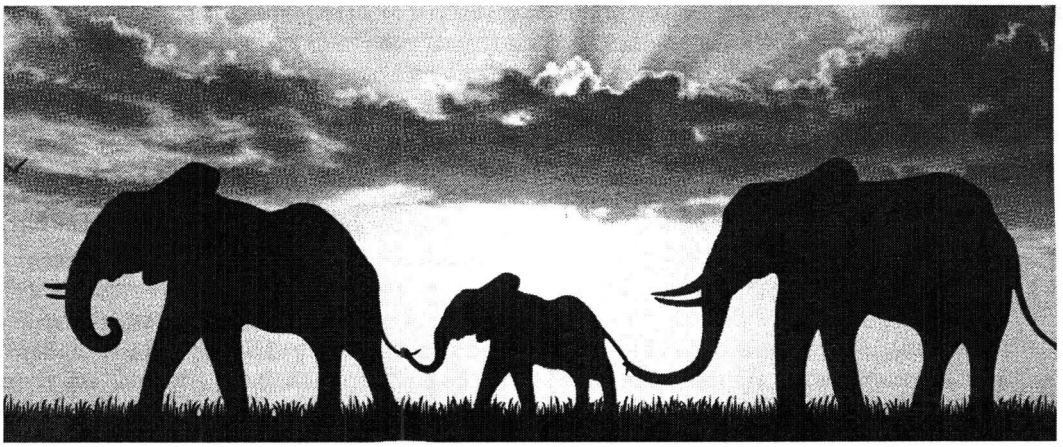

Adamovich László: **Afrikai élményeink**

Egy hirdetés jelent meg, 1984 tavaszán, a U.B.C. Faculty of Forestry tábláján, hogy a norvégiai NORAD (ami a CIDA-nk megfelelője) erdőmérnöki tárgyakat tanító, angolul beszélő tanárokat keres, az általuk alapított és fenntartott Tanzániai egyetemen. Nyilván ez a hirdetés megjelent minden erdészeti egyetemen a világon, ezért megpályáztam akár a 6/49 lottót: 'One never knows' alapon. Úgy is lett, megnyertem a jack-potot. Oslóba kellett mennem a szerződést aláírni. Itteni dékánom ugyan nem volt hajlandó sabbaticalra felterjeszteni, mondván NORAD úgyis jól fizet. Ugyanezt mondta amikor a CIDA révén Malaysia-ba mentem. Ami a norvég fizetésemet illeti – a szerződés aláírása után – a tisztviselő megjegyezte: tudom-e, hogy a fizetésemnél többet csak a miniszterelnök és a királyuk kap. Most is tűnődöm, hát hova lett az a pénz? Hoztunk haza értékes faragványokat, érdekes törzsi fegyvereket, díszeket – de ennél sokkal többet jelentettek az élményeink – amelyekről több részletben fogok beszámolni.

Oslóban egy hetet töltöttem, egy gyorstalpaló nyelvtanfolyamon vettem részt – nem sok sikerrel… – nehéz már egy új nyelvet megtanulni hatvan felé. Swahili volt az ország hivatalos nyelve, de jóformán mindenki, aki középiskolát végzett, beszélt angolul; nem volt így probléma az előadásaimat megtartani. Egy Peugeot 504-es új autót is kaptam ott, ami pár hét alatt megérkezett tengeren Dar es Salaamba. Kuala Lumpur után nem volt nehéz megszokni a baloldali vezetést.

Darban a norvég követség alkalmazottja, a morogorói dékán és egy amerikai professzor Oregonból fogadtak és hazavittek ideiglenes szállásomra, egy elég primitiven berendezett vendégfogadójukba. A ház, bádogtetővel, egy hatalmas mangófa árnyékában állt. Első éjjel alig tudtam aludni mert az érett mangók úgy hullottak a tetőre, mintha bombáztak volna. Reggel derült ki, hogy már hetek óta nincs se só, se cukor. Szerencsére tej volt és Nescafé – mert a dánok vezette agrármérnöki egyetem minta tehenészetet tartott fenn, ahonnan – később is – jó minőségű tejjel láttak el a professzorok családjait, így minket is. Északon voltak sóbányáik, de szállító autóik – még nem. Később érkeztek 5 tonnás teherautók Svédországból. Hogy cukor miért nem volt nem tudom, hiszen egy hatalmas cukorgyár dolgozta fel a nádcukrot a keleti parton.

A dánok építették közben az egyetem mellett a villanegyedet. Annak mondom, mert IKEA bútorokkal berendezett modern házaikat minden kényelemmel felszerelték – kivéve egyet, a zuhanyozót – ami pedig jól jött volna a száraz félév nagy hőségében. Minden házhoz nagyméretű kert tartozott – és mindenki kapott egy kertészt, egy házvezetőnőt és egy zulu szolgát, aki a telep aljáról hordta fel a vizet. A vízvezetékből jövő víz ihatatlan volt – viszont mosni, mosogatni, még fürödni is lehetett benne. Villanyunk volt, de sokszor volt áramszünet – nem egyszer főzés közben. Akkor a szolga az útszélen árult faszenet használta ügyesen. Vasárnap déltől nem szabadott autót vezetni. Volt még egy érdekes tilalom: tejeskukoricát nem volt szabad letörni és árulni – mert az érett kukorica volt a nép fő tápláléka, az edélyi puliszkához hasonlóan.

Három hónap alatt a házak elkészültek, jöhettek a feleségem és Pap Gizi néni. Addigra én vagy 10 kilót leadtam – az övemen még mindig látható az ottani műhelyben akkor kilyukasztott extra lyukak sora.

Én már érkezésük előtt egy hónappal beköltöztem a házba és a kertésszel elkezdtük a csupasz terület beültetését. A piacon lehetett banán-suhángokat venni, amit egy egy méteres átmérőjű és egy méter mély gödörbe ültetett Juma (igy hivták a kerti munkást a faluból), a gödör alját alaposan megtrágyázva, amit a dánok marhafarmjáról hozott. A fold, a vörös laterit, a hazai löszhöz hasonlóan viselkedik – vízesen tiszta kátyú, szárazon mint a beton. Tíz gödröt ásattam ki – darabját egy dollárért – gondoltam egy hét alatt megássa a felvett munkás. Mire délután megjöttem az egyetemről ott tátongott mind a tíz gödör. Fantasztikus, hogy primitív szerszámaikkal milyen eredményesen dolgoztak. Mire Iliék megérkeztek a banánfák virultak. A bejárathoz vezető út két oldalán, kannák virágoztak. A ház veteményes kertjében egy akácfa árnyékában otthonról hozott magból paprikák és görögdinnyék nőttek, hajtásaikon virágokkal. Ott minden gyorsabban nőtt. Hiszen a banánfák is az év végére meghozták az első termést. Egy korai gyönyörű fürt már közel volt, hogy sárgulni kezdjen. Másnap Juma beállít konyhába hátán hatalmas fürttel. Mikor kérdőre vontam csak annyit mondott: 'Buana (uram) szeretné megenni a banánjait, vagy hagyja, hogy a majmok egyek meg?' Mindenkinek volt banánja, egymásnak adtuk ajándékba – 15 család lakott körülöttünk. Sohase hittem volna, mennyire meg lehet únni a banánevést.

Ilit és Gizi nénit a repülőtéren vártam, két órát tartó - gödrös úton – hazavezettem az autót és ezzel megkezdődött a normalis életünk.

Morogoró egy nagy kiterjedésű mezőváros Dar es Salaamtól nyugatra fekvő síkság végén – ahol a hegyek kezdődnek. Délre az Ulu-guru 2000 méter feletti hegy húzódik, előtte kisebb hegyekkel. Ezeknek a hegyeknek az alján volt az egyetemi város, három fakultással - és a villanegyed. Alattunk a város (ezernyi zajával…). Szép volt az egyenes főutcája, hatalmas mangófákkal a szélén. A mellékutcákon kis boltok, rendszerint árúk nélkül.

Cukrot, sót Dar-ból hoztunk. Egy kinai (!) - az volt ám! - frissen ölt ős tisztitott tyukot árult. Tojást az éjjeli őrünk (az is volt) hozott mindig a hegyek kötötti kis falujából, olyan sárgájúakat-ami csak ott láttunk – narancs-vörös volt inkább. Disznóhúst és zsirszalonnát a dari országút szélén két hentesnél szereztük be. Volt töpörtyű a túrós tésztára!

Este. Hét óra. Mindennap. A narancsvörös nap lebukik a láthatáron, a Mikumi vadrezervátum felé. Ili meggyújtja a két petróleum lámpát – mert rendszerint áramszünet van reggelig. A konyhaasztal körül kiosztjuk a kártyalapokat – snapszlit vagy ultit játszunk. Gizi néni csal. 'Hát nem mondtátok, hogy színre színt kell tenni...' Az ablakon át beáramlik az éj királynője, egy indiai bokor, bóditó illata. Három hálószoba van, a távoliba kerül Gizi néni. Csendes horkolásába belevegyül a mikumi oroszlánok távoli üvöltése, a sakálok ugatása és a hiénák – a loon-hoz hasonló – nevetése. Ki-ki hálát ad az Úrnak a nap örömeiért – és elcsendesül a ház. Másnap reggel hét óráig, amikor a nap a keleti égen, Dar es Salaam irányából, felkel. Forró napot igérve a hűvös szavannai éjszaka után. A Mikumi vadrezervátum ezer és ezer fecskemadara megkezdi látványos és szélsebes repülését a rezervátum fái felett, elgyönyörködtetve az arra járókat. Talán a mi magyar fecskéink is közöttük vannak?

Az afrikai asszonyok mindent a fejükön visznek – azért olyan szép tartásúak. Vasárnaponként – szintén a hegyekből – egy sor asszony hozott a fején tálakat, kezükben korsókat – amit ők égették ki – le a piacra. A piac látványos szinfoltja volt a városnak, gyümölcsöt, zöldségféléket, gombát, sőt frissen fejtett babot (akárcsak Szász Julikáéknál) is lehetett kapni. A kis falvakból házhoz is jöttek árulni kis, maguk fonta kosarakból erdei málnát, illatos szamócát. Egyszer Gizi néni bekiabált, gyertek ki ilyent még nem láttatok! Egy kislány egy dobozban tartott valamit kendővel letakarva. Mikor levette a terítőt ott topogott két kicsi bagolyfióka – és a fényben ijedten forgatták a fejüket – de repülni még nem tudtak. Gizi néni sajnálatára lebeszéltem, hogy megvegyük, mit csináltunk volna velük. Az biztos, hogy aranyosak voltak.

Házunktól az egyetem épülete elég messze volt, így autóval jártam be, délben hazamentem ebédelni, a délutáni órák rendszerint gyakorlatok voltak.

A norvégok nagy súlyt fektettek a gyakorlati képzésre. Fahasználat tárgyban a fadöntést is pl. a dékán kérésére a saját kertjében gyakoroltuk. A kert szélén állt egy hatalmas eucaliptusz fa, amelynek az árnyéka nem volt éppen kedvező a banánültetvényére. Az irányított döntést úgy kellett megterveznem, hogy a banánokat ne sértse meg a fa. A hajkot ehhez igazítva vágta ki két diák svéd motorfűrésszel. Egy másik diák majom ügyességgel előtte felmászott a koronáig és az ágakat egyenként levágta kézifűrésszel.A magával hozott nylonkötelet a korona alatt átkötötte és a két hosszú szárát lenn két diák kivitte 'V' alakban, hogy a dőlő rönköt irányíthassa a megkívánt irányba. Hát sajnos ez nem sikerült a legjobban és ennek 2-3 banánfa látta kárát, de a fiú időben félreugrott, így hála Istennek nem lett baja. A dékán meg volt elégedve, hiszen sok banánfa menekült meg, én meg a kötelet húzó fiúnak jelest adtam a tárgyból.

Az útépítéstanban az egyetem feletti hegyoldalon törtek ki a nyom-vonalat – svéd Silva kompasszal és finn Suunto lejtmérővel. A nyomvonal mentén két hét délutánjain, kapaszerű csákánnyal – jembé-vel, amit a szertárból vettek át – alakították ki a keresztszelvényt. Az útból szép sétaút lett csodás kilátással a campus-ra és a városra. Az oktatásügyi minisztert is meghívta a dékán Dar es Salaamból, aki egy kitüntető oklevelet adott át egy kis ünnepseg keretében, az út végi kis tisztáson, nyárson sült kecske és sör mellett, a tanárok és diákok nagy vigadozása közepette.

A legnagyobb 'művem' azonban egy háromnyílású 5+5+5 méteres fahíd épitése volt. A táblán felrajzoltam a szerkezetet, negyedévesek elvégezték a szilárdsági számitásokat. A hídfők és a különböző állványok a tartógerendákkal egyetemben maguk döntötte és hosszalt eucaliptusz fákból készültek. A hid a száraz évszak közepén épült meg kb. 2 hét alatt. Szeget nem lehetett kapni, mindent sisal hánccsal kellet összeilleszteni. A mederben jó minőségű kavics és homok volt. A gyorsan szilárduló cementtel a négy alapot megépitették. A zsaluzáshoz akadt deszka. De annyi nem volt, hogy a híd tetejére is jusson. A nádhoz hasonló – de magasabb – elefántfüvet kaszáltak és abból kb. ½ m magas "deckinget" raktak. A szerkezetet 10 tonnás teherautóra méretezték. Én voltam az első, saját autómon, aki áthajtott a hídon, a diákok tapsa közben. Itthon Vancouverben, karácsonyra levelet kaptam a dékántól – amiben megválaszolta a kérdésemet – az esős évszak árja nem mosta-e el a hidat és használták-e a teherautók? Azt írta, az árvizet átvészelte a híd és a teherautók is használták addig, amíg a termeszek szét nem rágták a cölöpöket és a gerendákat és a híd leszakadt a saját súlya alatt. *Sic transit gloria mundi...*

Diákjaim egyharmada keresztény volt (katolikus vagy luteránus), egyharmada muzulmán és egyharmada animista – törzsvallású – ; száznál is több törzs lakott saját kis településeikben, szerte az országban. Mindegyiknek saját nyelve volt, de egyben mind azonos volt: főnökük orvos volt, jobban mondva kuruzsló. Nagy probléma volt a malária. Mi naponta szedtük az ellenszerét, de a nép nem engedhette meg magának, amiként a diákok sem. Volt amikor a fél osztály az egyetemi kórházban feküdt, magas lázzal szinte önkívületben – ezeket meg időben hazaküldte dékánunk a családjukhoz. Ott a törzs doktora egy hét alatt kikúrálta őket. Visszajövet kérdeztem őket, hogy lehet, hogy ilyen hamar felgyógyultak – sőt ellenállóak is lettek ujabb fertőzés ellen. Egybehangzóan ezt a hihetetlen történetet mondták el nekem: A witch-doctor-uk (ők is igy hívták az orvosukat angolul!) ketrecekben különböző mérges kígyókat tartott, különböző betegségekre. Egyikkel megmaratták a diákomat, aki pár napig kómában volt, de amikor felébredt teljesen egészségesnek érezte magát. Biztosan 'flu-shot' helyett is használna. De ezt biztosan nem tanitják a UBC-n.

□

Azért a többes szám, mert feleségem, Ilonán kivül, itt is, akárcsak Malaysiában, Pap Gizi néni pár hónapot velünk töltött. Közös élményeink voltak legalább olyan érdekesek mint a maláj lepkefogásos kirándulásaink a dzsungelben.

Miután naplót nem vezettem, ez a leírás, egy-egy emlékezetes eseményről szól, de nem időrendi sorrendben. Két éves ott tartozkodásunk (1982-1984) vége felé látogattuk meg a vilaghíres Serengeti Nemzeti Parkot. Dar es Salaamból repülővel a Kilimandzsáró vulkán melletti kisebb vulkán, a Mount Meru tövében szálltunk le Arusha város mellett. Egy Land Rovert béreltünk, egy helyi néger sofőrrel. Ablaka nem volt az autónak, jól lehetett fényképezni belőle. Első megállásunk az ugyancsak világhíres Ngorongoro kráter peremén volt, ahol kényelmes szállodában szálltunk meg. Lenézve a két kilóméternél szélesebb kráterfenékre, mint a hangyák legelészett ott a sokféle állat, zsiráfok, orrszarvúak, zebrák, stb. A sofőr javasolta, hogy van még idő menjünk le közelről megnézni a óriás állatkertet. A zsiráfok hullámzó vágtatása, a kis zebrák és az újszülött elefántok szép látványt nyújtottak. Ili nem lelkesedett a vadbivalyokért, amelyekhez egész közel vezetett a sofőrünk, mert szerinte ijesztő volt a nézésük. Egy struccot is megkergetett a szerencsétlen, egész a

kimerültségig, le is szidtam. A terep füves volt, alacsony dombokkal. Egy domb tetején megálltunk és talán 20 méternyire egy tucat fiatal oroszlán napozott. Leálltunk, hogy fényképezhessek, a motort is leállította a sofőr, hogy ne remegjen a kezem – bezzeg remegtünk mindnyájan mikor indulni akart és az autó nem indult. *Grrr....grrrr*. Próbálgatta, de csak nem ugrott be a motor. A fekete vezetőnk hamúszürke lett. Közel voltunk már az alkonyathoz és bevallotta, hogy nem szólt fent senkinek, úgyhogy minket nem keresnek. Az oroszlánok feltápászkodtak, félelmetes volt a látvány. – A vezető üresbe kapcsolt és kilépve teljes erővel megtaszította az autót és a domb alján beugrott, hogy beindítsa a motort. *Grrr...grrr*...nem sikerült. Az oroszlánok nagyon lassan indultak felénk. A sofőr erre hátraugrott és kivett egy kurblizót a csomagtartóból, amivel először néhányszor a tetőre csapott – míg én dudáltam, erre a csapat megijedt, hátat fordított és visszament vagy 10 métert. Ezalatt ő gyorsan kurblizott és végre beugrott a motor, míg én a gázt nyomtam ő, amilyen gyorsan tudott, elhagyta az oroszláncsapatot, akik még egy darabig követtek minket, aztán visszacammogtak. Az biztos, hogy Gizi néni jó falat lett volna nekik. Mint a mesék végén, addig mentünk felfelé a kapaszkodón amíg a szállodához nem értünk és ma is élünk ha meg nem haltunk. Bizony ha az autóban ér bennünket az éjjel – ezt a megemlékezést nem írtam volna meg.

A további utunk már nem volt ilyen izgalmas, de sok érdekes élményt tartogatott. Éppen a gnúk (wildabeast) vándorlása volt, óriási csorda, vagy fél kilométer hosszú, száz métér széles és nagy iramban vágtattak jobb legelők és az apadó vízmosások felé. Mi kb. 200 méternyire tőlük egy termeszdomb mellett álltunk le, aminek a tetején egy csita űlt és – vezetőnk szerint – várta a vonulás végét, ahol a leggyengébbek futnak, ami könnyű zsákmány lett volna. Ránk se hederített, néhány felvételt csináltam és vártuk, hogy a gnú vonulásnak vége legyen. De a vezetőnk másként gondolta és az autó dudáját megnyomta. Erre a csita felugrott és a világ leggyorsabb állata lévén – elinalt – a dudát folyton nyomva a vezető nekivezetett a gnúknak, azok előttünk meghőköltek, szétváltak és mi közöttük áthajtottunk. Akár a zsidók a Vörös-tengeren! A hajunk szála égnek állt, de biztosan nem először tette ezt meg vezetőnk.

Volt meg egy oroszlán 'esetünk'- de ennek a főszereplői kis oroszlánkölykök voltak. Egy facsoport szélén egy bokornál álltunk meg az ágai között egy hatalmas mama és gyerekei, három vagy négy, próbáltak kimászni hozzánk de a mama mancsai visszahúzogatták őket. Alig voltak nagyobbak mint az itthoni macskák. Jó lett volna megsimogatni őket. Aranyos emlék.

Egyik éjjel egy vendéglőben vacsoráztunk – a hálószobánktól egy fa járda vezetett át az étterembe. Dolgainkat a szobánkban hagytuk – aminek természetesen nem volt csukható ablaka. Gizi néni Bécsből hozott Pick szalámit, Ilinek volt rágógumija a táskájában. Mikor vacsora után visszamentünk a járda szélén egy jó méretű majom "mókázott" Gizi néninek. Nyilván azért, hogy a csapat addig a szobánk tetejen ehesse a szalámit és Ili rágógumiját, amit ügyesen kibontottak és úgy rágtak, mint a jégkorong edzőink a TV-ben. Azt mondták a hotel alkalmazottai, hogy szerencsénk volt, hogy a fényképezőgépemet nem vittek el, mert minden csillogót el szoktak vinni.

A rezervátum füves terein ezrével legeltek a legkülönfélébb antilopok. Felejthetetlen látvány volt az impalák, őzek és szarvasok csapatai. A serengeti utunk utolsó állomása Manyara tó volt – ahol fán lakó leopardokat kellett volna látnunk, de vezetőnk nem tudott mutatni egyet sem. Helyette viszont a tavon pihenő flamingok százas csapatait zavarta fel – a látvány csodálatos volt – mintha rózsafelhők úsztak volna el a fejünk felett.

Egy félig felkoncolt zebra teteménél is megálltunk nézni az óriás keselyűket 'landolni'. Éppen úgy engedték ki lábukat a leszállás előtt, mint a futóművüket a Boeing 747-esek.

Morogorói lakásunktól fél órányira is volt egy nemzeti park. Oda többször kihajtottunk nézni a vadakat. Érdekes, hogy nem volt kerítése mégsem jöttek ki a vadak, nyilván tudták, hogy vadászok is vannak a világon. Egyik professzor kollégám, egy német, rendszeresen kijárt és a határon kívűlre tévedt vadakból nekünk is hozott a 'konyhára'. Egyszer egy vaddisznóval állított be. Ili és Gizi néni nekiálltak a ház mögött nyúzni – akkor indult az esős évszak – és egy hirtelen támadt vihar besöpörte disznóstúl őket a hátsó teraszra – szerencsére nem lett bajuk. Sőt a disznóból készült hatalmas kondér gulyásra meghívtuk az egész tanári kart. A dékan háromszor kért repetát, pedig az asszonyok nem sajnálták az otthonrol hozott erős paprikát.

Tanzániát (területe éppen akkora mint Brit Kolumbiáé) a világ leginkább onnan ismeri, hogy ott van földünk legmagasabb vulkánja a Kilimandzsáró (5895 m). Annak tövében volt egytemünk tanulmányi erdeje. Mikor dékánom Dr. Temu először elvitt oda, hogy bemutassa a szintén szénfekete főmérnököt – kezet fogtunk és az én 'How do you do' üdvözlésemre így válaszolt – "Jó szerencsét professzor úr, hallottam maga is Sopronban végzett." Hát a meglepetéstől szólni is alig tudtam. Tanzánia az egyetlen szocialista ország Afrikában, Nyerere angol börtönből szabadult elnök vezetésével. Ő küldött fiatalokat a Szovjetunió országaiba egyetemet végezni. Így volt Sopronban is 12 fekete 5 évre erdőmérnöki diplomát kapni. Az 5 év alatt tökéletesen megtanultak magyarul. Találkozásunk óta hetenként küldte a főmérnök Morogoróba a Ludas Matyit! Kérdeztem járatja-e a Szabad Népet? Erre így válaszolt: Ne tessék bolondnak nézni – elég volt azt ott olvasni.

Ez volt a bemutatkozásom a Kilimandzsáró hósapkás vulkánjánál. Ritkán bújt ki a felhők közül. De búcsúzásunkkor kitisztúltan szikrazott a napfényben mikor a Swiss Air gépével hazarepültünk. A pilóta a géppel kétszer is körülrepülte – úgyhogy benézhettünk a kráterbe – mert ahogy közölte az utasokkal, az elmúlt évben ez a második esete, hogy ő is lathatta a vulkán impozáns csúcsát. Etiópia felett egy légüres térbe repültünk be és közel 1000 m-t zuhant a repülőnk. Hatalmas csattanással, recsegve, ropogva hozta egyensúlyba a gépet a pilótánk a buborék alján. Azt hittük ez a vég. Pilótánk bemondta, hogy sajnos abban a térségben gyakori ez a jelenség, de ilyen méretűben még ő sem volt soha. Apt Kamill is írt a Kapocsban hasonló élményről.

□

Nincs a világon hely – ahol magyart nem találna az ember. Dehogy 'földit' is Afrikában, azt nem gondoltuk volna.

A fertőszentmiklósi volt kántor lánya, Rozmán Babi, Dr. Pattantyús Endréné, gépészmérnök férjével Dar és Salaamban élt, aki ott az egyetemen volt professzor. Babi akkor járt középiskolába Sopronban, amikor a feleségem. Nagyon sokat köszönhetünk nekik, akiket két hetenként a hétvégeken meglátogattunk. Ők a közbeeső hétvégeken jöttek ki hozzánk 'vidékre' (200 km) és sok közös élményben volt részünk. Babi kitűnően főzött és a friss tengeri herkentyükből készült ebédjeit – nem felejtjük. Vasárnaponként – amíg mi a katedrálisban misén voltunk – Nyerere elnökkel (!) (talán az egyetlen kommunista, aki nemcsak, hogy nem tiltotta, de támogatta is az egyházakat) – ő addig főzött. A délutánokat az Indiai óceán homokos tengerpartján töltöttük – pár üveg Safari sör – társaságában. Babiékat a 'Párt' helyezte Tanzániába, így nem tudtak elvinni bennünket a magyar követség szilveszteri báljaira se. Sok magyar élt ott. A Tungsram gyár alkalmazottai és többen az egyetemen.

□

Perlaki Firincékkel az 50-es évek közepén együtt nyaraltunk Witték balatonmáriai nyaralójában, a Bagóban. Julikánkkal közel egykorú fiúk – Incémnek hívtuk – szoktak együtt csónakázni. El lehet képzelni a meglepetést, amikor kopognak az ajtónkon és belép egy magas, szakállas jóvágású legény és bemutatkozik: Perlaki Incem vagyok. Ausztriának is volt egy CIDA-hoz hasonló szervezete, ők küldték ki a tőlünk nem messze lévő ipari iskolába tanítani a diákokat a traktorvezetés és főleg a fenntartas 'rejtelmeibe'. Azért használom ezt a szót, mert nehéz volt a fejükbe verni – hogy az olajozás milyen fontos üzemeltetésük alkalmával. Sok kellemes estét töltöttünk vele, emlegetve a régi szép időket.

□

Ha autóval mentünk Morogoróból a tanulmányi erdőnkbe, a két nagy város – Moshi és Arusha között – volt egy furcsa nevű település: USA-river. Ott élt Dr. Nagy Endre afrikai vadász, Kittenberger Kálmán és gróf Széchenyi Zsigmond méltó utódja. Trófeáival szülőföldjén, Keszthelyen alapított egy kis múzeumot. Hatalmas kiterjedésű vadaskertje volt, ahol jó pénzért vadászhattak a világ minden tájáról érkező vadászok. Ő maga is ejtett el ritka vadakat és trófeájukat hazaküldte. Sőt gyakran járt haza maga is vaddisznókra és szarvasokra vadászni. A gemenci erdőkben Apt Dönci bácsival is vadászott, ahogy mesélte amikor megtudta, hogy soproniak vagyunk. Leánya egy vendéglőt vezetett, ahol jó magyaros ételt ehettünk és kíváló kávét ihattunk. Ő tanácsolta, hogy Arushában látogassuk meg Dr. Sáska özvegyet - aki szereti ha magyarokkal beszélgethet - amit meg is tettünk.

□

Sáska asszonyék Erdélyből vándoroltak oda és férje – mint orvos – egy évig kezelte Hemingway-t, aki náluk lakott és ott írta a 'Kilimandzsáró hava' című regényét. Házuk ablakából rá lehetett látni az impozáns vulkánra, nem csoda, hogy ihletet kapott. Az asszony, férje halála után a város vendéglőinek asztalait látta el virágcsokrokkal. Csodálatos kertje volt. Ott láttunk először makadám mogyoró bokrokat. Sokféle golgotavirágot, gyömbért és más trópusi virágokat.

□

Volt még egy érdekes találkozásom: kanadaiakkal. A város mögött, két hegy között egy föld-víz-záró gátat építettek. Az útépítés tárgyban a talajmechanika alapjait is előadtam, de a vizsgálatokhoz szükséges szerkezetek hiányában csak előadni tudtam, de nem bemutatni. A gátépítéshez egy jól felszerelt laboratóriumuk volt, gondoltam megkérem a főmérnököt, hogy kivihessem hozzájuk a diákjaimat. Mikor autóval kimentem hozzájuk, a munkásokat kértem meg, hogy kerítsék elő a főmérnököt. Meglepetésemre csak a fejüket csóválták, hogy nem értenek – kiderült, hogy quebeci franciák voltak és nem tudtak angolul. De előkerült a mérnök is és természetesen ő tudott angolul. Nagyon segítenikész volt, és egy délután két órát töltött el velünk és bemutatta diákjaimnak a szükséges vizsgálatokat.

□

Egy alkalommal – két magyar botanikust hozott ki hozzánk Dar és Salaami jó ismerősünk, akik nálunk szálltak meg és botanizáltak a környéken. Egyikük, Borhídi Attila, később a Magyar Tudományos Akadémia székfoglalóján alaposan 'eláztatta' az erdészeket – amiről az Erdészeti Lapokban olvashattam. Szóval kígyót melengettünk a keblünkön amikor szállást adtunk neki. Azt el kell ismernem, hogy könyve, Gaia Zöld Ruhája, kíváló alkotás.

□

Botanikáról lévén szó még leírom, hogy a két trópusi vidék, ahol közel négy évet éltünk, tökéletes ellentéte volt egymásnak. A maláj őserdők buja zöldje után a tanzán szavanna száraz, füves térségein csak itt-ott volt egy fa – mind tövisekkel védekezve a szárazság ellen. De hogy a zsiráfok mégis le tudtak legelni a lombjukat, az szinte hihetetlen. Két fa volt a legérdekesebb, az egyik az ébenfa – amelynek külseje nem árulta el, hogy a gesztje teljesen fekete. Csodás szobrocskákat faragtak belőle az egyszerű falusi 'művészek'. Az utak szélén árulták a remekműveiket, hoztunk annyit haza, hogy minden gyerekünknek jutott. A másik rendkívüli fa a baobab-fa – óriás hordóhoz hasonló törzzsel, amelynek belsejében vízet tárol. Meg lehet csapolni, ha szomjas valaki. A törzs tetején rövid vaskos ágak vannak, úgy néz ki a fa mintha a tetején lennének a gyökerei. A helyi monda szerint, amikor az Úristen teremtette a fákat, az ördög megirigyelte és éjjel kihúzta és felfordította – azért néz ki úgy a koronája, mintha gyökere lenne.

□

Ha már a baobab fáról írtam – ami semmilyen fához nem hasonlít, írok egy érdekes kis állatról, amivel gyakran találkoztunk. A kaméleonról. Azt hittem, hogy ez a nagy gyíkhoz hasonlító teremtmény, amikor a színét változtatja, az jó időt vesz igénybe. De nem ám! Kertészünk behozott a görögdinnye levelei között fogott, közel félméteres példányt a konyhánkba. Az ajtóig még zöld volt, amikor bejött vele, szinte pillanatok alatt sötétlilává változott. Juma szerint mérges lett és nem is mozdult a fiókos szekrény tetejéről, csak a két szemét forgatta egymástól függetlenül – lemérte a lehetőséget merre másszon el. Nemcsak a szemei, de a 'járása' is azt mutatta, hogy baj van az ideg – koordinálásával. Az utakon, ha láttuk, hogy megálltak az autók, tudtuk, hogy kaméleon iparkodik át a túloldalra. De ha kettőt-hármat lépett előre, utána egyet hátra, és ezt ismételte addig amig át nem ért. Lenin elvtársat juttatta eszembe! A mérges, lila barátunkat megsajnáltuk és kivittük vissza a kertbe. A laterit talajra téve egyszerre vörös lett és amikor bebújt a görögdinnye levelei közé, szép zöld lett.

□

A dinnyéről jutott eszembe, hogy a nővérem küldte magyar magból nevelte Juma és szépen hozott termést. Egy hét kilós példányt vittünk el Dar és Salaamba barátainkhoz. Babi hűtőszekrényében lehűtötte és ebéd után felszolgálta. Sötétvörös, cukorédes szeleteit fagylalt gyanánt ettük a forró levegőn kertjükben – kitűnő volt. A következő termés sajnos mind elrohadt a tövön. Juma szerint a Dudu okozta. Így hívták a kártevőket és a gonosz szellemeket is…Panni nőverem cecei paprika magot is küldött – ami viszont ellenállt a Duduknak és szép sárga termést hozott. Juma hagyott meg magnak is – ahogy később írta, illetve iratta, mert írni, olvasni nem tudott – a kertjében jól érzik magukat és már ismerősöknél is terem. Szóval mi juttattuk el a magyar paprikát Afrikába – egy kis fizetség a szép emlékekért.

□

A második év évzárója után egy Safari sörrel rendezett összejövetelen búcsúztunk el Tanzániaban maradt kollégáimtól és diákjaimtól. A diákjaim egy ébenfából faragott feszülettel búcsúztak tőlem ami itt lóg kis házikápolnánkban. Esténként allatta köszönöm meg a jó Istennek a mai napot és a régi szép napokat, itthon is, otthon is és ottan is a távoli Afrikában. Kollégáimtól egy szép batik képet kaptam ajándékba. Az is itt lóg a falon emlékeztetve életem két szép évére az exótikus Tanzániában, Morogoróban.

Ezzel én is búcsúzom – "Üdv az erdésznek!" – ahogy Vági professzor úr mondta, amikor bevezettek ezt a köszönést, a 30-as években Sopronban: "Jó. Majd megmondom neki". Biztos halálos ellenségére Fehér Danira gondolt.

(Laci bátyátok – alias Cinke, 2009 március, Vancouver, BC).

HIREK/KÖZLEMÉNYEK

Czeiner Zsolt levele.

"Először is köszönöm a Kapocs iránti sokoldalú és eredményes munkádat! Mindig örömmel olvasom: ez az egyetlen folyóirat amit az elejétől a végéig olvasok. Jó hallani a régi kollegákról, életútjaikat olvasni. Mi itt Európa közepén olyan csuklós-közvetitő szerepet töltünk be az Óhaza és az Újhaza között. Évente találkozom kanadai barátokkal is. Idén Németh Jóskáékat láthattam Victoriából vendégül. Kivánok Neked és kedves-vidám feleségednek minden jót most meg az ünnepekre is. Baráti szeretettel ölel, Zsolti

Laci, mellékelek egy kis megemlékezést évfolyamtársamról. Kérlek vegyed bele a Kapocs legközelebbi számába"

"Szomoru szivvel vetem most ezeket a sorokat papirra. Ismét búcsuzunk egy baráttól, egy évfolyamtársunktól, egy erdőmérnök kollégánktól, egy magyar testvérünktől.

Szeptemberben álltam frissen hantolt sirja előtt a kaposvári temetőben könnyes szemmel és főhajtással emlékeztem reá külföldön élő barátai és évfolyamtársai nevében is.

Hajdú Gábor (1937-2008) szülei Kisvárdáról menekültek Sopronba, ott is települtek le. Nyolc testvér között ő volt a legidősebb, Iskoláit Sopronban végezte, majd a jónevű Berzsenyi Dániel gimnaziumból az Erdőmérnöki Főiskola hallgatója lett. 1956 őt is Ausztriába sodorta, de a csaladja iránti szeretet és édesanyja hivó szava visszavezérelték Sopronba. Ott is szerezte meg erdőmérnöki diplomáját. Az erdő és természet mély szeretete valamint sokirányú erdészeti érdeklődése Somogy megyébe vezérelte, ahol végül a Kaposvári Erdészeti Tudományos Intézetnek (ERTI) lett az igazgatója.

Megbecsült, nagy tudású, humanista gondolkozású, külföldön is barátokra szert tevő magyar ember volt. Többször jártuk együtt a zselici erdők ezüst-hársas állományait, no meg a svájci Alpesek hegyeit és ózondús fenyveseit. Köszönöm a sorsnak, hogy ilyen baráttal járhattam az élet-utam egyrészét. Emlékét, frappáns humorát , vidám mosolyát szeretettel őrzik kedves felesége, fia és két unokája.

Mi meg ,akik őt ismertük, szerettük és becsültük fejet hajtva kivánunk Neked Gábor, addig is mig nem talákozunk az örök vadászmezőkön, mindenkoron JÓSZERSNCSÉT!" *(Cz. Zs., erdőmérnök, Herrenswanden, Svájc, 2008. Nov. 30).*

Szalay Ferenc, 1956-ban III.évf. bányamérnök hallgató Sopronban, aki velünk együtt hagyta el az országot, majd Németországban végzett és telepedett le, 2009 január 24.-én elhúnyt Mannheim-ben.
Feri oszlopos tagja és gyakori szervezője volt európai kollegáink kétévenkénti Pünkösdi Találkozóinak, igazi hordozója a Selmec-Sopron szellemiségnek és Kapocs lapunk rendszeres olvasója és támogatója. *(A Szerk.)*

Ki tud sorsukról?

Kapocsunk hátlapján rendszeresen bemutatjuk Sopron Alumni csoportunk névsorát. (Amint a 39. oldal alján jelezzük, azokat tartjuk Sopron Alumnibe tartozóknak, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola Kanadába menekült részének s akik 1957 ben beiratkoztak a UBC-n megnyilt Sopron Divisióra. Szintén közénk soroljuk azon Sopronban végzett kollegákat, akik szoros kapcsolatot tartanak/tartottak csoportunkkal. Családtagjaikat a Soproni Család részeként szoktuk emlegetni). A hosszú névsorban sajnos egyre gyakrabban jelennek meg születési és elhalálozási évszámok.

Viszont vannak ott olyan nevek is akikről nem tudjuk, hogy megvannak-e még vagy nem. Ha még megvannak, akkor nem tudunk sorsukról. (Természetesen itt a Szerkesztő tudatlanságáról van szó, mert bármennyire is próbálok kapcsolatot tartani/teremteni ezen nevek tulajdonosaival, eddig inkább sikertelenségről számolhatok be). Fő célom az hogy kapcsolatot teremtsünk és ha érdeklődnek, eljutassam hozzájuk a Kapocs-ot.

Tehát kérésem az lenne hozzátok, hogy akinek valami tudomása van a következőben felsorolt nevek tulajdonosairól, az jelezze nekem azt személyesen, telefonon, irásban vagy e-mailben.

Balpataki György, Bátay János, Benyovits Gyula, Császár Rudolf, Domsa Zoltán, Fazokas Ferenc, Fekete Róbert, Gáspár József, Kalmár Lajos, Komondy Gyula, Koós Béla, Kovács István, Nagy Olivér, Németh Zoltán, Oroszlán József, Pénzes László, Rabóczi László, Rikli Olga, Rupf László, Takaró László, Tóth Endre, Tóth Tibor, Vári Miklós.

A beérkezett információt röviden tudatni fogom olvasóinkkal. *(A Szerk.)*

A **Sopron Alumni** azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.

Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.

Szerkesztő: Rétfalvi László, [4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel/Fax: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca)]

SOPRON ALUMNI

Adamovich László
Ambach Mihály
Andódy Edit 1932-1993
André Béla
Apt Kamill
Apt Ödön 1901-1990
Apt Ödön
Bajzák Dénes
Bakó József
Bakonyi Nándor
Bakos Tibor
Balatinecz János
Balpataki György
Bándi Péter
Barabás József
Baraksó János
Baranyai József 1922-1974
Bátay János
Báthy István
Bella Imre
Benkő Géza
Benyovits Gyula
Bezerédi Gyula 1926-2005
Bige Zsolt 1924-2005
Boa Sándor
Boda Zoltán
Bódig József 1934-2007
Bogyai Elemér
Bölecz Béla
Boncz Ernő
Bordulák Zoltán
Borovits Ferenc
Borsos Zoltán 1935-1979
Budai Géza 1930-2003
Csányi Elek
Csapó Imre
Császár Rudolf
Cserjesi Antal 1925-2006
Csima István
Csizmadia Ferenc
Csizmazia József
Csizmazia Tibor 1932-1979
Deminger Károly
Dibúz Jenő
Dibúz (Bruckner) Judit
Dobozy Tamás
Domsa Zoltán
Draskóy György
Farkas István 1937-2000
Farkas Mihály
Fazokas Ferenc
Fekete Róbert
Ferdinánd István
Fodor Gyula 1890-1982
Fodor Gyula
Fodor (Tormássy) Erzsébet
Fónagy Sándor
Frey Otto
Fülöpp Zoltán
Für Károly
Füstös Árpád 1926-2004
Gáspár József.
Gerencsér László 1914-1976
Gőgös Ferenc 1938-1972
Görgényi Béla
Grátzer Miklós
Grozdits György
Gyöngyösi Sándor
Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1937-1989
Háhn Fülöp
Hajdu Csaba
Héder István
Héjja Anna
Héjjas József
Héjjas (Bernsdorfer)Katalin
Herczeg Endre
Hidasi István
Hirczy Béla
Hokhold Ferenc
Homoky István
Horváth Cz.Emil
Horváth István
Horváth Otto 1926-1984
Horváth Sándor
Horváth (Balogh) Izabella
Hudák János 1935-1997
Huszár Károly
Ifjú Géza
Illés István
Jablánczy Sándor 1908-1999
Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989
Jákóy Endre
Jancsik Károly
Jandó Tibor
Józsa József
Józsa László
Juhász (Gyöngy) Erzsébet
Juhász Gyula 1934-2002
Jutasi Béla 1933-2007
Kafka Péter 1899-†?
Kalmár Lajos
Kercsó (Jagodits) Edit
Kapitány Gyula 1937-2008
Kapuszta József
Kassay Viktor 1933-2005
Kémes József
Kenedi (Király) Ilona
Kerekes József
Kiss-Tóth János 1934-1977
Kiss Gyula
Kiss János
Kiss János
Klíma Imre 1924-2000
Kocsis Tibor
Koczó Mihály
Koller Pál 1894-1972
Koltai István
Komlóssy József
Komondy Gyula
Kondor György
Koós Béla
Korán Zoltán
Kornya Lajos 1917-1979
Kósa Zoltán
Kovács István
Kováts (Erdős) Márta 1934-1967
Kováts Miklós
Kozák Antal
Krajczár Ernő
Krétai Ernő 1933-1995
Kurucz Ferenc
Kurucz János
Leskó György
Leskó (Rácz) Anna
Lovrits (Somogyi-Tóth) Eszter
Magasi László
Major Richárd
Markó Imre
Márkus Gábor 1937-199?
Matolcsi Géza.
Medveczky Lajos 1910-1989
Molnár József
Must (Hankovsky) Éva
Nagy Géza 1933-1991
Nagy (Link) Magda 1930-2006
Nagy Mihály
Nagy Olivér
Nagygyőr Sándor
Németh József
Németh Lajos
Németh László
Németh Zoltán
Noviczky Zoltán 1936-1992
Nyers Ferenc
Ocskó István
Orlóci László
Orlóci (Mihály) Márta
Orosz Iván
Oroszlán József †?
Ötvös Imre
Pál László
Pálffy Csaba 1927-1999
Pálka László 1937-1995
Palkovics János
Pandák László
Papp Ferenc 1901-1967
Pászner László
Pataki István 1937-2009
Péch Gyula
Pendl Ferenc 1933-1998
Pénzes László
Ping Ferenc
Pintér László
Poprádi László
Porpáczy Lehel
Prém Béla
Puskás László
Rab Rudolf 1935-2005
Rabóczi László
Ravai János
Rédey József
Rétfalvi László
Réthy Sándor
Rikli Olga
Roller Kálmán 1913-2004
Rónay Sándor
Ronyecz József 1935-1998
Rupf László
Safranyik László
Salamon Marion 1911-1990
Sebestyén László 1923-1995
Selmeczi György
Simon József
Sinka Gyula
Sivák Béla 1935-2005
Skorka Mihály 1935-1992
Soós József
Spándli Imre
Spuriga István 1934-1977
Szablya János 1924-2005
Szabó György
Szabó Tivadar
Szalamin Gábor
Szalkai András
Szalkai (Somogyi) Eszter
Szamosi Gábor
Szántai Ferenc
Szanyi László
Szármes Kornél
Szász István
Szász (Kubinyi) Júlia
Szauer János
Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Székessy László
Sziklai Oszkár 1924-1998
Szy Ferenc
Takács József
Takaró László
Tamási Miklós 1936-1994
Tarnócai Károly
Tőgel Gyula 1938-2001
Tolnai István
Tóth Endre
Tóth (Molnár) Erzsébet
Tóth Géza
Tóth János
Tóth József
Tóth Tibor
Tresó Bertalan
Tresó Ferenc
Türmezei Zoltán
Tuskó Ferenc 1913-1965
Tutunovszky Koszta
Vadai János 1928-2006
Vajas Jenő 1936-2000
Váradi Béla 1932-2003
Váradi (Fejes) Mária
Varga Pál
Vári Miklós
Veres Gábor
Veres Sándor 1927-1998
Vető László
Viszlai (Delkin)Éva
Viszlai János
Vlaszaty Ödön
Weidinger Imre
Witt Lajos 1898-1994
Zoltay Endre 1935-2006

Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!

Vargha Domokos